

Vprašanje Gdanska v zagati

Komentar Chamberlainove izjave v oficioznem londonskem listu — Vsak nasilen akt v Gdansk bi pomenil evropsko vojno — Glasovi pariškega tiska — Informacije o presojanju v Nemčiji — Diplomatske akcije

LONDON, 13. maja. »Times« posvečajo Chamberlainovemu govoru na kongresu konservativcev v Albert Hallu uvodnik ter ugotavljajo, da je izjava, ki jo je podal glede Gdanska, da bo vsaka nasilna sprememba sedanjega stanja izzvala evropsko vojno, v kateri se bo Anglija takoj postavila na stran Poljske, najvažnejša, odkar je Chamberlain ministrijski predsednik. Ako bi bil 1. 1914. sir Grey, pravilo »Times«, podal enako izjavo, ne bi bilo svetovne vojne. To je do- slej najljubše svarilo Nemčiji, da so časi akcij brez odpora enkrat za vselej mi- nili. Da je pa bila taka nedvoumna izjava potrebna, so vzrok poročila, katera je dobila angleška vlada o nemških namerah glede Gdanska. »Sleer paz«, pravi list, »čemu se Nemčija vojaško tako pripravlja, kakor le za nadaljnje rušenje sose- dnih mej. Najusodnejše bi bilo, če bi Berlin še nadalje verjel, da Anglija ne misli resno. Anglija bo izpolnila svoje obveznosti do zadnjega.«

POLOŽAJ PO PARIŠKEM TISKU

PARIZ, 13. maja. Pariški tisk se bavi izključno z izrednim pomenom svaril iz Londona in Pariza, ki sta jih izrekla Chamberlain in Daladier in se glase: Do tu in ne dalje! Razen tega sta se izvršili istega dne dve važni dejanji. Kot protite- utež nemško-romunski, je bila sklenjena angleško-romunska trgovinska pogodba in uspešno so bila zaključena pogajanja med Anglijo in Turčijo. Končno so pa bile po najnovejših vesteh iz Londona, Londona in Moskve odstranjene tudi že vse glav- ne težkoče v pogajanjih med Francijo, Anglijo in Rusijo. Kakor je mogoče sedaj upati, bodo pri teh pogajanjih doseženi vidni konkretni rezultati že prihodnji te- dan, ko se bodo sešli vsi trije zunanji ministri v Ženevi. Da je tudi poseben spo- razum med Anglijo in Rusijo na najboljši poti, je najlepši dokaz, da je stavila Tur- čija kot pogoj za sklenitev angleško-tur- škoga sporazuma sklenitev dogovora London-Moskva in da je bil dogovor London-Ankara včeraj v načelu sklenjen. Dejstvo, da sta z ozirom na to govorila isti dan, skoraj istočasno in skoraj iste besede Chamberlain v Londonu in Dalad- ier v Parizu, gotovo ni le naključje, am- pak dogovorjen akt obeh državnikov z namenom izreči morda v najusodnejšem trenutku z vsem poudarkom zadnje sva- rilo in slovesno potrditi, da bodo sledila besedam brezpozogojno tudi dejanja. Cham- berlain je bil še jasnejši kakor Daladier, ker je imenoval točko največje nevarnosti s polnim imenom: Gdansk! Daladier je pa temu dodal: Kdor se bo dotaknil našega mira, bo občutil vso težo našega orožja!

POLOŽAJ Z NEMŠKE STRANI

BERLIN, 13. maja. Govora angleškega premierja Chamberlaina in francoskega premierja Daladiera sta napravila v Ber- linu viden vtis. V političnih krogih se opaža neke vrste zatišje. Težkoča opu- stivne nadaljnje akcije je pa v tem, ker je bila nemška javnost pripravljena v tem smislu, kakor da le že ves svet priprav- len, sprejeti na znanje dejstvo, da se Gdansk že v najkrajšem času priključi Nemčiji. Še včeraj je »Danziger Vorposten« zapisal, da se bo vprašanje Gdan- ska rešilo le v Berlinu. O kakem plebis- citu v Gdansk ne more biti govora, ker zahteva za ta primer Poljska plebis- cit mednarodno kontrolo na Češkem. Si- cer pa Nemčija plebislit tudi odločno od- klanja kot nepotreben. Določila vojaškega pakta med Nemčijo in Italijo še niso znana, sicer pa tudi sploh še ni podpisal. Nemalhen vtis je napravil tudi nastop sovjetske Rusije v južnovzhodni Evropi in prvi korak zbližanja med Varšavo in Moskvo. Špekulacije, ki so se pojavile v zvezi z odstopom Litvinova, so se izka- zale kot napačne in sploh brez vsake

podlage. Na zunan se pa razpoloženje v Nemčiji ni prav nič spremenilo in tudi ton nemškega tiska je ostal prejšnji, po- sebno nasproti Poljski. Sekundira mu nemški tisk v Gdansk. Sinočnja izdaja dnevnika »Danziger Vorposten« poziva

Poljsko k najhitrejši odločitvi. Nacisti so predvčerajšnjim razbili v Gdansk izlo- bo nekega poljskega lista. Zastopnik se- nata se je opravičil, krivcev pa še niso našli.

POSVETI DIPLOMATOV

PARIZ, 13. maja. Francoski zunanji mi- nister Bonnet je sprejel včeraj pariškega poljskega veleposlanika in imel z njim daljši razgovor. Francoski veleposlanik v Varšavi je pa obiskal namestnika poljske- ga zunanjega ministra ter imel z njim daljšo konferenco. Šlo je za izmenjavo misli o položaju.

VARŠAVA, 13. maja. »Kurier War- szawski« poudarja pomen Daladierovega govora in pravi, da so njegove izjave iz- jemnega pomena za ohranitev svetovne- ga mira in za ves nadaljnji razvoj do- godkov.

Angleška pogodba s Turčijo

SKLENJEN JE ZAČASNI SPORAZUM O SODELOVANJU PRI OBRAMBI — DARDANELE ODPRTE ZA ANGLEŠKE BOJNE LADJE IN TRANSPORTE

LONDON, 13. maja. V imenu vlade je včeraj podal pred parlamentom ministrijski predsednik Chamberlain važno izjavo v zvezi z izgraditvijo varnostnega sistema v Evropi. Objavil je vseljudno pogajanje med Vel. Britanijo in Turčijo. Vladi obeh držav sta se sporazumeli, da skleneta začasen sporazum o medsebojni pomoči proti ev- ropadalcu v vzhodnem delu Sredozemlja, dokler se ne razčistiše še nekateri pro- blemi podrejenega pomena, ko bo podpi- sana definitivna pogodba. Dogovorjeno bo vse potrebno o vpostavitvi varnosti tudi na Balkanu. Chamberlain je ugotovil eno- no mnenje obeh vlad pri zasledovanju skupnih ciljev. Dogovor ni naperjen proti nikomur in tudi druge vlade niso izklju- čene od sodelovanja. Zbornica je vzela iz- javljanje predsednika z velikim odobravan- jem na znanje. V debati, ki je sledila, je Chamberlain naglasil, da je pod vzhodnim Sredozemljem vsakogar razumeli tudi Crno morje. Odslej bo možno, da bodo angleške vojske ladje prišle Romuniji na pomoč, če bo treba.

PARIZ, 13. maja. Današnji pariški tisk podčrtava izreden pomen včerajšnje an- gleško-turške pogodbe. To je protiučrep

glede na zadnjo spremembo na Balkanu. Dardanele so prišle v posest mirovne fronte in s tem vse, kar iz tega sledi. Ka- kva posebna akcija ob južnem robu Bal- kana ne bo več mogoča. Kot dodatek k temu dejstvu se smatrajo določbe tudi včeraj sklenjene angleško-romunske trgo- vinske pogodbe. Angleška plovba med Anglijo, Romunijo in še dalje je preko Dardanel s tem osigurana. Prav tako sta dobili Anglija in Turčija operacijsko svob-odo v vzhodnem Sredozemlju. Pogled na zemljevid in na Angliji priljazne države v tem predelu to pove. Na poti pa je tudi francosko-turška zveza. Demokracije to- rej ne govorijo samo. Ne le da govorijo na usta Chamberlaina in Daladiera celo zelo odločno, one tudi delajo. Pakt za- paktom vstaja in večina njih je že skle- njena. Zato je storil govornik levčarskega bloka včeraj v francoskem parlamentu prav, ko je dejal, da tudi ta blok v celoti odobrava francosko zunanjo politiko.

Turčija opušča nevtralnost

DOGODKI SO POSTALI V ZADNJEM ČASU TAKO GROZECI, DA TURČIJA NE MORE VEČ OSTATI NEUTRALNA.

ANKARA, 13. maja. Takoj po objavi enako glasečega se besedila angleško- turške pogodbe, kakor jo je objavil Cham- berlain v angleškem parlamentu, je turški ministrijski predsednik pred veliko narod- no skupščino izjavil, da se je Turčija do- dala izogniti nasprotnim frontam, ki stojijo danes v Evropi druga proti dru- gi. Toda dogodki so postali zadnje dne- tako grozili, da Turčija ne more nič več ostati nevtralna. Sredozemsko morje, ki naj bi bilo morje vseh, skušajo utesniti

v svojo interesno sfero samo nekatere dr- žave. Turčija sicer še vedno želi mir, mo- ra pa skrbeti za svojo varnost in za svoj obstoj. Ministrijski predsednik je poudarjal prisrčne zveze med Anglijo in Francijo ter istost ciljev, ki se jim pravi: mir in varnost. Prav tako je omenil tudi prijateljske vezi s Francijo, še prav posebno s sovjetsko Rusijo. Tudi glede Balkana je izrazil upanje, da se bodo tešni in prisr- čni stiki tam še poglobili.

KAJ BO Povedal MUSSOLINI?

PARIZ, 13. maja. Tukajšnji listi ugiba- jo, kaj bo povedal jutri Mussolini v svo- jem napovedanem govoru ob priliki obis- ka italijansko-francoske meje. Njegove iz- jave bodo gotovo važne za nadaljnje raz- merje med Francijo in Italijo.

JAPONCI ZASEDAJO KONCESIJE

AMOI, 13. maja. Včeraj jutraj so se Japonci izkazali v mednarodni koncesiji pri Amoiu. Guverner Sanghaja je izjavil, da ni izključeno, da bodo Japonci zase- dili koncesije tudi v tem mestu.

Zapiski

Grof Istvan Bethlen

Ta teden je objavil bivši madžarski mi- nistrski predsednik grof Istvan Bethlen odprto pismo, v katerem je napovedal svoj umik iz političnega življenja ter ob-

enem ostro obsodil sedanje razmere na Madžarskem, zlasti pa zunanjo politiko. Namesto umika v zatišje je pa prejel od regenta Horthyja dekret, s katerim je imenovan za dosmrtnega člana magnat- ske zbornice (senata). Kakor napovedu- jejo madžarski listi, postane grof Beth- len voditelj senatne opozicije. Bethlen je zlasti nasproten zvezi z Nemčijo in v Nemčiji zato silno osvojačen. Mimo tega je nasprotnik avtoritarnih režimov. Rojen je bil 1. 1874. Poslanec je postal prvič 1. 1921. L. 1927. je sklenil znano zvezo z Italijo, ki je postala izhodišče za poznej- sho trozvezo Italija, Maršarska, Avstrija. Sedaj se bojuje proti razvoju, ki ga je sam omogočil.

Praktičen slovar

»Večernik« in tudi drugi naši listi so že poročali o nemško-češkem slovarju, navodilu za nemške častnike, ki so ga ob priliki okupacije Češke nosili s seboj. Londonske »Times« prinašajo nekatere podrobnosti. Prvi stavek v češčini se glasi: »Dobro jutro, gospod župan!« Dru- gi: »Če boste lagali, vas ustrelimo!« Med nadaljnjimi stavki so tudi ti-le: »Ali so prebivalci mirni? Vaša glava je porok. S smrtjo se kaznuje hoditi ob železnici in uporabljati telefon. Mi imamo nalogo rekvirirati hrano. Če je hrana skrita, bo vas kaznovano z 10.000 kronami. Potreb- no mi je 10 voz s konji in vozniki, da odpeljem hrano. Če nas bodo vozniki za- pejali, boste ustreljeni. Ali ste vi župan? Odpriete vso omaro! Kje je blagajna? Na- pišite vsoto. Ali imate še kaj denarja? Konfisciram denar!«

Po objemu na Karpatih

Ko so Madžari zasedli Karpatstvo Ukra- jino, sta se poveljnika madžarskih in poljskih čet pri srečanju na Karpatih ob- jela in poljubila. Sedaj, komaj nekaj ted- nov po tem, vejejo čez Karpatse vedno bolj hladne sate. Poljski listi napadajo Madžarsko, da se je vpregla v nemški voz in jo pozivalo, naj se odloči ali za Berlin ali za Varšavo. Madžarski listi odgovarjajo prav tako poljskim, da so Poljaki tisti, ki so zapustili prejšnjo lin- jo. Poljaki, ki so prej hoteli posredovati med Madžarsko in Romunijo, so se sedaj opredelili že samo za Romunijo. Objem in poljub sta bila kratka.

Čehi kopljejo v Šlezviku

Iz Flensburga, največjega mesta v nemškem delu Šlezvika na danski meji poročajo, da rekvirirajo oblastva privat- ne in osebne tovorne avtomobile. Več ti- soč Čehov koplje podvezi in ponoči pod- zemlja zavešča in velika skladišča za letala na južni obali flensburškega fjorda. (»Nova Riječ«)

Maribor, 13. maja.

Ta teden pomeni novo močno afirmacijo naše države. Oči vsega sveta so se zopet obrnile na nas.

Na povabilo italijanskega kralja in cesarja sta prišla v Rim na uradni obisk Nj. Vis. knez namestnik Pavle in knežinja Olga. Sprejeli, ki ga je doživel najvišji predstavnik naše države pri svojem visokem sorodniku in pa pozornost, s katero so ga italijanski narod in njegovi predstavniki sprejeli ves čas obiska, pomenita veliko.

V spominu so nam še časi, ko ni bilo miru na Jadranu in ko je imela Italija nezavaran hrbit. Bili so časi po vojni, ko se svetovno častništvo sploh ni z ničemer drugim bavilo kot vprav z vprašanjem našega nasprotstva.

Toda 25. marca 1937. l. je bil sklenjen takomenovani »beograjski pakt«, za katerega ima knez namestnik velike osebne zasluge, in mir je prišel na Jadran: spornega jabolka niso v svetovnem tisku več omenjali.

»Beograjski pakt« je prinesel obema kompacientoma pomiritev. Italiji je danes bolj kot kdaj prej potrebno varno zaledje, in kdo bi ji ga lahko v taki meri nudil, kot vprav mlada in močna Jugoslavija? Nam pa je potreben mir, in to dolgotrajen mir, da se notranje konsolidirano in postane ne samo civilizirana, marveč tudi kulturna država.

Vsak narod na svetu ima nekaj lepih trenutkov v svoji zgodovini. Doba bojev za osvoboditev italijanskega naroda v drugi polovici prejšnjega stoletja pa je ena izmed najlepših dob zgodovine. In italijanski Piemont je postal vprav legendarno izročilo in primer, ki so ga hoteli posnemati vsi tlačeni narodi. Ali se ni tudi pri nas pred vojno govorilo in pisalo, da je Srbija naš Piemont?

Preko zapletljave dnevnice politike smo v italijanskem narodni vedeli gledali sosedo, ki je imel v boju proti tiranski Avstro-Ogrski veliko nam sodnih ciljev. Ne samo Italijani, tudi mi smo imeli svoje Cesare Battistije!

V Italijanih pa je naš inteligent gledal Latina; že samo to je dovolj, da je predpostavil njegovo kulturo pred barbarstvom drugih. Ali nani ni italijansko slikarstvo, kiparstvo, glasba in sploh vse duhovno življenje bližje kot »vkorakana« umetnost drugih?

Poleg teh čisto občutnih dejstev pa ima naša država z Italijo skupnih tudi veliko popolnoma realnih interesov. Italija je kot naša najbližja sosedka, ki ima tudi najdaljšo mejo z nami, agrarno prebivalstva, da bi mogla živeti poltrikrat večje število prebivalstva od našega. Zato pa ima visoko razvito industrijo. Naša država je nasprotno agrarna država z industrijo v povojih. Nič ni zato prirodejšega, kakor da si dva sosedata izmenjavata prideleke in izdelke, ki jih eden ima preveč, drugi pa premalo.

Ko takle gledamo na odnose, ki morajo že zaradi dobrega sosedstva in miru biti korektni in prijateljski, vidimo tudi z italijanske strani razumevanje za naš položaj v svetu in še posebno na Balkanu. Preko svojih odgovornih predstavnikov je Italija že velikokrat povedala, da spoštuje naše interese.

Naši interesi pa so v sedanjih Evropi velikokrat tudi njeni interesi.

Rr.

Francija vrne Španiji zlato, umetnine in ladje

PARIZ, 13. maja. Po dolgih pogajanjih med Parizom in Burgosom, ki so že grozila s prekinitvijo diplomatskih odnosov, je bil sedaj končno dosežen sporazum, po katerem bo Francija v kratkem izročila Španiji v Parizu depoziranih 12 milijonov zlatih frankov španske Državne banke. Prav tako bodo vrnjeni tudi vse umetnine in ribiške ladje, Vrnitev živine, ki so jo begunci prignali s seboj, je pa Francija odklonila, ker je bila razdeljena med begunce.

ANGLIJA—NOVI ZELAND 1:1

LONDON, 13. maja. Po poročilu DNB se je prvi dan tekovanja za Davisov cup med Anglijo in Novim Zelandom v Brightonu zaključil z rezultatom 1:1.

Tretji dan obiska v Italiji

SVEČAN SPREJEM KNEZA IN KNEGINJE PRI PAPEŽU — VEČERJA NA POSLANIŠTU — DANES SPREJEM V FLORENCI

RIM, 13. maja. Včeraj dopoldne sta knez-namestnik Pavel in knežinja Olga obiskala v Vatikanu papeža Pija XII. Na vsaj poti do Vatikana so bile zbrane velike množice navdušenega meščanstva. Pri prihodu v Vatikan sta ju pozdravili dve častni četi papeževе garde. Prihod so oznanili glasniki na mejni vatikanske države. Godba je zaigrala jugoslovansko in papežev himno. Obdana od spremstva in vatikanskih dostojanstvenikov sta odšla knez in knežinja v Klementinski dvorano, kjer jima je izkazal čast oddelke Švicarske garde. Nato je krenil sprevod v sprejemno dvorano, kjer je visoka gostja sprejel papež Pij XII. Sprejem je trajal več časa. Po njem sta pa obiskala knez in knežinja še državnega podtajnika kardinala Maglionija in odšla nato na jugoslovansko poslanstvo, kjer jima je državni podtajnik vrnil obisk. Papež je odlikoval kneza z redom zlate ostriže. Popoldne so bile prirejene visokim gostom na čast velike športne vaje fašistične mladine na Mussolinijevem trgu. Zvečer je pa bila v palači jugoslovanskega poslanstva slavnostna večerja, katero sta pridružila knez in knežinja italijanskemu kralju in kraljici. Danes se jugoslovanski gosti odpeljejo v Firence, kjer jih sprejmeta prestolonaslednik Umberto in prestolonaslednica.

Važna akcija na Balkanu

PO POSREDOVANJU TURCIJE NAJ BI DOBILA BOLGARIJA V NAJEM DOBRUDŽO IN DEDEGAČ

LONDON, 13. maja. »Daily Telegraph« poroča iz Ankare, da so na Balkanu v teku silno važna pogajanja, katerih končni cilj je združitve vseh držav v en sam blok in zlasti ustvaritev črnomorskega bloka. Kot zaključek te akcije bo obisk romunskega zunanjega ministra Galenca v Ankari, Atenah in Sofiji. Posredovalno vlogo igra Turčija s podporo Anglije, Francije in sovjetske Rusije. Pri tem gre

zlasti tudi za zadovoljitev in pritegnitev Bolgarije. Turški predlog je, naj Rumunija odstopi Bolgariji za 100 let v najem Dobrudžo, Grčija pa vzhodno Tracijo s pristaniskim mestom Dedegačom. Kakor se zdi, v Bukaresti in Atenah tega predloga ne odklanjajo, ampak so pripravljani na pogajanja na označeni podlagi.

Nemški glas o Franciji

FRANCOZI SO SE ŽE SPOPRIJAZNILI Z MISLJO NA EVENTUALNO MOŽNOST NOVE VOJNE.

BERLIN, 13. maja. Dopolnile »Frankfurter Zeitung« poroča o svojih vtihi v Franciji. Francozsko javno mnenje zanima predvsem vprašanje: vojna ali mir? Francoz sovrani vojno, a ne boji se. Prepričan je, da se vojna da preprečiti le s skrajnim oboževanjem. Javno mnenje v Franciji,

ki je bilo še decembra l. 1938. apatično, resignirano in je računalo z vojno kot s strašnim zlom, je danes mirno, pripravljeno, odločno. Zaupa v oboroženo moč Francije. Francoz se je še nedavno nad vojno zgražal, danes pa se je že njo že sprijaznil.

Bolgarski pozdrav francoskemu narodu

PARIZ, 13. maja. Predsednik francoske zbornice Herriot je včeraj pred zbornico prečital brzojavni pozdrav bolgarskega sobranja in ministrskega predsednika Kjuselvanova in čestitke ob priliki 150-letnice zasedanja glavnih stanov v Versaillesu. V imenu bolgarskega naroda želim, pravi Kjuselvanov, plemenitemu francoskemu narodu napredek, ki ga zasluži. Herriot je ob soglasnem odobranju vseh poslancev naslovil bolgarskemu narodu zahvalno brzojavko, ki naglašala skupne ideale demokracije.

Angleško posojilo Romuniji

BUKARESTA, 13. maja. Objavljen je protokol o angleško-romunski trgovinski pogodbi. Anglija daje Romuniji kredit 5 milijonov funtov šterlingov, ki se bo vračal v 20 letih po 5 odst. obrestih. V glavnem se bo kredit porabil za nabavo orožja in za prometna sredstva. Med obema državama bodo vzpostavljene redne letalske in parobrodne zveze.

Palestina ostane arabska

LONDON, 13. maja. O sklepih angleške vlade glede Palestine se je izvedelo, da so v skladu z arabskimi predlogi. V Palestini se bo smelo naseliti samo še 75.000 Židov. S tem je dokončno pokopan načrt ustvariti iz Palestine zopet židovsko narodno domovino in državo.

NEMSKO-JUGOSLOVANSKA DRUŽBA

BERLIN, 13. maja. Poglobilev nemško-jugoslovanskih odnosov je našla izraza v ustanovitvi Nemško-jugoslovanske družbe, ki bo pospeševala osebne in kulturne stike obeh držav. Po berlinskem zgledu se bodo osnovala podobna društva tudi v ostalih nemških mestih.

BONNET V ANGLIJI

SOUTHAMPTON, 13. maja. Na čelu močne delegacije francoskih častnikov je prišel semel general Dussieux. Z angleškimi častniki bodo imeli veliko zborovanje. Z letalom je dospel tudi francoski zunanji minister Bonnet.

FRANCOSKA RAZSTAVA V RIMU

RIM, 13. maja. Kralj in kraljica sta včeraj obiskala francosko umetnostno razstavo. Sprejel ju je poslanik Francois-Poncet.

Domači zapiski

Poslanec Hamm pri Cvetkoviću

Kakor poročajo nemški listi, je bil te dni vojvodinski nemški poslanec Franz Hamm pri ministrskem predsed. Cvetkoviću in mu obrazložil znane želje nemške manjšine v Jugoslaviji. Zlasti se je zavzemal za rešitev manjšinskega šolskega vprašanja in zakona o nepremičninah v obsegu pasu. Ministrski predsednik je obljubil poslancu upoštevati nemške želje v danem okviru in mu sporočil, da je vlada potrdila nova pravila Nemško-švabske kulture zveze. S tem bodo omogočene tudi podružnice v Sloveniji.

Politična zrelost

Sino proti parlamentarizmu, toda nismo proti parlamentu, nismo proti stvarnemu sodelovanju narodnih predstavnikov v zakonodajni in nadzorstvu nad delom vlade, nasprotno — sino za pravi in stvarni parlamentarizem... (glasnik Zbora. »Naš put«)

Češki kapital v Jugoslaviji

Živnostenska banka v Pragi ima velik paket delnic Prve hrvatske obrtne banke v Zagrebu, Angločeska in Praška kreditna banka imata že izpred vojne podružnice v Beogradu. Banka čeških legzij ima delnice pri Komercialni banki v Zagrebu, Českoslovaška banka v Zagrebu je pa ustanova naših Čehov. Interesno področje češkega kapitala pri nas obsega 31 podjetij z glavnico 451,3 milijona din. V industriji je češki kapital zainteresiran pri Osejski tovarni sladkorja, Srbsko-češki tovarni sladkorja v Čupriji, tvornici v Crevnici, v kemiki in tekstilni industriji, pri »Bat« v Borovu, »Ta-ta« v Beogradu in tovarni »Tivar« v Varaždinu.

Muslimani in Albanija

Muslimani Albanije so sami zahtevali intervencijo Italije. Albanija, združena z Italijo, bo predstavljala v bodoče novega čimtelja v sodelovanju med muslimanskim svetom in Rimom. Italijani so odpravili vse uredbe, ki jih je bil Zogu odredil na škodo muslimanskih tradicij, tako civilni zakon, zagrnjanje žen itd., piše »Muslimanska svetost«.

Sodobni izreki

Kdor visoko leti — nizko bombardira. Vzemti tuje — s svojimi se ponašaj. Kdor počasi hodi, je prej ujet. Čuvaj bel denar — za inflacijo. V dehi je vse, v štednji še več, v kradijivosti največ. Sit lačnemu ne veruje, lačni sitnemu še manj. Kar nočeš, da drugi tebi stori, napravi ti drugemu — da ga prehituš. Kdor drugemu jano kopije — ga običajno tudi pokoplje... (Hrvatski dnevnik)

Švabsko-nemška prosvetna zveza (Kulturbund) v Ljubljani

Dne 4. aprila je bil v smislu § 37. pravil izvoljen ob navzočnosti 26 članov krajevnih odborov gornjega društva. Rednih članov društva je vpisanih 29 naslednjih: Halbensteine Erik, prokurist, Privoz 20; Ledl Ivan, arhitekt, Gosposvetska c. 4; Koch Ivan, stud. mont., Kapiteljska c. 7; dr. Zeschko Erik, trgovec, Erjavčeva 18; dr. Schley Franc, odvetnik, Erjavčeva 21; Jeglitsch Erich, zas. uradnik, Livarska 7; dr. Staudacher Josip, zdravnik, Nunska ul. 8; dr. Poje Franc, odvetnik, Cesta na Rožnik; Tönnies Gustav, inženir; Nagy Iva, trgovec; dr. Kaiser Adolf, vs. dež. sodni svetnik v pok.; Schluster Anton, hišni posestnik, Nunska ul. 8; Wutti Vincenc, trg. zastopnik; Wutti Walter, jurist; Hönigsmann Walter, mediciner, Resljeva c. 23; Püchler Egon, trg. nameščenec, Bleiweisova 15; dr. Rodoscheg Gustav, zobozdravnik, Mestni trg 17; Kliffman Otmar, trgovec; dr. Luckmann Friedrich, odvetnik, Gradišče 4; Somnitz Ernest, urar in optik; dr. Schiffer Viktor, odv. pripr., Mestni trg 19; dr. Svoboda efnik, profesor v p.; Galasch Egon, inženir, Pleteršnikova 25; Hannam Edita, trgovka, Mestni trg 8; Luckmann Minka, zasebnica, Gradišče 4; Luckmann Herta, zasebnica, Gradišče 4; Strasser Irmgard, konservatoristka, Kersnikova 8; Elbert Julij, zasebnik, Kongresni trg št. 14; Satter Otmar, inženir, Vrtača 13, vsi iz Ljubljane. Poleg rednih so tudi še podporni člani.

VOJASKI ZAKON KONČNO SPREJET

LONDON, 13. maja. Angl. parlament je včeraj skrajš. postopku sprejel z 218 : 110 glasovom najvažnejše določbe zakona o vojaški obveznosti, ki dovoljuje takojšnji vpoklic rekrutov med 20. in 21. letom na 1 mesečno vojaško službovanje. LIBERALCI ZA VOJAŠKO OBVEZNOST

SEARLBOROUGH, 13. maja. Kongres angleške liberalne stranke je včeraj z veliko večino glasov sprejel sklep, da stranka svojo dosedajšnjo opozicijo proti vojaški obveznosti opusti.

ANGLIJA LAHKO VSAK ČAS KORAKA.

CARDIFF, 13. maja. Minister za dobavo vojnihi potrebščin je včeraj izjavil, da je neodpušljiva napaka, če kdo sklepa, da Anglija ne misli resno. Njena pripravljenost je takšna, da lahko vsak čas koraka.

VAJE V VZHODNEM SREDOZEMlju

LONDON, 13. maja. Te dni se vrše v vzhodnem Sredozemlju kombinirane francosko-angleške alarimne priprave in protiletalske vaje. Enako je ukrenila tudi palestinska vlada, ki je okrepila še posebno obalno obrambo.

MADRIDSKA PARADA V PETER.

BURGOS, 13. maja. Parada ob priliki slavnostnega vkorakanja v Madrid bo 19. maja.

NAPAD NA ČUNGKING

ČUNGKING, 13. maja. 21 japonskih letal je včeraj bombardiralo mesto. Tri letala so Kitajci sestrelili.

ODDAJA PREMOŽENJA V USA

WASHINGTON, 13. maja. Vojni odbor senata je sprejel z 12:2 glasovoma zakonski predlog o delni oddaji premoženja v primeru vojne.

ANGLJSKA SUVERENA PRED CILJEM

LONDON, 13. maja. Po 17 urnem stoji zaradi nevarnega območja ledenih gora, je včeraj »Empress of Australia« zopet mogla s polno paro dalje. V pozdrav prazniku druge obletnice kraljevega kronanja sta obe krizkari oddali strelce.

Borza, Curth, 13. maja. Devize: Beograd 10, London 20.84%, Pariz 11.79%, New York 44.5%, Milan 23.40, Berlin 17.65, Sofija 5.40, Budimpešta 87, Bukarešta 325.

Za gospodarsko-socialno delo na deželi

Dr. Ervin Mejak

Pod naslovom »Pravilna rešitev našega podeželja« je objavil prejšnjo nedeljo v »Večerniku« dr. Rudolf Ravnik članek, s katerim je zadel v živo in podal misel, ki bi se morala v najkrajšem času tudi uresničiti.

V času, ko vlada vsesplošna nezaupljivost in nezanimanje do dnevnega političnega strankarstva, je lahko dobiti lepo število javnih delavcev za gospodarsko-socialno delo med narodom. Delo lahko postane pozitivno in je zelo hvaležno, saj pokaže prav kmalu na nazoren način dejanske uspehe, dvigne med ljudstvom narodno zavest, ljubezen do domovine, in voljo do življenja. Naše ljudstvo nujno potrebuje vsestranske moralne in gnotne podpore v sedanjih težkih časih.

Vseobče je mnenje, da bi odpadlo med ljudstvom vse godrnjanje in nezadovoljstvo, hujškanje in sploh vse podtalno delo naših narodnih nasprotnikov bi bilo uničeno, če bi zlasti v obmejnem našem ozemlju več skrbeli za zatiranje in pomoči potrebne. Premalo je, če razne organizacije, narodni poslanci in ministri obiščejo s kratkim izletom to ozemlje in se mimogrede porazgovorijo s krajevnimi veljaki o oblihi razmerah. Trenutno dober vtis na prebivalstvo, tu in tam kaka podpora, to je vse.

Treba je, kakor je posebej poudaril dr. Rudolf Ravnik, priti v stik s prizadetimi in si na lico mesta, v njihovih stanovanih ogledati življenje bajtarjev, vinčarjev in delavcev. Zbrani material naj bi poseben odbor predelal in na podlagi vsestranske proučenega gradiva in utemeljitve zahteval na odločujočem mestu pomoč nevezdržnim priključkom, v katerih živi velika večina našega ljudstva ob severni meji.

Kako sramotna je statistika, ki so jo nedavno zbrale naše šole glede prehrane

in bivanja ter splošni preživljanja šolskih otrok. Ni čudno, če gledajo v tujni s pomilovanjem na nas. Tulcem je tako dana prilika, da ščuvajo naše ljudi in na tihem agitirajo v korist tuje države. Siromašni ljudje ob meji vidijo tako brezbriznost, zapostavljanje in bedo.

Zaposlimo vse naše delavce, delavce, delavke, pomagajmo s podporami, dvignimo stanovanjsko higieno, zbirajmo fonde za ustanovitev šolskih kuhinj, zbirajmo denar, da obdarimo revne šolske otroke na Miklavžovo ali za Božič, vodimo evidenco o prostih službah, posredujmo na odločujočih mestih, da dobimo ob naši meji prostorna šolska poslopja in da bodo vsa službena mesta na naših obmejnih solah zasedena z najboljšimi učiteljskimi močmi. S predavanji poučimo naše ljudstvo o resničnem stanju razmer v sosednjih državah, s priložnostnimi predavanji dvignimo narodno zavest našega ljudstva, izdajamo s tega vidika brošure in jih brezplačno razdelimo med našim obmejnimi prebivalstvom lid.

Slovenija je prav za prav v celoti obmejna pokrajina in velja to delo za vsa Slovenijo. To delo naj bi vodili predlagani gospodarsko-socialni odbori, ki bi jih organizirale občine. V večjih krajih bi bili intelektualci za te odbore gotovo na razpolago, v okraju samem pa bi naj iz večjih krajev prihajali v vasi na seštetih odborov intelektualci. Izdelala bi se skupna statistika o priključkih v dotičnem kraju, izdelali predlogi in odborikom razdelili podrobno delo.

Kolkoli dobrega bi lahko tako sistematično in organizirano delo prineslo našemu podeželju! Obenem bi se vzdržal stalen stik med inteligenco in preprostim ljudstvom, meščani bi se zopet bolj približali kmetu in delavcu, raslo bi zaupanje ljudstva do inteligence.

Izdatno milo - poceni pranje

Res, s Schichtovim terpentinovim milom perete poceni. Njegova mehka, bujna pena ima tako veliko čistilno moč, da je dolgo mrcenje nepotrebno. Zato se mila le malo porabi - perilo pa se varuje. Dobro milo je vedno najcenejše.

SCHICHT^{ovo} TERPENTINOVO MILO

Naj bi prevzel izvršitev teh misli baš Maribor, ki je tolikokrat v zgodovini Slovencev uspešno prodrl z lašno iniciativo!

neizogibno obsojen na hiranje, kakor vselej v preteklosti, kadar je hotel hoditi lastna pota. S priključitvijo k Nemčiji bi pa izgubila tudi Poljska svojo najnaravnejšo, najboljšo in najcenejšo pot na morje, kajti da bi se hotela še potem posluževati gđanskega pristanišča, ako bi ji ostala Gđinja, ni mogoče verjeti. Razen tega bi to pomenilo za 100 odst. povečanje nemški pritisk na severni del poljskega Pomorjanskega, tako imenovanega »koridorja«, ki je širok na najožjem mestu komaj 32 km, dočim znaša sedaj razdalja zračne črte med nemško Pomorjansko in nemško Vzhodno Prusijo nad 80 km. Poljska Gđinja bi bila potem oddaljena le par km od nemške meje.

Vse to ustvarja težkoče, ki jih bo tudi z najbolj dobrohotnimi pogajani težko premagati. Zato problem Gđanskega ni tako preprost, kakor bi se utegnilo na prvi pogled zdeli. Dočim predstavlja za Nemčijo samo politično, predstavlja za Poljsko prometno, gospodarsko in strateško vprašanje skoraj življenjskega značaja.

Spor Nemčije in Poljske za Gđansk

Radivoj Rehar

Po Avstriji, Sudetih, Češki in Klajpedi je stopilo v ospredje evropskega zanimanja svobodno mesto Gđansk (nemško Danzig), ki predstavlja sedaj glavni objekt spora med Nemčijo in Poljsko. Nemčija je poslala že pred meseci Poljski predloge, po katerih naj bi se Gđansk priključil njej, čez poljsko Pomorjansko (koridor) pa naj bi dobila eksteritorialno cesto in železnico. Poljska je te predloge odklonila. Dne 28. aprila jih je nemški vodja in državni kancelar Adolf Hitler ponovil, dne 5. t. m. pa poljski zunanji minister Beck znova zavrnil. Od tedaj so v teku razne posredovalne akcije, za enkrat pa nadaljnji razvoj še ni jasan.

Gđansk, ki predstavlja kakor omenjeno, glavni predmet spora, se omenja v listinah prvič l. 979, kot poljsko mesto ob delu Visle. Ustanovil ga je baje poljski kralj Boleslav Hrabri, kar pa zgodovinsko ni neoporečno dokazano. 313 let pozneje je zagospodaril v njem nemški vitez red in pripeljal tja prve nemške naseljence. L. 1360 je postal Gđansk hanzaško mesto, l. 1466, je pa prišel znova pod poljsko nadoblast. Za časa poljskih nasledstvenih vojn so ga leta 1734. zasedli Rusi. Ob prvi delitvi Poljske l. 1772. med Prusijo, Avstrijo in Rusijo je postal Gđansk svobodno mesto, kar je ostal do l. 1793., ko je ob drugi delitvi Poljske pripadel Prusiji in po ustanovitvi Nemčije tej. Nemški je ostal do konca svetovne vojne l. 1919. V teh 126 letih se je mesto s pokrajino vred naglo razvilo in pomemilo. V nekaj generacijah je prvotno prebivalstvo pozabilo na svojo narodnost, pritok Prusov je pa povzročil, da so dobili sčasoma večino v njem celo protestanti, katerih je sedaj že do 58 odstotkov. Ob koncu svetovne vojne so Gđansk zasedli Poljaki, toda na mirovni konferenci v Versailles ni bil prisvojen Poljski, ampak mu je bil določen poseben, izjemen položaj svobodnega mesta, ki naj ohrani na znotraj popolno samoupravo, na zunan pa naj pride pod nadzorstvo Zveze narodov in poljsko diplomatsko zastopstvo. S tem se je hotel ohvarovati pretežno nemški narodni zna-

čaj mesta in okolice, obenem pa tudi Poljski najprikladnejši izhod na morje.

Kot svobodno, samostojno ozemlje se je določila površina 1893 kvadratnih kilometrov z nekaj nad 400.000 prebivalci, od katerih jih živi okoli 240.000 v samem mestu Gđanku. Poljskega pokolenja je okoli 36,7 odstotkov prebivalcev, zavednih Poljakov pa komaj 10 odstotkov. Poleg Gđanske je edino pomembnejše mesto na svobodnem ozemlju še kopališče Sopot (Zoppot) ob Bałtiškem morju. Na vzhodu meji ozemlje Gđanske na nemško Vzhodno Prusijo, ki je teritorialno ločena od ostale Nemčije, na jugu in zahodu na Poljsko (Pomorjansko ali »koridor«), na severu na morje. Ozemlje je v celoti ravnina, ki leži v vzhodnem delu, na desnem bregu Visle, celo pod morsko gladino in je umetno osuševano.

Pravno je bil z mirovno pogodbo določen Gđanku sledeči položaj: Mesto je avtonomno in upravno pod oblastjo senata, ki se voli za dobo 4. let in stoji na čelu 40 senatorjev dva predsednika. Razen tega ima še poseben delni zbor. Diplomatsko zastopa Gđansk pred zunanjim svetom Poljska, s katero je tudi carinsko združen, kot posredovalec med avtonomno upravo in Poljsko pa funkcija visoki komisar Zveze narodov, ki ne sme biti ne Nemec ne Poljak. Razen tega upravlja v Gđanku Poljska tudi vse promet, zlasti železniški. Dolžina železnice znaša 159 km. Poljski na razpolago je tudi gđansko pristanišče, ki ima 75 ladij s 148.000 reg. tonami, dočim znaša celokupni promet na leto v najboljših konjunkturalnih dobah do skoraj 4 milijone ton. Od tega odpade do neznatnega dela vsa ta promet na Poljsko kot edino naravno zaledje. Precej konkurence pa dela posebno v zadnjih letih gđanskemu novo poljsko pristanišče Gđinja, katero so Poljaki zgradili po vojni iz neznatne ribiške vasi v mesto s skoraj 60.000 prebivalci.

Tako živi Gđansk pretežno od poljskega prometa, v ostalem pa od industrije in trgovine. Med industrijo so pomembne ladjedelnice, strojne tovarne in sladkorne tovarne. Lastnega premo-

Gđansk nima in dobiva vsega iz Poljske, ima pa na reki Radovni tri elektrarne. V pokrajini, ki je sicer mestoma zelo rodovitna, toda gosto naseljena, je močno razvito poljedelstvo s pridelovanjem žita, a pomembna je tudi živinoreja. Ob morju je končno važno še ribištvo. Vendar je v prehranjevalnem oziru Gđansk močno pasiven in navezan na uvoz živil iz Poljske.

Vse to dokazuje, da bi Gđansk, ki so ga pred 1000 leti ustanovili Poljaki, ki leži ob ustju največje poljske reke in ki je v prometnem, trgovinskem in prehranjevalnem oziru neločljivo navezan na svoje edino poljsko zaledje, priključen k Nemčiji le težko živel, sčasoma pa bil

Obraz našega podeželja

Vladimir Kreft

Kmeti stan, jedro dežele, že dolga leta težko živi. Pod besedama kmeti stan razumemo kmetijskega delavca, malega obrtnika in viničarja. Vsi ti so drug na drugega navezani, tudi njihov gnotni položaj se razlikuje le po načinu dela.

Razumljivo je, da je izmed vseh delov kmetijskega stanu gospodarsko-socialno stanje kmeta - posestnika, še najtrdnjše. Socialna stopnja delavstva, ki že čisto prehaja v industrijsko, pa je tudi dovolj znana. Za ugodno rešitev problema obstaja potrebna podlaga, s tremi ugotovitvami:

1. gospodarsko-socialna šibkost podeželskega prebivalstva je priznana;
2. vzroki, ki so povzročili to šibkost, so večinoma ugotovljeni;
3. podana je možnost, da se lahko izvede nekatera izboljšanja brez večjih priprav ali čakanja na izvedbo državne decentralizacije, ki bo morala prinesiti enakopravnost.

Vzroki, da se mora kmeti stoji kot gospodar dežele vedno in povsod boriti s težavami, so v glavnem naslednji:

1. centralistična ureditev države;
2. pomanjkanje smotrnega državnega

in še posebej kmetijskega načrtnega gospodarstva;

3. premajhna pažnja odločujočih čimteljev za slovensko podeželje.

Vse gospodarsko življenje podeželja bojuje na neurejenosti, prepuščen je mnogokrat neusmiljenemu izkoriščanju. Trgovina z živalno, lesom, sadjem, vinom ki predstavlja glavni vir dohodkov na deželi, ima nezdruživo trgovsko bazo, ki občutno zmanjšuje skupni letni dohodek. Pomanjkanje cenenejšega kredita sploh, razlika cen med kmetijskimi pridelki in industrijskimi izdelki itd., so nadaljnji konkretni primeri, ki povzročajo sedanje gospodarsko-socialne razmere na deželi. Dežela, katerega prebivalce eden manj, drugi bolj občuti breme sedanega življenja, želi in zahteva, da se besede spremenijo v dejanja, odklanja predloge, ki hočejo še raziskovati to stanje, ker smatra, da je bilo delo že temeljito opravljeno.

Časi, v katerih živimo, zahtevajo od vseh, da začno problem brez odlaganja reševati. Kdor to zavlačuje, ni prijatelj slovenskega naroda in jugoslovanske države.

Močna skala v južnoslovanskem morju . . .

Danije! Omerzu

Poročali smo že, s kakšno vnetostjo se lotili slovenjebiški močje organizacije reda in miru v mestu in v prevratnih dneh. Narodni svet je našel vso podporo v odločno zavednih delavcih, med katerimi je treba poleg že omenjenih predvsem našeti obrtnike Gumzela, Grila, Vrečka, Podhraskega, Ofingerja, Pristovnika, in trgovce Pinterja, Omerza, dalje zasebnike Srečka Lorberja, Sineha, Stupana, Fr. Kruca in gospo Troja, ki so s složnim, požrtvovalnim delom pripomogli, da je prešlo mesto brez krvavih žrtev v slovenske roke.

Narodna vojska je obstajala iz čete domačih in okoliških fantov, ki jim je poveleval podporačnik Sabati, upravo je vodil Rajko Felgel. Četa je slovesno prisegla pred Narodnim domom, spomin na ta dan je še danes ohranjen na sliki v sejni dvorani mestne občine.

Narodni nasprotniki se dolgo niso mogli sprijazniti z novim položajem. Treba je bilo velike čuječnosti, posebno še v dneh, ko so se skozi mesto pomikale dolge kolone čet z italijanske fronte. Dostikrat je morala domača četa posredovati, pri tem so se posebno izkazali vrli Korpčević fantje iz Dolnje Nove vasi, četovalci Kamenšek iz Sp. Ložnice, Veljavarji iz Vlečja, Simon Kampi in drugi. Okrajnost je vodil Peter Novak, okr. hranilnico dr. Lemež, gerentstvo občine notar Kolenc, za njim Hinko Grlic. Vodstvo osnovne šole je prevzel Karbaš, dekleško šolo ga. Ottilija Felgel.

Negotova usoda Maribora je povzročala dokaj skrb. V mestu je še vedno bila tudi nemška Schutzwehr. Ko je pa general Maister z odločno potezo vključil Maribor v okvir Jugoslavije, je postala tudi Slov. Bistrica naša krepka opora. V februarju 1919. je prišel v mesto bataljon srbskih vojakov, na kolodvoru jih je pozdravil član Narodnega sveta, Omerzu. V poletju istega leta je obiskal Bistrico pokojni kralj Aleksander, takrat se prestolonaslednik. Trenutek, ko je pred mestno hišo pozdravil gerent Gril kralja Aleksandra, je ostal prisotnim nepozabno v spominu. Prizor je ohranjen na zgodovinski sliki.

Mesto je dobilo poslednje stalno garnizijo, ki ji je poveljeval podpolkovnik Veljković, poznejši general, adjutant kralja Aleksandra. Občina je prodala vojašnice vojnomu-eraru, da je vsaj nekaj pokrila primanjkljaje, ki jih je zapustila nemška uprava. L. 1919. je prišel v mesto novi dekan Cerjak, zaveden narodnjak in podjeten gospodarstvenik.

Prvi izvoljeni občinski župan mesta je postal Danije! Omerzu. Pod novo občinsko upravo je dobilo mesto električno razsvetljavo, odkupili so bivšo šulterarsko šolsko postopilo, ustanovili meščansko šolo, preuredili magistratno postopilo. Za požarno branbo so nabavili motorno brigado z nad 1000 m cevi, prenovili ubožno hišo in samostansko cerkev. Električna zadruga je omogočila lažjo dobavo toka in odplačevanje prispevkov. Marljivo občinski svet je l. 1927 poplačal vse dolge in je občina izkazala že 200.000 din prebitka, po dekanovem prizadevanju so dobile vse tri cerkve nove zvonove, ustanovil je tudi fond za sirotišnico, ki je danes upravljajo šolske sestre.

Društveno življenje v Slov. Bistrici se je nenavadno razmahnilo. Po zaslugi Gumzela je dobil sokolski naraščaj krasno zastavo. Čitalnica je prirejala gledališke predstave, ustanovili se je godbeni orkester pod vodstvom učitelja Segule. Pevski zbor se je marljivo udeleževal pod taktirko pevovodje Baršiča.

Tako se je uvrstila Sl. Bistrica uspešno v okvir Jugoslavije. Kako skrajni čas je pa bil, da je lepa zemlja pod Pohorjem zadobila svobodo, pričla se skromen pogled v podtalno rovarjenje bivšega nemškega renegatstva. Občinskemu odboru v Slov. Bistrici je konzorcel nemškega škupčala v Pruju, »Stajerca« št. 26. aprila 1918. poslal naslednje pismo, ki se v prevodu glasi:

»Znamo je, da se pljuški »Stajerca« že vrsto let trudi, pridobiti slovensko podeželsko ljudstvo za prijaznejše stališče do Nemcev. Prav zdaj, v časih težke notranje krize Avstrije, se je bolj kakor kdaj koli popreje pokazalo, da je seme dolgo-

letnega napora »Stajerca« padlo na rodovitna tla.

Kljub močnemu osebnemu vplivu in neverjetnemu hojskanju slovanskih Masarykov, Korošcev, Verstovškov in drugih, drži stranka Stajercijancev množico trdnosti v rokah, kakor močna skala v razburkanem južnoslovanskem morju. To je sad bojev »Stajerca«! V miru se je ta trudi, da bi poleg drugega preprečil tudi bojotno gibanje proti Nemcem. Zato je bilo treba list čim ceneje širiti med množico. Vzdrževanje lista je bilo že v prejšnjih prilikah težavno, zdaj je še težje. Vse je postalo dražje, zato se tiskovna družba »Stajerca« obrača na odbor, da izkaže priznanje listu s čim izdatnejšo podporo.

Kultura

Letošnji Celjski kulturni teden ni kazal tiste svečanosti, s kakšno je bil odprt in tudi nadaljevanjanski, bil pa je zato mnogo prijetnejši. Slik z občinstvom je bil dosti večji in v nekaterih primerih je naravnost izginil prepričanje, ki navadno loči nastopajoče in sprejemajoče. V to so pripomogle prav posebne okoliščine, v katerih je bil teden zasnovan. Zaradi njih je bila namreč izbira mala dvorana Celjskega doma, kjer je bila tako Sirkova slikarska razstava kakor literarni in oba glasbena večera ter še glasbeni popoldnev. Ze Sirkove slike so bile lep okvir tem širim prireditvam, poleg tega pa je dvorana takda, da skoraj ne moreš doseči, da bi se občinstvo ne približalo ali se celo pomešalo med tiste, ki jim z odra dele kulturni užitek.

Literarni večer, ki je bil 3. maja, je bil vse kaj drugega kakor lani. Lani je šlo za lepoto, ki so zrasli ali žive v celjskem okrožju, kar je bilo čisto prav. Ali res privlačnega imena razen Meška in Levstika ni bilo dobiti, s čimer ni rečeno, da jih to ozemlje ne premore. Letos je bil povabljen mariborski Umetniški klub, ki ima nekaj kvalitetnih ljudi, in zato je bilo jasno, da bo večer na višini. Ne samo to. Če bi bil tak večer za Ljubljano dohodek, je moral biti za Celje več kot dvakraten. Ne mislim samo zaradi tega, ker so v Celju take prireditve redke. Treba je poudariti drugo stvar. Danes, ko sirijo malostevni in potučenosti gesto, da je Spodnja Stajerska nemško kulturno ozemlje, da bi opravičili svojo zgrešeno nacionalno pot, svojo nerazvito malomestno duševnost, ki se počuti varno šele takrat, ko se slepo predaja omami črednega nacionalizma, danes odgovorjajo tudi naši leposlovci s svojim delom, da so taka gesla največja laž. Pisatelj dr. Maks Šnuderl je v uvodni besedi jasno povedal, kako so naši največji rasli iz ljudstva, kako so zato postali vogelni kamni naše kulture, iz našega ljudstva pa rasejo tudi pisatelji Spodnje Stajerske in Prekmurja, medtem ko ne morejo Nemci oziroma nemško čuteči pokazati niti enega pomembnega pisatelja, kar govori o njihovi kulturni jalovosti, ki je naravna.

Prvi del večera se je začel z Delakovičovo skladbo, drugi z dvema S. a. n. c. i. v. i. n. a. Ivan Potrč jebral prvi, in sicer novelo »Andrejevih pet«. Delo je simpatično zastrano življenjskega optimizma, samo bral ga je prišlo in nerazgovirno. Močnejši vtis je napravil Radivoj Rehar, ki si je izbral nekaj bolj, pa tudi aktualnejših pesmi, od katerih je nista o izkoreninjenju Hansu Wellcu naravnost vzgala. Miška Kranjc je poslušalci sprejel s ploskanjem, ki je pričalo, kako lepo si je ta pisatelj utrl pot med naše bralce, dasi si nekateri tako prizadevajo, da bi ga pred njimi očrnili. Bral je iz svojega novega romana topel odzovnik o Senku in njegovem nekdanjem dekletu, potem pa njegov govor o današnji Rusiji – satiro na navno demagogijo, ki ga je pri nas toliko srečati. Stvar s svojim humorističnim parodiranjem ni zgrešila. Dr. Stanko Čajnkari jebral kritico »Solški izlet«, ki razvedra kakor vse njegovo delo tenkočutnega oblikovalca, zajemajočega iz svoje globoke krščanske kulture in polnega razumevanja, s katerim si mora pridobiti človeka. Branko Rudolf je imel nekaj pesmi, od katerih sta najbolj ugajala soneta o Michelangelu. Anton Ingolič si je izbral iz »Sosek«, ki je bila, kakor kaže, prav lepo sprejeta, poglavje o Veroniki službi v mestu in o njeni vrnitvi k zemlji. Preprosto, pa posrečeno zgodbo je podal res lepo. Najbolj nenavadna postava večera je bil Božidar Vodusek. Njegov izredno odločen, sažozavestni glas, ki ga je sprejel prav tak izraz v obrazu, rezke misli in podobe so padali kakor jeklo med ljudi, ki so občutili veliko sodobnost njegove pesmi, toda bili niso pripravljeni nanjo. Voduska mora človek že prej poznati in tedaj začuti, da je njegova pesem izraz tudi nam ne tuje skepe in pomanjkanja lučije. Ali v Vodusku je svet že tako odčaran, da se mu je stavil na robu. Zadnji je bil dr. Ivan Dornik, ki je poleg pesmi bral kritico o skrinji stare matere. Med temi spomini je bilo nekaj inih reči, učinkoval pa je z malo sentimentalno. Škoda, da nista zamenjala z Reharjem, ki bi bil še naj-

Tako so sklepali Nemci velike račune še v mesecih, ko so se že kazala znamenja prve zarje naše svobode. Denar slovenskih žuljev je šel v nenasitna žrela tiskovnega fonda za pomembnevanje našega ljudstva. In če s tega zrelišča pojmuemo, kam bi prišla še do danes naša lepa, od davnine naša slovenska zemlja, če bi nam orjaški zmagoviti sunek na Solunu ne prinesel svobode, se moramo še s hvaležnejšim srcem spomniti vseh tistih, po katerih mučeniškem trpljenju je prisijalo k nam sonce zlate svobode. »Močna skala v južnoslovanskem razburkanem morju iz pljuške renegatske tiskarne je šla po zlu, »močna trdna skala v mirnem jugoslovanskem morju je pa ostala naša Slov. Bistrica . . .

Lino Legiša

S Celjskega kulturnega tedna

boji primeren za zaključni vtis.

Prireditve je bilo lepo obiskana. Da niso prišli tisti, ki dajo več na politične osvoboditve kakor na kulturo, ni nič čudnega. Tisti, ki so prepoznali, da to ni nobena možka pot, in vsi literati, ki so kljub različnim prepričanjem složno nastopili, so pokazali, da se da in da je treba drugače služiti našemu narodu in kulturi, posebno še danes, ko velja nastopati kakor eden, da bomo kos času in razmeram, ki niso najlažje.

Literarni večer je lepo dosegel svoj namen. Ta namen je uživanje lepih stvaritev naših literatov, še bolj pa spoznavanje njih samih, opozorilo nanje in na njih delo. Z njimi se namreč niso zblizali samo tisti, ki so jih pogledali v svojo družbo, celo študentska mladina je hotela zraven. Naravnost ganljivo, kako so bili veseli, da so se po prvem presledku in takoj na koncu lahko porazgovorili, posebno z Miškom Kranjcem, ki je njihovo ljubljeno. Še lepše je bilo videti vrsto študentk in za njimi študentov, ki so se obot-

tavljaje bližali našim literatom, da se jim ti podpisajo na listke, v note in če ni bilo drugega, kar v dijaško knjižico. Od nekod je prišel prelep tulipan in zraven sporočilo, da je to za pisatelja, ki je neznanstvo, ganilo s svojimi »Solškimi izleti«. Taka prijazna priznanja so gotovo lepa in vesela za naše pisatelje in pesnike, ki jim sicer ni z rožicami poslano. Kar se tiče mladine, je treba reči, da je to lepo znamenje. Tudi drugače kaže, da se prebija iz nacionalne otopenosti, ki je bila za te kraje vse prej kakor razveseljiva. Vendar števil, s katerimi je bila zastopana, še od daleč ni čisto, ampak pričla, da se dobi premalo zaveda pomena slovenskega literarnega ustvarjanja, da se premalo zanima za duhovne stvari. Celjska mladina je med najmanj razgibanimi in duhovno najmanj samostojnimi, kar priča tako skoraj teključno zanimanje za sport kakor za rematološko miselnost in prako raznih strank, ki bodo takega materiala gotovo srčno veseli.

Pomen H. G. Wellsa

Naša zelo nemirna politična doba ni prikladna za razvoj velikih literarnih talentov. Večina išče v literaturi izrazov najnežnejših občutkov sloveskega, srca, toda v današnjem političnem življenju se priznavajo le državni interesi in dokazi moči. Ni torej čudno, da se v moderni angleški literaturi visoko dviga prav impozantna osebnost romanopisca H. G. Wellsa. Temelj Wellsove filozofije je ravno verovanje v posameznika, v njegove sposobnosti pri spopolnjevanju, kakor tudi v možnosti mirnega in srečnega življenja v družabnih prilikah, ki si jih sam ustvari. V času cinizma in obupa ostaja Wells optimist. Njegov zadnji roman »The Holy Terror« (Sveti terori) opisuje usodo nasilnika, ki je skušal uničiti svobodo in srečo svojih podanikov. Čeprav je Wellsov plodni ustvarjalec doli poln misli in načrtov za usodo človeštva, vendar nikoli ne žrtvuje posameznika sistemu.

Wells izhaja iz angleškega srednjega stana. Oče mu je bil trgovec, mati pa služkinja pri neki plemenitaki družini. Kot učenec v neki modni trgovini je preživel težke in bedne ure, končno se je pa posvetil učenju. Ko je končal studije, je postal časnikar. L. 1885. je izdal svoj prvi roman »The Time Machine«. Temu romanu so sledili drugi v neverjetno kratkem času. Včasih celo po štirje na leto. Njegovo delo je vedno zelo plodno, mnogostransko in originalno. Kot pisec kratkih novel je nenadkriljiv. Tudi v prišnjih pesniških fantazijah je odlični, primerja ga celo z Julesom Verneom. Kot

stvaritelj pomembnih značajev zavzema ugledno mesto v evropski književnosti. Njegove sijajne komične tipe lahko primerjamo z znamenitimi tipi Dickensa, ki je bil Wellsov najljubši avtor. Wells spada med one nemirne duhove, katerih zanimanje obsega vse probleme preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. Od prvih mekega razgovora je delal: »Motijo se tisti, ki mislijo, da se ne prestopajo spremenjam. Sem najdoslednejši človek; vse svoje življenje sem skušal povedati vedno le eno in isto.«

Znamenito je njegovo delo »Autline of History« (»Obris zgodovine«), ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu, potem »Science of Life« (»Umetnost življenja«) in »Wealth, Health and Happiness of Life« (»Blagostanje, zdravje in zadovoljstvo človeštva«). V zadnjih dveh delih hoče poučiti ljudi o dejstvih in prilikah sveta, na katerem živimo, izobrazba, kakor jo razume Wells, sestoji v tem, da se usposobimo za življenje v najširšem pomenu, kot popolnoma dovršena človeška bitja, kakor državljanji svetovne države in kakor individualne celice »svetovnega uma«.

Čas je uresničil Wellsovo prerokovanje o razvijanju modernih izumov na področju znanosti. Tudi njegova analiza krize, v katero je zašla civilizacija, je na žalost resnična. Wells je nekoč dejal: »To, kar potrebujemo, je veličasten duhovni izum, ki bo naše individualno in nacionalno razumevanje dvignil na višjo stopnjo.«

D. V.

»Gospodična, prinašam vam film, da mi ga razvijete!«

Novice

Potopljani svet v Pesniški dolini

DELOVNE SILE, KI ODHAJAJO V TUJINO, SO ZA NAS IZGUBLJEN KAPITAL.
— Z NJIMI BI LAHKO DVIGNILI VREDNOST NAŠE ZEMLJE

Te dni znova odhaja sezonsko delavstvo v tujino. Znova bodo pomagale naše delovne sile proizvajati dobrine tujcu, v svetu se bo izgubila delovna sila, ki bi nam bila doma kravčo potrebna.

Na drugi strani pa bi potrebovala naša zemlja — prav Slovenske gorice in Ptujsko polje — ogromno za nas izgubljenih delovnih sil, da bi to zemljo kultivirale in jo napravile plodno. Treba bi bilo regulirati gorice in obnavljati staro trto.

Samo zanemarjena, Pesniška dolina ima, kakor so pokazale strokovne analize, izvrstno zemljo, ki bi izobno rodila skozi več let, ne da bi jo bilo treba gnojiti. Z regulacijo Pesnice bi se samo v Pesniški dolini pridobilo obsežno površje plodne zemlje, ki bi na eni strani zaposljevala več delovnih sil, na drugi strani pa dajala našim ubožnim krajem več kruha. Pesniška dolina je bila že tolikokrat premerjena, kar se tiče regulacije vijugastega potoka, ali s poštenim in načrtnim delom se še ni začelo. Na velikem

delu Pesniške doline raste danes kisa krma in šaš, pa še to odnašajo vsakoletne povodnje; kolikor pa ne odnesejo, pa oblatijo. Občnem so pa ti zamočvirjeni predeli leglo najrazličnejših živalskih bolezni.

Namesto da odhaja naša delovna sila v tujino, naj bi jo zaposlili pri načrtni melioraciji omenjene doline. S tem bi na en mah izboljšali zemljo in dvignili gospodarsko moč.

Pesniška dolina bi se lahko regulirala z najboljšimi skromnimi sredstvi. Potrebni bi bili samo motika, kramp, lopata, nekaj cementa za zatvornice in delovna sila. Samo na zemlji, ki bi postala v Pesniški dolini plodna, bi lahko živeli vsi oni, ki morajo odhajati v tujino.

Slaba krma se pozna tudi na živini, ki je zaradi nje mršava ter ni za izvoz. Zavedati se moramo, da so delovne sile, ki odhajajo, za nas izgubljen kapital, s pametnim in načrtnim delom pa bi dvignili produkcijsko vrednost naše zemlje.

Naša ženska društva bodo razstavljala

Razstavo slovanskih narodnih ženskih izdelkov in noš priredila Splošno žensko društvo in Zveza gospodinj na pomladanskem velesejmu v Ljubljani. Požrtvovalne članice in prijateljice obeh organizacij zbirajo narodno blago te vrste, a tudi same izdelujejo po starih narodnih motivih nove lične vezenine: prte, prtičke, blazine, zastore, robčke, torbice, bluze, obleke i. dr. Naši tujkoprometni kraji zelo pogrešajo raznih svojih majlenkosti, ki bi si jih radi vzeli letovističari s seboj za spomin. Tudi naše šole, po mestih in na deželi bodo z razstavo slo-

vanskih narodnih ženskih izdelkov nedvomno dobile mnogo pobude. »Mariborsko žensko društvo«, ki je kot prvo uvedlo fino belo vezenje po vzorcih s peč, bo imelo svoj poseben oddelek. Iz ostale Jugoslavije se udeležijo razstave sestriska ženska društva. Priglasje za skupno narodno manifestacijo sprejema Splošno žensko društvo v Ljubljani, Aleksandrova c. 9.

Dalje prosimo vse, ki imajo poleg domačih tudi druge slovanske noše, naj javijo to takoj po dopisnici na gornji naslov.

Tisk v Sloveniji

Koncem leta 1938. je izhajalo v Sloveniji 231 raznih periodičnih listov in publikacij. V Sloveniji izhaja 6 dnevnikov, 2 lista izhajata trikrat na teden in 2 dvakrat na teden. Tednikov imamo 26, štiri najstrednjakov 24, mesečnikov pa 116. 19 revij je izhajalo štirikrat na leto, 3 trikrat in 2 enkrat letno. Med vsemi listi je največ stanovskih (37), strokovnih (36), verskih (34), političnih (32), znanstvenih (18), literarnih (18), mladinskih (14) in propagandnih (10). Neopredeljenih je bilo 30 listov in revij.

Dva milijona dinarjev izgnilo

V Sarajevu se je dogodilo zanimivo naključje. Ponoči so na progi premikali vozove, pri čemer je na skrivnostno način izgnil voz z 2.000.000 din. v gotovini. Nastal je seveda pravi poplah. V njem so bili sicer dežurni uradniki in 4 služitelji, toda vagona ni bilo. Pri manevriranju se je namreč odtrgal od lokomotive in ker proga malo visi, poletel v dolino. O čudnem begu je obvestil pošto ravnateljsko redar, ki je poskrbelo, da se je voz vrnil na svoje mesto.

Dr. J. Kalterec

kopalski zdravnik
v Rogasčji šlatini
ordinira — kakor vsako sezono
v Strossmayerjevem domu

o. Iz državne službe, Premeščeni so Anton Sorec, kancelist iz Ljutomer na okrajno sodišče v Maribor. Karla Kranjc iz Gornje Radgone na okrajno sodišče v Trebnje in Franc Čuk iz Kamnika na okrajno sodišče v Ljubi.

o. Slovenec sodni inspektor. Za sodnega inspektorja v pravosodnem ministrstvu je imenovan dr. Ivan Bizjak, ki je prvi Slovenec na tem službenem mestu.

o. Pisatelj Miško Kranjec bo v ponedeljek ob 20. uri predaval v Hubadovi dvorani na ljubljanskem konservatoriju. Govoril bo o »Potih nove slovenske literature. Predavanje prireja Slavistični klub. Vstop prost.

o. V Mežici je umrl 48-letni trgovec Miroslav Brundula.

o. Šest mostov bodo še letos gradili v Prekmurju. Potrebni krediti so že odobreni.

o. Neznani tatovi so vdrli v klet posestnika Antona Vlašiča v Stanetincih pri Sv. Križu v Slov. gorah. Odnesli so sod, 200 litrov vina in 30 litrov žganja.

o. Avto je povzročil berača na cesti Ormož — Središče in ga težko poškodoval. Nezvestnega so odpeljali v ormoško bolnišnico.

o. Skavtska ednica na Pragerskem se lepo razvija. V nedeljo je razvila četno zastavo na zelenem boču. Ednino vodi aglini brat Ludvik Mathans, slegovodja Dravskega stega v Ptuj.

o. Odsek malih harmonikarjev, združen s harmonikarji iz Konjice, bo priredil v nedeljo popoldne v Sokolski dvorani na Pragerskem prvo prireditvo.

o. Kje je nevesta? Pred tremi tedni se je 26-letna posestnica hčerka Ljotzka Zupanova z Brega pri Poljskemu odpravila v domače župnišče po listine za svojo poroko. Mladenka v župnišče sploh ni prišla in manjka za njo vsaka sled.

o. Žrtve brezvestnega mazača. V Starem trgu pri Krškem je umrla 60-letna posestnica Marija Zupančičeva, ki se je zdravila po »receptu« brezvestnega mazača.

Celle

c. Mestne zadeve. Na sinočnji seji celjskega mestnega sveta so razpravljali o Mestnem zavetišču. Za cestno zvezo Gaberje — Čret je odobren kredit 55.000 dinarjev, za drugi odsek ceste Petričev — leviški most pa 43.000 dinarjev. Vojaška godba v Celju bo dobila 20.000 dinarjev podpore za nabavo glasbil.

c. Splošna gradbena zadruga v Celju je imela te dni občni zbor, na katerem so obdormiki poročali, da je bilo v 13 letih obdobja v Celju zgrajenih 40 hiš. Za predsednika je bil zopet izvoljen g. Franjo Vehovar.

c. Prisega vojaštva v Celju je bila v četrtek na Glaziji.

c. Coljski sport. Jutri ob 15.30 bo na Glaziji prvenstvena tekma mladini SK Celja in SK Olimpa. Ob 16.30 na istem igrišču prijateljska tekma SK Jadran iz Ljubljane: SK Celje. Pri Skalni kleti ob 16. prijateljska tekma med SK Atletični in SK Jugoslavijo.

c. Zdravniško dežurno službo za OUZO ima jutri dr. Premischak.

c. Prijava psov. Odslej je treba prijavljati vse in plačati pasji davek v pisarni mestne kladnice.

Modna novost: pletene obleke

so vedno moderne

Dandanes so pletene obleke
apartne in mnogovrstne. In
kako se jih prijetno nosi, če
so pravilno negovane!

Z Luxom je to tako preprosto:
stiskajte blago peno Luxa skozi
tkanino in ko je obleka še
na pol vlažna, jo raztegnite v
prvotno obliko. Po takem
pranju bo vsak predmet
brez likanja
kot nov.

za vse boljše tkanine

SE RAZTOPI TUDI V MRZLI VODI

Od „Vismagcita“ do ponarejanja denarja

Državno tožilstvo v Mariboru je dvignilo obtožbo proti 14 obtožencem, ki so ustanovili na Spodnjem Stajerskem in v ptujski okolici pravo družbo za ponarejevanje 500 dinarskih bankovcev. Družba je bila na široko razpredena.

Prvi obdolženec in nekaka tajna glava družbe, 30-letni privatni kemik Rudolf Dornik, doma iz Sv. Pavla pri Prebolu, je bil svojčas zaposlen pri kemični tovarni v Hrastniku. Mešal in meril je različne kemikalije. Marsikateri skrit kemik se je že proslavil in postal čez noč slaven. Kdo ve, če se ne bo kdaj kaj podobnega pisalo tudi o hrastniškem kemiku. Dornik se je zapiral v laboratorij in začel delati na izumitvi ogledala, v katerem bi se lahko človek tudi ponoči ogledoval. Vsekakor božanska zamisel! Izumitelj je našel tudi ime za prečudni izum. Imenoval ga je »Vismagcita«.

Kdo ve, kaj bi že danes pisalo časopisje o Dorniku, če bi imel fanti potrpljenje, če bi zadeva hitreje napredovala in če ne bi Dornik popustil ter prav takrat bral v časopisu, da so v okolici Ptuja odkrili ponarejevalce denarja. Navsezadnje je tudi Dorniku bilo več za denar kakor za slavo. Odkločil se je in se odpeljal v blaženo ptujsko okolico. Na Spodnjem Bregu pri Ptuj se je seznanil z delavcem Avgustom Hojnikom, ki mu je bil odšel desna roka. Dornik je razložil Hojniku, da potrebuje aparaturo, predvsem pa denar, zanj. Ima sicer pamet, nima pa denarja, a brez denarja se denarja ne da delati.

Ljudje so Dornika razumeli, pošiljali so mu denar preko njegovih zastopnikov. Dornik sam je često menjaval bivališče. Nekaj časa je stanoval pri sedlarskem mojstru Frideriku Vezjaku v Ormožu in tam »vsoval in delal«, potlej je bil v Ptuj. Ko so mu poslali tla v ptujski okolici prevroča, se je preselil bliže doma. Najel si je stanovanje v Fazarinčevi vili v Celju.

Ves in čas je deževal od »delničarjev« denar. Ljudje so dajali po 500, 1500 in več tisoč din. Aparature so bile drage. Dornik si je nabavil v Zagrebu še en fotografski aparat in napravil z njim 10 posnetkov. Te enobarvne kopije je kazal zainteresiranim obdolžencem, da mu ne bi očitali, kako je z bankovci. Denar je prihajal v Dornikov žep več kakor pol leta, dokler ga niso 10. oktobra aretirali.

Dornik je priznal dejanje in krivdo, rekel pa je, da ni delal denarja za razpečevanje, ampak samo zato, da bi vlekel za nos družbo ter izvajal od nje

denar. Tudi Avg. Hojnik je priznal svojo krivdo. Nasprotno pa pravi sedlarski mojster, ki je prišel na zatožni klopi, da ni vedel, da dela Dornik denar. Bil je prepričan, da se je prišel Dornik samo zdraviti v Ormož.

Ptuj

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Rapsodije«.

p. Glasbena Matica v Ptuj priredi v torek, 16. maja, ob 20. uri koncert.

p. Srednješolska mladina ima jutri ob 15. na sokolskem telovadišču telovadni nastop.

p. Izginila sta dva odvetniška izveska. Neznani storilci so dvema odvetnikoma na Minoritskem trgu sneli s precejšnje višine napisni tabli in ju odnesli neznano kam.

p. »Narodni dom« je preurejen in obnovljen. V Narodnem domu, v tej trdnjavi zavednih Slovencev, že iz dobe nesvobode, so dovršena gradbena dela, ki so trajala več mesecev. Obnovljeno je pročelje, hodniki, dvorišče. Urejena je kanalizacija. Zgrajeni so garaže. »Narodna čitalnica« je dala prostor za balinanje. Urednik g. Vinčekovič je strokovnjsko uredil senčnico. Dalje so tudi notranji prostori lepo preurejeni. Ptujčani so zelo veselili novo preurejenega »Narodnega doma«, saj se tukaj zbirajo skoraj vsa napredna društva.

p. Mestni svetnik dr. Zupančič Milan je podal ostavko na svoj položaj. Ob njegovem izstopu je upravni odbor sklenil, da se odzvajajo prostori »Vzajemnosti« v Veliki vojašnici.

Cerkveni spor zaradi da'atev

Vas Dogoše spada v skupno občino Pobrežje, vaščani pa so hočki župljani. Zato je župnija v Hočah zaprosila pobresko občino za cerkveni prispevek za Dogošane. Ker je občinska uprava ugovarjala temu prispevku, ki ga je odklonil tudi občinski svet na zadnji seji, se je razvil med pobresko občino in hočko župnijo cerkveni spor. Zadevo pa bo uredil cerkveno konkurenčni odbor, ki je odredil, da mora občina Pobrežje plačevati 3000 dinarjev za vzdrževanje hoškega nadarbinskega posestva. O tem bo sklepala še občinski odbor.

Spomnite se CMD!

**Najcenejše in
kvalitativno najboljše
hrastove in bukove**

PARKETE

stole, vrtno in pisar-
niško pohištvo vam
najceneje nudi

REMEC - Co.

Duplica pri Kamniku

Maribor

V Melju bodo zgradili novo elektrarno

V mariborski okolici, zlasti na področju košaške in pobreške občine, je še precej neelektrificiranih krajev. Zato so pričeli prizadeti krogi razmišljati, kako bi ta problem najugodnejše rešili. Končno so prišli na originalno idejo, da bi zgradili v bližini Maribora na Dravi novo elektrarno. V ta namen sta pričeli košaška in pobreška občina akcijo za gradnjo takšne elektrarne na teritoriju omenjenih občin pod Meljem. Seveda bi se ta velikopotezni načrt dal uresničiti samo s pomočjo velike industrije v Melju. V tem pravcu so že pogajanja. Nova elektrarna bi dajala tok predvsem Sv. Petru in krajem na spodnjem delu košaške občine, nadalje Zrkovcem in Dogašam, ker ti dve vasi še sploh nimata elektrike. V postev bi pri realizaciji tega načrta prišli samo oni podeželski kraji, ki glede elektrike niso pod monopolom mesta. Če bodo pogajanja

uspešno zaključena in bodo prizadeti naleteli na razumevanje industrije in odločujočih oblasti, bodo pripravili potrebne načrte in pričeli z gradnjo velike in moderne elektrarne na Dravi. V ta namen bi zajezili Dravo, da bi dobili potrebni pa-

dec za elektriško centralo. Načrt je velikopotezen in ga je treba vsekakor pozdraviti. Z njegovim uresnitvijo bi bila v razmeroma kratkem času elektrificirana vsa daljna mariborska okolica z mnogo manjšimi stroški.

Ali je prav, da gre naša industrija po vodi

DVE LADJI SELITA ZELENKOVO TOVARNO V EGIPT

Nedavno so vsi naši listi zabeležili vest, da se tekstilna tovarna Zelenka & Co. seli iz Maribora nekam proti jugu države, Edino »Večernik« je poročal, da bo tovarna pričela obratovati v Egiptu. To sedaj potrjuje dejstvo, da je iz Sušaka nedavno odhoda ladja s stroji Zelenkove tovarne v Egipt. Te dni bodo demontirali še zadnje stroje in odvažali zadnje smotine na tovarno, kjer so dolga leta

stoteri delavci delali zase in za podjetje. Izvedeli smo, da bo 20. t. m. tovarna dokončno izpraznjena. Vse stvari odvažajo v Sušak, od koder jih bodo še z eno ladjo prepeljali v Egipt. Podjetje bo pričelo obratovati v Aleksandriji, kjer za to vrše že potrebne predpriloge. S selitvijo Zelenkove tovarne je ostalo veliko številno delavcev brez kruha.

Maribor potrebuje osrednjo mlekarno

V zgodnjih jutranjih urah se po vseh glavnih dovoznih cestah, ki vodijo v Maribor, vrste cele kolone mlekarjev, ki na ročnih vozičkih, kolesih, košarah, celo vozovih prevažajo oziroma prenašajo mleko. Da je takšen način preskrbovanja mleka vse prej ko higienečen, ni treba poudarjati. Posoda, v kateri se prevažajo mleko, je večinoma v skrajno slabem stanju. Kmet, ozir, prekupevalec mleka, ki ga na kateri koli način dostavlja konzumentu v Maribor, pač ne obrača pozornosti na to, da bi se mleko med potjo ne napraskalo ali onesnažilo.

Pregled mleka teh mlekarjev naj bi se s strani mestnega tržnega nadzorstva poostri. Posebna pozornost pa bi se naj posvetila tudi posodi, v kateri se prevažajo mleko.

Pri vsem tem pa znova stopa v ospredje vprašanje centralne mariborske mlekarne, ki naj bi omogočila dobavo sve-

Živahna gradbena sezona v okolici

Letos je opaziti v mariborski okolici izredno živahno gradbeno gibanje. Med vsemi okoliškimi kraji gotovo prednjači Limbuš, kjer se gradita kar dve koloniji stanovanjskih hišic. Seveda je k temu mnogo pripomogel tujski promet, ki se v Limbušu vedno lepše razvija. Zelo živahna gradbena delavnost je tudi na Pobrežju, kjer je trenutno v gradnji nad 30 novih poslopij. Mnogo sveta se parcelira zlasti na Pobrežju in Teznu, kjer tudi gradijo okoli 20 novih hiš. V tako zvani

žega, higienečnega in zdravega mleka. Občinska uprava naj bi za ustanovitev te tako važne gospodarske ustanove posvetila več pozornosti ter jo realizirala po možnosti v objektih nove mariborske tržnice.

mariborski »Abesinijci« vstajajo nove hišice kakor gobe po dežju. Seveda so te hišice zelo primitivne, ker jih grade večinoma siromašni delavci, ki so si s pritrgovanjem najnujnejših stvari prihranili toliko, da si ustvarijo lastno streho. Lepo tudi napredujeja parcelacija in regulacija Device Marije v Brezju. Mnogo se gradi tudi v Studenih, tako da smo lahko z letošnjo gradbeno sezono spričo razburljivih dogodkov v svetu zelo zadovoljni.

Premestite vagonko tehniko

Z bližajočo se novo sezono izvoza, ki je na postaji Maribor v jesenskih mesecih rekorden, ponovno stopa v ospredje vprašanje premestitve vagonke tehniko s tako zvanega dvanaestega na strankarske tirne. Mnogo je bilo v minulih sezonah zabavljanja na račun žel. uprave vsled vagonkega tehtanja vozovnega tovora, kar je bilo zvezano z izgubo časa, ki je v sezoni izvoza tako dragocen. Zeleti je, da bo žel. uprava upoštevala težkoče ter premestila tehniko na strankarske tirne.

m. Iz sodne službe. Za zvaničnike pri okrožnem sodišču so bili imenovani dnevnikiarji Milan Podlesnik, Jože Sikur in Stanko Golob.

m. Policijska vest. Policijski pripravnik pri predstojništvu mestne policije Kazimir Kuzovič je premeščen k policijski upravi v Ljubljani.

m. Mladinski koncert v parku. Na praznik, 18. t. m., bo od 11.—12. v primeru lepega vremena mladinski koncert v parku. Nastopili bodo mali harmonikarji ter mladinski zbor 2. dekliške in 1. deške mešanske šole. Vstopnino bo pobiralo Podporno društvo za revne učence.

m. Slovensko obrtno društvo v Mariboru priredi v četrtek, 18. maja, ob 20. v mali dvorani Narodnega doma družabni večer v čast 60-letnice g. Sočja in 40-letnice obstoja knjigoveškega podjetja g. Vahtarja.

m. Delo obli takoj 15 samostojnih predblik za predenje bombaža. Javiti se je pri Borzi dela, Maribor.

m. Polnični vozni red za avtobusno progo bo stopil v veljavo 15. t. m. Mestni avtobusni promet ana to poletje po večini isti vozni red, kakor preteklo poletje. Na progi 1 prične voziti prvi avtobus ob 6.15 in se vrši promet vsake četrt ure, tako da gre zadnji avtobus od kolodvorske zvečer ob 20.30. Na Mariborski otok bo promet od 15. t. m. dalje, in sicer le ob lepem vremenu. Na Tezno in

Pobrežje je dodana popoldne po ena vožnja. V Pekre vozi zadnji avtobus ob nedeljah in praznikih z Glavnega trga ob 20. uri. Na Pohorje se vrši promet vsako nedeljo in praznik z odhodom z Glavnega trga ob 6.30 in 17.30. K Sv. Martinu vozi večerni avtobus ob nedeljah in praznikih z Glavnega trga ob 19. ob sobotah, nedeljah in praznikih bo vozil na Tezno ob 19.52 še en avtobus do Poljane.

m. Mariborski novinarski klub. V ponedeljek ob 18. bo v posebni sobi kavarna »Bristol« letni zbor Mariborskega novinarskega kluba. Člani se pozivajo, da se udeležijo zboru polnoštevilno.

m. Pobreški posestnik g. Anton Znidar praznuje danes 80-letnico v krogu svojih otrok in zetov g. g. Neurwirth, Miklauzina, Urbana, inž. Reithoferja, Muhliča in družine Ferik.

m. Nesreča pri delu. Prste je zmečkalo na obeh rokah 15-letnemu knjigoveškemu delavcu Milani Majerju iz Maistrove ulice.

m. Na petkovi raciji je policija aretila zaradi beračenja 28 oseb obojega spola.

* »Varstvo zdravim — bolnim pomoči« je geslo letošnjega protituberkuloznega tedna, ki bo v času od 4. do 15. junija t. l. Predpriprave za čim večji gnutni in moralni uspeh tedna so v polnem teku. Agilna mariborska protituberkulozna liga bo tudi v tem letu storila vse, da bo letošnji teden dosegel čim častnejši uspeh. V zvezi s predpripravami za teden sklicuje naša liga večji sestanek naše javnosti, ki bo v petek, 19. t. m., ob 18. uri v dvorani OUZD (1. nadstropje). Sestanka se bodo udeležili tovarnarji, trgovci, delavci, obrtniki, duhovščina, gostilničarji, učiteljstvo, hišni posestniki, skavti, najemniki, skratka vsi, ki jim je na srcu, da bo borba proti tuberkulozi, tej strašni morilki našega ljudstva, rodila čimprej zaželene uspehe.

* Idealna kavarna v parku je cenj. občinstvu na razpolago.

* Zaščita pred napadi iz zraka. Kakor v vseh drugih naprednih državah, tako se tudi prebivalstva naše kraljevine pripravljajo za eventualno potrebno zaščito pred napadi iz zraka. Pripravljalna dela vrše razne organizacije, zlasti tudi društvo Rdečega križa. Kdor se morda zanima za nabavo plinskih mask, se naj obrne do naše krajevnice organizacije Rdečega križa (sresko načelstvo, 2. nadstropje, levo), kjer bo dobil potrebna navodila.

* Paveži, Kamnica. Vsako nedeljo in praznik odloži in jagnje na raznju. Prima vino in Tscheligijevo pivo.

* Gg. trgovci in gostilničarji se naprošajo, da razobesijo v svojih izložbenih oknih ozir. lokalih kartone in plakate, ki so jih prejeli od Rdečega križa v svrhu propagande za veliko tombolo v nedeljo, 4. junija t. l.

* Ni naša krivda, da izide »Toti list« šele v ponedeljek, 15. maja, proti večeru.

* Za koncert Akademskoga pevskega zbora, ki bo drevi, dobite vstopnice še eno ur pred začetkom koncerta pri večerni blagajni. Občinstvo naprošamo, da zasede dvorano točno do napovedane ure.

Otroški vozički pripeli.

najnovije modeli, najcpeje. Ogledite si izložbo pri »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6

* Mesna stroška družina Maribor navedena vsem članom in prijateljem viteškega sporta, da se vrši otvoritev strelšča v četrtek, 18. maja, in ne 14. maja, kakor je bilo prvotno sklenjeno in sicer iz tehničnih vzrokov.

* Kolodvorska brivnica odprta tudi ob nedeljah in praznikih do 14. ure.

* Strelška družina Pobrežje poziva članstvo, naj se polnoštevilno udeležijo otvoritvenega streljanja v nedeljo, 14. t. m. Istočasno obveščamo, da se vrši sobno streljanje še do nadaljnjega vsako soboto in nedeljo dopoldne na letnem telovadišču Sokola.

Moški!

za zdravljenje spolnih slabosti
seksualne impotence, za spolno slabost ter
za okrepitev funkcij spolnih žlez poskusite
hormonske neškodljive

„HORMO - SEKS“ pilule

Dobivajo se v vseh lekarnah.
30 pilul din 34.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul din 560.—. Zahtevajte le originalne »Hormo Sekse« pilule, ki so na škatlici znanj opremljene z zaščitno znamko. Po pošti razpoložljiva diskretno: LEKARNA BAIHOVEC, LJUBLJANA. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VITE«, Zagreb, Langov trg št. 3. Ogl. reg. S. br. 1990-35

* Delavska godba tovarne Ehrlich priredi vrtno veselico dne 14. V. 1939 v gostilni »Mesto Maribor«, Tržaška cesta. Vstop prost, Odbor.

* »Jadrani«! Slavnostni koncert v soboto, 20. t. m., bo v Sokolskem domu. Nabavite si vstopnice pravočasno.

* Nepreklicno le do ponedeljka, 15. t. m., se sprejemajo prijave za izlet v Postojno z izletniškim vlakom »Putnika«. Vse le din 150.—.

* Na konjske dirke v Ljutomer (Cven) bo v slučaju zadostnega števila prijav vozil poseben avtokar »Putnika« 14. t. m. Cena din 54.—. Odhod ob 9. uri s Trga svobode. Takojšnje prijave pri »Putniku«.

* Opozorilo prebivalstvu. Vsako nedeljo pošljuje pod okriljem društva »Sola in dom« v knjižnici Pedagoške centrale Koroščeva ul. (Državno učiteljske) od 10. do 12. ure dopoldne vzgojna svetovalnica, ki nudi po strokovnjaki pomoč pri onih otrocih, kojih vzgoja je iz kakoršnega koli vzroka težavna. — Društvo »Sola in dom« v Mariboru.

m. Nočna lekarniška služba: lekarna pri Orli, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Meljske in Aleksandrove ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino, Danes »Donavske melodije«. Veselje, smeh, humor, lepi pokrajinski posnetki. Georg Aleksander, Grell Theimer.

* Esplanade kino. »Pesem sreče« z mlado umetnico Deanno Durbin, znano iz filma »Ona in njeni 100«. Film prekrasne glasbe in petja. Višek glasbenega užitka.

* Union kino. Do vključno torka veliki senzacionalni pustolovski film »Mr. Moto« (Zmaj Azije) z znanim Peter Lorre.

* Zvočni kino Pobrežje, 13. in 14. maja »Metropolitene« z Lavrence Tibbett.

Mariborsko gledališče

Sobota, ob 20.: »Potopljeni svet«. Red C. Zadrjil.

Nedelja, ob 20.: »Prodana nevesta«. Gostovanje gđ. Pavle Udovičeve. Zadrjil. Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20.: »Hollywood«. Red B.

Ljubitelji operne glasbe se opozorjajo, da se jutri z gostovanjem gđ. Pavle Udovičeve v »Prodani nevesti« za letošnjo sezono mariborska opera zaključuje.

Blagovna poročila

Na novosadski borzi je vse neizpremenjeno. Promet srednji.

Radio

Sobota, 13. maja
Ljubljana: 17. otroška ura, 18. koncert Radijskega orkestra, 20.30 prenos gala predstave iz Firence: opera »Viljem Tell«. Beograd: 20. prenos iz Valjeva. — Zagreb: 20. prenos. — Sofija: 19.30 pevski koncert. Beromünster: 20. švicarske narodne pesmi. Strassburg: 20.30 simfonični koncert.

Nedelja, 14. maja
Ljubljana: 8. jutranji koncert Radijskega orkestra, 10.15 Akademski kvintet, 11. plošč, 11.30 nedeljski koncert Radijskega orkestra, 13.20 ruske ciganske pesmi, 17.30 vojaški orkester, 21.15 koncert lahke glasbe. — Beograd: 12. zabavni koncert, 17.45 narodne pesmi guslarjev, 20. večer narodnih pesmi ob spremljevanju Radijskega orkestra, 21.15 prenos evropskega koncerta iz Rige. — Zagreb: 18. otroška ura, 20. odmor iz opere »Nikola Šubić Zrinski«. — Sofija: 20. vokalni koncert Ana Todorova, 20.55 operetni odmor. — Firenca: 15. rojstni dan »Viljem Tell« (prenos s festivala). — Leipzig: »20.15 Loharjeva opera »Paganini«. — Lyon: 20.05 poročila v hrvaščini, 20.30 prenos iz Palais Chailot. — Pariz: 17. ruski vokalni ansambl.

Prekmurje

Prirreditve v okviru »Prekmurskega tedna«

V torek, 9. maja, je bil v lovski sobi restavracije g. Benka sestanek zastopnikov odbora »Prekmurskega tedna«. Sodelovali so člani izvršnega Meddržuvenega odbora. Namen sestanka je bila dokončna uvrstitve vseh važnejših manifestacij in prirreditve, ki se bodo vršile v okviru »Prekmurskega tedna«. Sestanke je vodil soboški župan in preds. odbora »Prekmurskega tedna« g. Hartner. Po daljši diskusiji je bil sprejet predlog župana g. Hartnerja, ki naj odstrani medsebojno konkurenco raznih prirreditve. Med prirreditvami je vedno primeren presledek, tako da se jih bo moglo udeležiti vse občinstvo. Po tem načrtu so določene prirreditve v sledečem vrstnem redu:

1. Oficialna otvoritev »Prekmurskega tedna« bo v soboto 17. junija, ob 10. uri dopoldne.
2. V soboto popoldne bo konferenca vseh slovenskih trgovskih združenj, ki bo trajala vse popoldan.
3. V soboto zvečer od 7.—9. ure bo Sokolska akademija.
4. Ob 9. uri zvečer družabni večer trgovskega kongresa.

V nedeljo bodo vse trgovine zaprte. Nedeljski spored obsega:

5. Ob šestih jutraj budnica.
6. Trgovski kongres od pol 9. do pol 11. ure. Istočasno se vrše tudi sokolske vaje na telovadščici.
7. Slavnostna otvoritev Trgovskega doma ob pol 11. uri.
8. Ob pol dvanajstih bo velika poveljka Sokolov in drugih organizacij, ki se zaključijo pred spomenikom.
9. Točno popoldne bo odkritje spomenika prekmurkim književnikom, kateri bo zgrajen iz sredstev, ki jih zbira Meddržuveni odbor.

10. Popoldne bo sokolski nastop na stadionu SK Mure, ki bo zaključen z ljudsko veselico.

Med tednom bodo večerne prirreditve:

11. V torek Zupančičeva »Veronika Desenška« na dvorišču soboškega gradu. Režira prof. Potokar. Igrajo soboški igralci. Začetek predstave ob 9. zvečer.
12. V četrtek bo manifestacijska prirreditev Meddržuvenega odbora kulturnega in narodno-obrambnega značaja. Natančen spored bo še določil Meddrž. odbor sam.
13. Sobotni večer je večer vseh biv-

ših »priselikov«, uradnikov, ki so nekdanji službovali po Prekmurju. Z njim v zvezi je tudi poseben kulturni in zabavni program, ki ga bodo predvajali nekateri »bivši priseliki« sami.

14. V soboto popoldne bodo v kopališču plavalne tokme.

Zadnja nedelja:

15. Ob 6. jutraj budnica z aeroplani.
16. Ob pol 8. uri zbor gasilcev v parku. Nato
17. ob 8. služba božja v vseh cerkvah.
18. Ob 9. uri otvoritev živilno-leske razstave.

19. Gasilske vaje bodo od 11.—1/21. ure.

20. Popoldne od pol 3. do 5. ure bo velik aeromiting, pri katerem bodo sodelovala vojaška in civilna motorna letila ter tudi brezmotorna letala (avtovleki).

21. »Prekmurjski teden« bo zaključen v poned. 26. junija.

Poleg navedenih prirreditve bo med tednom še več stanovskih manifestacij (obrtniki, učitelji), precejšnje število ekskurzij in pod. Za trgovski kongres je predvidenih okrog 1000 udeležencev iz raznih krajev Slovenije. Na zlet mari-

Lendavska tovarna se je preselila

Lendavska delavstvo je prizadela selitev pletilnice Blau in Bartoš, ki je prenesla ves svoj obrat v Karlovac. Doslej Prekmurje še podobne selitve ni poznalo. Vse tvornice v Prekmurju so dobro uspevale. Ugoden in dobičkonosen razvoj je temeljil na izredno ceneni delovni sili, popolnoma neorganizirani. S tem so mogle uspešno konkurirati tovarnam v starejših industrijskih centrih z mnogo večjimi socialnimi dajatvami, višjimi mezdami in bolj organiziranim delavstvom. V tovrsto prekmurjskih podjetij je spadala tudi tvornica Blau in Bartoš, katere osnovni kapital je bil nabran v manufakturni trgovini, osnovani že l. 1904. V Lendavi. L. 1927. je tvornica začela izdelovati pletenice z enim strojem in 3 delavkami. V nekaj letih je nastalo moderno podjetje, ki je zaposlovalo okrog 160 delavk in delavcev. Kaj je napotilo lastništvo tvornice k preselitvi, nam ni znano. Gospodarski razlogi to niso mogli biti, saj bo radi zgoraj navedenega v Karlovcu konkurenca gotovo težja. So vplivali razni zunanji dogodki in tendence vesti? Lastniki podjetja so Zidje, ki so sedaj svoj v-

borske sok. župe 18. junija bodo vozili posebni vlaki. Udeležijo se ga tudi ednice iz varaždinske župe. — Stanovanjski in gostinski odsek »Prekmur. tedna« pripravljata vse potrebno za veliko število obiskovalcev Sobote med »tednom«. Številni odseki pripravljajo še vrsto razstav (kmetijskih, socialno-higijenskih, slikarskih, knjižnih itd.), ki naj prikažejo razvoj Prekmurja v zadnjih 20 letih ter pokažejo boljša pota v bodočnost.

Lendavi nabrani kapital odselili iz Prekmurja v hrvaško mesto. Upajmo, da podobnih preselitev tudi v Lendavi ne bo več in da bodo merodajni poskušali od pomoči prizadetemu delavstvu.

Med tednom

Materinski dan. Podružnica »Kola jugosl. sestre« je priredila v soboto 6. maja zvečer v Sokolskem domu v Soboti proslavo materinskega dne. Večer je vsestransko lepo uspel. Med udeleženci je bilo posebno mnogo mladine. Sodeloval je mladinski pevski zbor ljudske šole pod vodstvom g. Bračka, komorni trio pod vodstvom g. prof. U. Justina, solistka gd. Golobova in kot pianist sodnik g. Grm.

Razglasne deske. Ker je prej običajno boba nastajalo, je občina Murska Sobotica uvedla razglasne deske, ki jih je namestila na najbolj prometnih križiščih.

50letnica dekana Krantz. V sredo 10. maja je obhajal 50letnico rojstva župnik in dekan na Tišini g. Jožef Krantz. Jubilant je po poreklu gradiščanski Hrvat, rojen v Čajti na Gradiščanskem. Šole je potoval na Madžarskem. V Prekmurju je bil že dolgo pred prevratom ter je kaplanoval v Belčinski in v Soboti. Od leta 1922. je župnik na Tišini. Po smrti pokojnega Slepa je postal dekan. G. Krantz se je kmalu naučil slovensče in ter

Zvečer
za zdravje!

Zjutraj
za lepoto -

Zato zjutraj, zlasti pa zvečer

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

vstopil v krog prekmurske duhovščine, ki se je tudi v prekmurskem javnem življenju mnogo udeleževala.

Delo v tujini. Za sezonsko izseljenca v Nemčiji je bilo določeno kvota 6500 delavcev, ki je že popolnoma izčrpana ter ne bo nanovo najet nobeden delavec več za sezonsko delo v Nemčiji. Zadnje čase se vrši samo najemanje stalnih delavcev in delavk, ki bodo zaposleni večinoma na manjših in srednjih nemških posestvih. Kvota za stalne delavce je določena na 2500 os. b.

Gradbena dela. Dela na prostoru »Prekmurskega tedna« so že v teku. Gradijo se lesene paviljone za razstave in zabavne prostore. Delo je prevzelo gradbeno podjetje g. Bračka. — Kopališče je že pripravljeno za novo kopalno sezono ter bo kmalu odprto.

Novi mostovi po Prekmurju. Gradili se bodo v Prekmurju novi mostovi in sicer čez Krko in Salovcih in čez Lendavo v Perteti. Oba mostova bo zgradil sreski cestni odhor. Novi železobetonski most v Martjanjih je že izročen prometu.

Proračun Sobote odobren. Banovina je potrdila proračun občine Murska Sobotica za l. 1939-40. Dohodki in izdatki proračuna znašajo 2.289.743. Stroški predvidenih gradbenih del znašajo 336.000 din, pri čemer ni všteti kuluk. Za odplačevanje anuitet upnikom je določeni 459.373 din.

Akcija za elektrifikacijo Puconec. Puconci do danes še kljub bližini Murske Sobote niso priključeni na električni vod. Odkar je elektrificirana Sobotica, se je vršilo že tudi nekaj poizkusov, da bi napeljali električni tok tudi v Puconce. Izdelani so bili tudi razni predlogi, po katerih naj bi se ta namisel realizirala. Vendar do uresnitve ni prišlo. Večje industrijske kraje nima. Ima parno opkarno in mlina. Zadnje čase se poizkuša zainteresirati za nov poizkus elektrifikacije Puconec v zvezi s snujočo se novo opkarno. Zeleti bi bilo, da Puconci vendar enkrat v resnici dobijo elektriko, kar bi ta napreden kraj še bolj dvignilo. Obenem z elektrifikacijo Puconec bi se pa moralo rešiti to vprašanje tudi v korist drugih občin v sosesh in bližnjem Gorickem, kar gotovo ni neizvedljivo, če se odzovejo vsi zainteresirani ter pomagajo še javni faktorji.

Smisel njegovega življenja

Franc Jeza.

»Poroka. Jutri se bosta poročila gđ. Majda Dvornikova, učiteljica, doma iz ugledne narodne družine, in g. inž. Janez Omanj, sin znanega veletrgovca našega mesta. Čestitamo!«

Tine Hostnik, stud. med., si je podprl glavo s pestmi in se zastrmel v dnevnik, ki je ležal razprostrt pred njim na mizi. Novica v obliki kratke notice, na kateri je bil obvisel njegov pogled, ni bila prav za prav zanj nikakova novica več. Vendar mu je zašumelo v ušesih, kakor da ga je nekdo silno in iznenada udaril od zadaj s pestjo po glavi.

»Tako, jutri se torej Majda poroči,« si je dejal na glas. Pri tem je imel občutek, kakor da to sploh ni njegov glas in da prihaja od nekod iz velike daljave. Nehote se je ozrl naokoli, in tedaj se mu je tudi ta njegova dijaška soba zazdela nanekrat čisto tuja, kakor da je ni še nikoli videl. Skoro z začudenjem se je oziral po njej. Vse je bilo tako kakor navadno, in vendar drugače. Njegov odnos do vsega se je nenadoma izpremenil, kakor da bi mu bil kdo zamenjal oči. Počasi je romal z očmi od predmeta do predmeta in se na tiem čudil, zakaj jih je bil do tega trenutka gledal drugače, kakršni so. Začutil je gnus do vsega, celo do knjig in papirjev, ki so bili nakopičeni v visokih, neurejenih kupih na mizi. Vse se mu je zazdela v tem trenutku nenadoma klavirno in smešno brezpomenbno. Vse stvari je videl zdaj nenavadno ostro in plastično, kakor da bi bile osvetljene od neke posebne svetlobe, od nekih tajinstvenih žarkov, o katerih še ni nikoli ničesar slišal. Poznal je ta občutek. Prvic se ga je polotil, ko je nekdo v šestem razredu

gimnazije padel pri ponovljalnem izpitu iz matematike, četudi se ni tega niti najmanj nadejal. Od takrat je doživljal ta občutek vedno, kadar ga je zadela kakšna nesreča, katere onih, ki so oblikovale njegovo življenje.

Bil je nekako oamamljen, kot bi bil pijan, ali pa ometen od udarca po glavi. Misli so mu bile težke in počasne. Nenadoma se mu je zazdela, da je neprodin na zavesa zagnila njegov spomin na pretekle dogodke. Ko se je skušal spomniti česa iz svojega življenja, se mu je zazdela čudno neresnično in nejasno, kakor da bi to ne bil njegov doživljanje, ampak bi bil le neke in samo mimogrede bral o njem. Ob tem nenadnem občutku se je nehote nasmehnil, njegov smehljaj pa je bil žalosten in bolesten.

Edino, česar se je zdaj jasno spominjal, so bili njegovi doživljanji z Majdo. Zaprl je oči in vse je spet začel pred njim, kakor ožarjeno od onih tajinstvenih žarkov, ki so mu nenadoma prikazali predmete v sobi drugačne, kakor jih je gledal doslej. Zagledal je spet krive, romantične ulice starega, tihega mesta ob Dravi, na katerih jo je bil privikar srečal in poslej še tolikokrat. Nešteto krat je nalašč pohajkova po ulicah, samo da bi jo srečal. In bil je srečen, če jo je lahko mimogrede pozdravil, ali če je samo od daleč ugledal barvo njenega plašča in srebrnolati lesk njenih las. Videl jo je spet kakor jo je bil srečal sredi zlatega polnega dopoldneva na dravskem mostu, v rožnati, tenki, rdeči poletni obleki. Njeni gladki, plavi lasje so bili nekoliko razmršeni od hladnega, lahkega vetra, ki je vel od severozhoda, sem od Slovenskih goric, in ki se je malce nagajivo in poredno igral z njenim krilom ter ga ji ovičal okrog kolen, da se je večkrat za trenutek zablestel izpod njega košček snežno-

bele kože nad njenimi vitkimi, golimi, za-gorlelimi medmi...

S pestmi na očeh je slonel na mizi, toda njena slika je jasno in živo lebдела pred njegovimi očmi, ožarjena od zlatega junijskega sonca, pa lahka, svetla in ljubka...

In ko je odprl oči ter se zavedel, da postane ona še danes žena nekoga drugega, je zastokal od dušne bolečine, ki je prehajala že kar v telesno. Kakšen smisel naj ima zdaj še njegovo življenje? Brez nje mu je bilo vse le še ena sama dolgočasna, pusta brezpomenbost, katere se je bilo najbolje čimprej odkrižati...

Vzel je iz miznice pištolo in jo vtičnil v žep. Vedel je, da je nabita. Ko je hotel predal spet zakleniti, mu je padel pogled na mal svezjen pisem, prevezanih s trakom. To so bila njena pisma. Zadnjega, v katerem mu je sporočila, da je vsega konec, je nosil še v žepu... Ko je začutil v nosnicah lahek, fin parfum, ki je prihajal od pisma in ki ga je tako zelo spominjal nanjo, ga je prevzelo brezupno hrepenenje po njej, po njeni bližini, po topleni zvoku njenega glasu... Obšla ga je silna želja, da bi se z nekom spopadel zanj, da bi si jo priboril nazaj. Pa vedel je, da se ne da nič več storiti, razen tistega, kar je nameraval... Naglo je odšel iz sobe. V bližini mesta je vedel za skrit, osamljen gozd. Ko je korakal po ulicah, je imel občutek, da vidi ljudem v duše. Bilo mu je, kakor da ima vse ljudi in ves svet pod velikanskim drobnogledom, nad katerim sloni in s hladno objektivnostjo ter z lahnim studom v duši opazuje življenje in njem.

Naglo je korakal, kakor da se mu mudi ubežati življenju, in kmalu se je znašel v predmestju. Nenadoma se je napolnila cesta z ljudmi. Trudne, molčeče, po znojno dišeče grupe delavcev in delavk so pri-

hajale mimo njega. Tovarniške sirene so tulile. Bilo je zvečer in delavci so odhajali z dela. Električne luči nad cesto so se zdele izmučene postavbe še bolj upognjene in lica še bolj izžeta. V svoji trudni neokretnosti so se zadevali obenj in ga pehali s komolci. Tu pa tam je ujel kako besedo iz njihovih redkobesednih, odsekanj pogovorov. Govorila je o delu in boju za obstanek. Zdela se mu je, da je v eni sami tej neizbrani, v surovem narečju izgovorjenih besed vedel vsebine karm v marsikaterem izmed debelih romanov, ki jih je bil že prebral. Začutil je v sebi globoko lubezen do vseh teh ljudi v umazanih delavskih oblekah. Saj se je tudi sam rodil iz tega delavskega rodu.

»Oprostite, tovariši!« se mu je oprostil mlad delavec, ko se je mimogrede zadrl ob njegovo ramo. Tedaj mu je bilo, kakor da se je zavedel iz globoke pijanosti. Da, tovariši je tem ljudem, eden izmed njih. Zavest, da spada v občestvo teh ljudi, mu je presunila dušo. Misel na samomor se mu je zazdela strahopetnost in skoro nezavedno je vzel roko iz žepa, v katerem je imel pištolo. Nenadoma je odkril pravi smisel svojega življenja. Ta smisel njegovega življenja ni sreča, ampak boj. Boj za pravico teh delavcev, mož in žena, katerih tovariši je. Boj za syohodno ter rast svojega naroda. Ako mu je usojeno pasti, bo padel v boju, ne pa od lastne krogle. Življenje brez Majde bo težko, toda prazno ne bo. Vedel je, da ne bo mogel nikoli več ljubiti kakšne ženske tako, kakor je ljubil Majdo, toda končno se da tudi brez ljubezni živeti. Kdor se hoče boriti, se ne sme ustavljati ob ljubezni.

Odločno je stisnil zobe in se vrnil v svojo sobo.

Naša vas

Slovenski izobraženec in naša vas

Pravi izobraženec lahko zraste le v tesni povezanosti s podeželskim ljudstvom

Hrvat Rudolf Bičanić je v svojem delu »Kako živi narod« napisal nekaj ostrih ugotovitev na račun hrvatske inteligence in hrvatske »gospode« sploh. Posebno ji zamerja, da pozna vse mogoče kulturne struje Dunaja ali Pariza, politične probleme Anglije, Francije, Dalmacije, vzhoda, ne pozna pa problemov, ki tlačijo življenje vasi v njeni neposredni okolici. »Tudi sedaj, ko je najbolj nacionalistična, je naša inteligenca to samo formalno ne pa tudi stvarno. Socialna je samo v doktrini in abstrakcijah ter zna le malo o resničnem narodnem življenju, o katerem ima pogosto napačne pojme. Vas slika tako, kot je bila nekdaj, ali kakor komaj ugaja. Premalo pozornost posveča posameznim pojavom in težavam naroda, ne veže jih v celoto.

Kritika Hrvata Bičanića velja tudi za miselnost velike večine naše inteligence, prav posebno glede njenega odnosa do vasi in njenih problemov v pokrajini, ki jo dobi. Večina slovenske inteligence prihaja z dežele. Tudi »mestna aristokracija« je iz dežele v bližnjem sorodstvu. Slovenski inteligent se je v solah in službi odvajal svoji vasi. Ves šolski sistem, ki mu je dolgo dobo gnetel in oblikoval preprosto kmetijsko dušo, ga je prevzgojil in odmaknil od vsake stvarnosti. Da je bilo tako v cesarski Avstriji, ni čudno. Sedanje šole bi pa morale vzgajati mladino v prvi vrsti za delo med vaškim ljudstvom, ne pa vzgajati iz kmetov in vaških sinov lažnešanske birokrate. Samo tako bi bile v resnici narodne. Skodljivo je bilo predvsem idealiziranje kmetov in vasi, ki mu je rodno sredino vedno bolj odklikalo in vzbujalo napačne predstave o njegovi dolžnosti do rodne sredine. Samo tako je mogoče razlagati čudne predstave šolanih kmetijskih sinov o vasi in njenih potrebah ter o njihovem idealu patriarhalne vasi, ki je že davno več ni. To miselnost je podpiral tudi od kmetijskega življenja in bojev odmaknjen poklic, ki je v časih gospodarske konjunktore ustvarjal med intelektualci prepričanje, da so kasta zase, ki lahko. Živi svoje, posebno od preprostih množic ločeno življenje. Za ljudstvo stori dovolj, če izvršuje svoj poklic. Izven uradnih ur pa hoče imeti mir. V kolikor so se bavili inteligenti z ljudstvom, so bili skoraj do malega zgolj politični agitatorji. Radi

usodne razdvojenosti slovenske »gospodske« politike so zanašali medsebojno nestrpnost tudi na vas. Tako je postal tudi slovenski inteligent skoraj redno le agitator za to ali ono stranko, ne pa zanesljiv svetovalec, ki bi radi svojega večjega poznavanja svetovnih prilik in narodne preteklosti svetoval vasi in jo prežl z narodnimi ideali s katerimi je bil njen boj vedno združen. Usodna odmaknjenosti od vasi in njenih problemov, je slovenskemu inteligentu preprečevala, da bi dojel v celoti pomen vzročne zveze propadanja vasi z usodnimi prevraty v svetovnem gospodarstvu, v nezdruživ

okoliščinah, ki so ovirale svobodno rast slovenske narodne celokupnosti, v javni brezbriznosti za likvidacijo škodljivih ostankov fevdalne preteklosti.

Težka gospodarska kriza je mnoge usodne napake šolske in poklicne vzgoje popravila. Posebno mlajši rod je začutil usodno povezanost slovenskega inteligenta z bodočnostjo slovenske vasi. Zanimanje za kmet in vaške probleme je začelo rasti. Dobili smo mnogo študij in statistik, pri katerih je največje sodelovalo mladina. Razplet medsebojnih odnosov narodnih skupnosti v okviru naše države in posebno težak položaj v kate-

rega je začel naš narod v zvezi z razvojem merodajnih prilik, so dejstva, ki nevarnost odmaknjenosti slovenskega inteligenta od vasi in preprostih množic za narodno bodočnost in s tem tudi za bodočnost inteligence še povečujejo. Za zdravo bodočnost naroda in tudi za ohranitev najrazličnejših tekočin, je nujno, da se zopet približa slovenski vasi in preprostu ljudstvu. Spoznavati bo moral njegovo življenje in vaško stvarnost. Nujno pa je treba rešiti mladino težkih napak očetov, pri čemer morajo pomagati šola in mladinski organizacije. Mladinska delovna taborišča na vaseh in zbiranje statistik in pod. gotovo zaslužijo, da jih javnost podpre. Iz takih prizadevanj bo zrastle narodna inteligenca, ki bo tako ime v tesni skupnosti z vaškimi in delovnimi množicami sploh in polni meri zaslužila.

Nekaj nasvetov domačim vrtnarjem

Pogoj za novo rast ali klijta so toplota (svetloba), vlaga in zrak, ki pa morajo biti zastopani v pravem razmerju, to je, da ne sme biti nobenega preveč ali premalo, sicer rasti zastane ali celo preneha. Zastoj opazimo v zimi, ko je vlaga in zrak v zemlji dovolj, manjka pa toplota. Glede toplote in vlage je človek pretežno brez moči, pač pa more mnogo storiti za dovajanje zraka, kar vrši z rahljanjem, oranjem, kopanjem. Vse premalo poznamo in upoštevamo pomen zraka pri razvoju rastlin. Zrak (kisik) je neumoren delavec, ki neprestano drobi, melje ali razkraja. Spoji se s sestavinami kamenin, in jih razvezuje v majhne drobce ter naposled v prah ali prst. Ta se pod vplivom toplote in vlage spreminja v tekoče stanje ali v hrano (radline snovi), ki jih korenine srkajo. Rahljanje je zlasti potrebno težki ilnati zemlji, kar pa je toliko več vrede, če je to izvršeno pred ali

med mrazom. Voda v zmrazem stanju (srež, led) se razširi in tako zemljo drobi. Učinek takega rahljanja se stopnjuje, če zemljo pokrije sneg ali »gnoj siromasni«. Izkusnje namreč kažejo, da zemlja, ki je bila čez zimo dobro zasnežena, bolje rodi. To je nedvomno res, ker sneg da zemlji dve za rasti pomembni prvini: ogljik in dušik. Zelo je cenjen dušik, ki ga je v zemlji na splošno premalo, a je neobhodno potrebna rastlinska hrana. Na kratko bi mogli naštetati tele ugodnosti globoko rahljane zemlje:

1. V globoko obdelano zemljo imajo dostop zrak, voda in gorkota, ki so potrebni rastlinskemu razvoju. Zato se zemlja hitreje razkraja in izgotavlja potrebne redline snovi.

2. Globoko obdelovanje obvaruje zemljo suše, a tudi preobile vlage. To si moremo razlagati s pivnim papirjem ali koščkom sladkorja. Če vstakemo spodnji konec v

kakšno barvno tekočino, opazimo, da se tekočina dviga nad mesto, do katerega je bil pivnik ali sladkor v tekočini.

Prav tako namaka ali se pomika voda iz spodnjih zlasti navzgor.

Cim bolj gosti luknjičeva (zrahljana) je zemlja, tem bolj pronicava navzgor.

Z rahljanjem zatiramo raznovrsten mrčes, ki ga vržemo na vrh in tako izpostavimo mrazu.

Kjer koli je mogoče, naj se rahlja pred pomladjo. Letošnja zima je za to ugodna in kdor to stori, vrši koristno delo.

UNIČEVANJE RIB V DRAVINJI

Dravinja je mala pohorska in haloška reka, ki izvira pod Pohorjem. V njej je zelo mnogo rib. Na spomlad, ko nastopi čas drstenja, prihajajo čeli vlaki rib iz Drave po Dravinji navzgor. Iz tovarne strojil v Majšperku prihajajo strupeni odpadki, ki so prava kuga za ribi zarod. Očividci zatrjujejo, da ta odtok s strupenimi odpadki povzroča leto za leto za časa drstenja neprecenljivo škodo. Uničenih je seveda največ samice. Zato bi bilo priporočljivo, da se tudi na Dravinji izjavijo določbe ribiškega zakona, po katerem je zabranjeno izločevati strupene odpadke v vode, kjer so ribe.

m. Zagrebčan z ukradenimi tisočaki. Mariborska policija je prišla 17-letnega mesarskega vajenca Kazimirja G. iz Zagreba, ki je svojemu mojstru ukradel 10.000. Denar je zapravil v raznih zabaviščih.

Novi naročniki »Večernika«

10.000 din

uživajo takoj ugodnost in dobroto nezgodnega zavarovanja za

čim prejme uprava »Večernika« po položnici na ček. rač. št. 11.409 naročnino od njih vsaj za en mesec naprej.

»Večernika« stane po pošti prejemnik 14 din na mesec.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

VACLAV PROKOPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojice ljubezni)

In zopet je ni več v resničnosti, zopet je ves v svoji žalosti.

Tesnobna bolečina ga stiska v grlu, tudi v sencih čuti težo, ki mu obema vso glavo. Komaj bi bil zmogel besede, če bi moral zdaj govoriti. Pred očmi mu vsajajo krogi in klobarji, vse okoli njega, tudi strop nad glavo, se čudno razteguje, kakor da bi v hlevu nastajala moga.

Pogledal je spet na števnik. Če bi k vsemu temu pripisal še svojo žalost, svojo bolečino, svoj strah za Marijo — toda ni imel več časa domisliti do konca, pravkar se nekdo opira v zaprta vrata in hoče stopiti in stajati.

Vile, s katerimi je zapri vrata v notranje strani, so zdrsele na tla in na pragu stoji Martinov oče.

Ne govori, samo gleda. Ali potrebuje besed, da bi si Podborski povedal, pri čem so? In Martin brez besed razume očetovo gorje, ki se spreminja v tesnobo in zavest o nemoči.

»Kaj delaš tu, Martin?«

»Ali naj bo hlev vedno prazen?« je dejal natakajeno mladi.

»Rad bi ti svetoval, dečko. Vse to je mogoče usoda.«

»Usoda! Toda jaz se moram braniti!«

»Brani se, jaz sem se tudi branil. Toda glej na življenje ne kot na borbo, temveč kot na pomirjenje, kot na sporazum.«

»Pomirjenje!« se je zasmel mladi.

»Kaj se lahko pomiriš? Jaz se nečem pomiriti, nočem, nočem!« ponavlja Martin to besedo in ne misli niti na prazno

stajati niti na opustelo polje.

Preužitkar ga gleda in v očeh se mu svetlika. Tako si mi všeč, dečko, bi mu dejal, če bi bile take besede za med može:

»Čas bo že sejal!«

»Kaj pa naj zaprežem? Vrata, verige, žleb?« se zasmije Martin in se razteguje po praznem hlevu.

»Ozreti se moraš okoli, da dobiš kaj za vleko!«

»In s čim naj kupim?«

»Na dolg, ali skoro na dolg, če ne gre drugače. Z materjo imava nekaj denarja, daja ti ga.«

Martin je vedel za štiri tisočake, ki sta jih stara hranila za lasten pogreb. Ve, da mu oče ne ponuja samo denarja — tudi v denarju je razlika.

»To ne, očka, to ne, bom že nekako ukrenil.« se je omehčal in stopil naglo na prag. Noče biti z očetom sam, mogoče bi podlegel in sprejel njegovo ponudbo.

Toda na dvorišču se je ustavil — ali naj gre zdaj k Mariji? Ali lahko prihaja k bolni s svojimi skrbmi? Če je v resnici gospodar, ne bo obteževal svoje mladike s skrbmi, hoče ji prinašati vedno samo radost. Kaj naj torej počne, kam naj gre? (Gre zopet na polje, toda ne kakor prej, zdaj se čuti močnejšega, ko ve za roko, ki mu je ponudila pomoč, in za glavo, ki z njo mliosi skrb. Toda ne, ne, očka, pravi skoro na glas, ne pripravim vas ob denar za pogreb, iz tega se moram izkopati sam!)

20

Sveta Ana. To ni samo vrh nad Zapolom. Gori na ravnini, na njenem vrhu stoji kapeča. Martin je prišel do gozda. S tega mesta se je mogoče razgledati po vsej zapotoški kotlini. Vsa njena polja se danes modrilo in Martinu se zdi, da naravnost diha, da so živa in koprneča. Niti ne ve — vsi njegovi pogledi se ustavljajo na severozapadni strani, kjer so njegova polja. Srce se mu lajša. Žalost potrtost in gorje, ki mučl Martina, vsa ta toga pojenjuje, če gleda polja, ki po njih lise njegov rod. Tako se ljubi s svojim poljem!

Vse njegovo premišljevanje se lasni. Doslej je čutil, da so ga naravnost zagnili dvomi in negotovost.

Moram se braniti, si misli, hočem se braniti, skoro na glas ponavlja besede, ki jih je govoril očetu, in zdaj je v njih slavnostna obljuba, ki jo daje ne človeku, temveč poljem, ki jih je obdeloval oče in ded.

Da, braniti se mora. Ne sme sklanjati glave. Doslej se je bal, sam pred seboj je bežal, toda zdaj gleda vsem težkočam iz obraz z obraz.

Imam stotisoč dolg. Par konj moram kupiti, žito za setev in oves za konje. In Marijina bolezen, Marijina bolezen, se je ustavil pri najtežjih besedah. Toda kje si bom izposodil denar? Kdo mi bo na tako zadolženstvo hišo kaj dal?

Polasti se ga nov val nemoči, kajti že samo za obresti bi potreboval velike vsote denarja. K temu še davki, popravila gospodarskih poslopij in napravl, tudi nov voz bo potreboval in — Mariji ne morem dovoliti, da bi delala, tudi ne sme izvedeti, da je z največjim trudom spravil skupaj denar za njeno zdravljenje. Za njo ne bi obžaloval stroškov niti tedaj, če bi moral uničiti grun.

Ni tako otročji, da bi verjel, da bo zmogel vse, kar hoče vzeti na svoje rame in kar mora vzeti. Ne opravi vsega sam, niti ne s preužitkarijo. Ne bo mu žal, če bo moral opravljati tudi dela svoje žene, toda kljub vsemu, četudi se pretegne, mu bodo dolgočasni razrušili gospodarstvo.

Kaj če bi nekaj polja prodal? Le bežno je ta misel spreletela njegove možgane in vendar ne more, da bi mu ne bilo žal polja.

Toda življenje je več kakor polje in razum, življenje je več kakor kmetovalčeva ljubezen do njih. Mlad je in imeti mora razum: žrtvuje rajši nekaj, da bi ne prišel ob vse.

Zopet se ozira po svojih poljih in z očmi ljubeče to planjavo.

Saj je vendar predvsem kmet in ljubezen do polj je zakoreninjena v njem globlje kakor si sam misli. To ni samo kos polja, to je dedščina, to je zakon rasti, to je zemlja. Toda v duhu vidi Marijo na njenem ležišču in ni mu več žal polja. Vse bi dal za njeno zdravje, za njeno življenje bi dal več kakor vsa njilova polja. Obšla ga je žalost in hrepenenje, da bi ozdravela. Ne poznam ničesar, česar bi ni bilo žal zamjo, ki hira, si pravi skoraj glasno.

Neprestano gleda svoja polja. Vedel je, kako se je njegov oče trudil prav s temi njivami. Tvoj oče je spreminjal težnjo in plani v polja, in kaj zmoreš ti? Ah, zagorel je od stranu pred samim seboj. Kako dolgo gospodariti? Kako hočeš povečati svoje imetje, če moraš prodajati polja, ki ti jih je bil oče komaj izročil?

(Nadaljevanje v sobotnedeljski številki)

Pravni svetovalec »Večernika«

F. M. v C. Iz Vašega dopisa posnamemo, da ste kupili posveto za 180.000 din. Med Vami in prodajalcem je bilo dogovorjeno, da se bo lastninska pravica v Vašo korist šele vknjižila po popolnem plačilu cene kupnine. Do sedaj pa ste na račun kupnine odplačali 120.000 din, da pa je prodajalec sedaj isto posveto prodal drugemu kupcu, ki je že tudi v zemljiški knjigi vknjižen kot lastnik, in jo z denarjem potegnil čez mejo in da je sedaj sploh neznanega bivališča. V prvi vrsti moramo reči, da nam je popolnoma nerazumljivo, kako morete v sedanjih težkih časih, ko so ljudje demoralizirani in z vsemi zavbami namazani, biti tako neprevidezni, da plačate tujemu človeku 120.000 din, ne da bi vam on dal za to najmanjšega zavarovanja. Kupna pogodba o nepremičnini je od prodajalca šele takrat izpolnjena, ko je vknjižena lastninska pravica v korist kupca. Prodajalec bi prav ničesar ne bil riskiral, če bi vam bil dovolil takojšnjo vknjižbo zastave pravice v korist kupnine ostanka sebi v prid. Sedaj pa, ko se je neznano kam izselil in nimate niti sledu, kam je izginil, in ko ljudje v naši državi nima prav nikake imovine, ho lov za njim zelo težak in brezuspešen. Ko ste se pogajali, se vam je škoda zdelo za denar, da bi se obrnil na osebo, ki bi ščitila Vaše interese. Sedaj pa iščete pomoči, ko je 120.000 din pri vrzgu.

I. R. v O. Od Vas omenjena zapuščinska zadeva je tako kočljiva, da moramo sami najprej preštudirati vse tozadevne spise, nakar vam bomo šele lahko dal točna pojasnila. Potrpite torej nekaj časa, da zadevo temeljito predelamo in se na svaar zopet povrnemo.

T. A. v C. Kdor prevzame imovino ali podjetje, je neposredno zavezan upnikom brez škode za nadaljnjo odgovornost odsvojila za dolgovne imovine ali podjetja, za katere je ob izročitvi vedel ali moral vedeti. Odgovornost na je prost tedaj, če je že po pravni takih dolgov toliko, kolikor znaša vrednost prevzete imovine ali podjetja. V predmetnem slučaju sta namreč oba sinova, ki sta po očetu prevzela njegova posveta, neposredno obvezna upnici, ki je vknjižena na posvetah. Če sinova do sedaj še ničesar nista odplačala, in če je terjatev upnice radi plačila obresti tekom let že tako narasla, da po Vaših trditvah presega že vrednost prevzetih posvetov, potem sta pač za plačilo tako visoko naraslega dolga odgovorna le oba sinova kot prevzemnika imovine, dočim tretjega sina, ki je dobil dedščino izplačano v gotovini, ta odgovornost ne zadene. Za pravilnost tega poudarka pa seveda ne moremo jamčiti, ker nam ni znana vsebina tozadevne-

ga, pri notarju sklenjenega dednega dogovora, na katerega se v svojem dopisu od 3. V. 1939 izrecno sklicujete, ne da bi tudi navedli podrobnosti, nanašajoče se na prevzem posvete, odnosno na izplačilo dedščine v gotovini.

F. C. v K. Ako službojennik, ki mu je službovavec po službeni pogodbi dalj stanovanje, umre, se mora stanovanje izprazniti tekom 1 meseca, če je imel službojennik svoje gospodinjstvo, drugače pa v 14 dneh po njegovi smrti. Službovavec pa sme zahtevati, da se del stanovanja takoj izprazni, kolikor je to potrebno, da se nastani njegov naslednik s svojimi pohištvi. To določilo zakona o obritih je prisilnega značaja in se torej ne da izpremeniti z dogovorom med strankami. Zato je službovavec na izpraznitve stanovanja v 14 dneh po smrti službojennika je torej v predloženem slučaju utemeljen.

H. L. v F. Iz Vašega pisma je razvidno, da je podan dejanski stan radi motenja noseti. Tozadevno tožbo pa mora tožnik vložiti najkasneje 30. dan od dneva, ko je zaznal za motilno dejanje, katero je izvršil nasprotnik. Za tožbo je pristojno ono okrajno sodišče, v čigar območju se je izvršilo motilno dejanje. Dokazovanje in pravdi radi motenja posesti se omeji samo na zadnjo, mirno, dejansko posest dotičnega predmeta in na prepoved vsake ponovne motilne v zadnji, mirni, dejanske posesti dotične stvari. Ker pa v Vašem pismu pripovedujete, da se je motilno dejanje izvršilo že koncem meseca marca 1939. leta, je seveda zadeva že zastarala. Vseeno pa se še lahko branite z lastninsko tožbo.

Pravni svetovalec »Večernika«

Odretek št. 17 13.-14. maja 1939.

Film

ZAVAROVAN PROTI SMEHLJAU

Edinstveno vrsto zavarovanja je sklenil hollywoodski izravec Ned Sparks. Zavaroval se je na 100.000 dolarjev za primer, da bi se kdaj na njegovem obrazu pojavil smehljaj. Če bi se to kdaj zgodilo ali pa če bi se pojavila kdaj v časopisih Sparksova fotografija v trenutku, ko se igralec smeje, je zavarovalnica dolžna izplačati mu takoj to vsoto. Sparks namreč izra v grozljivih filmih in vsa njegova slava temelji na krutih in trdih potezih njegovega obraza. Torej ni čudno, če pomeni njegova mračnost in odurnost vir zaslužka in da se po pravici boji, da bi ne bil izdani in da bi obelstevstvo ne bilo nad njim razočarano.

Lepota se vedno znova občuduje!

Za nežno kožo

ELIDA MILA

Za žene, ki imajo radi naravni vonj pri milu: ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG

Lindbergh filmski zvezdnik

NI MNOGO MANJKALO, DA BI SLAVNI LETALCI POSTALI FILMSKI IGRALEC. HEARST MU JE PONUJAL MILIJON DOLARJEV.

Hollywoodski filmski podjetniki so se ves čas trudili, da bi dobili na platno glasovite osebnosti z drugih področij življenjskega delovanja, ponujajo jim seveda silne vsote za angažman. Tako so se zadnji čas opogumili in ponudili pogodbo tvorcu relativnostne teorije prof. Einsteina, polkovniku Lindberghu in bivši alpski kraljici Geraldini: za milijon dolarjev naj bi nastopili v studijih Hollywooda. Vsi trije so ponudbe seveda odklonili, samo o Lindberghu, so ob tej priložnosti prinesle ameriške novine vest, da je bil nekot vendarle pripravljen postati filmski zvezdnik za odškodnino milijon dolarjev.

To je bilo leta 1927, »leto čudnega« se je bilo pravkar vrnilo s svojega čudovitega, junškega poleta. Ves svet ni govoril o ničemer drugem kakor o tem plašnem človeku, ki je za tako nenavadnih okoliščin preletel ocean. Navzlic vsemu temu občudovanju pa je Lindbergh ostal reven kot cerkevna miš, kajti večji del svojega imetja, očetovega zapuščine, je vložil v svoj let. Ko je zmagoval v Los Angelesu, so ga oblagali producenti iz Hollywooda: »Dam vam 100.000 dolarjev za en sam film!« — »500.000!« ga je prehitel drugi. »Jaz pa 750.000!« (nad 30 mil. din) je ponudil tretji.

Toda edino Williamu R. Hearstu je uspelo, pridobil mladelega letalca za milijon dolarjev, da bi mu omogočil posnemanje filma o razvoju zračne tehnike in intimnostih aviatike. Lindbergh je po dolgem premišljevanju podpisal. Novinarji so bili čisto iz sebe od navdušenja. Publikist so se vrgli na raziskovanje zasnove življenja narodnega junaka. Vseko njegovo besedo so zapisovali kot zgodovinski dokument. Ljudje so guli najblaznejše izmišljotine o njegovem ljubezenskem življenju. Nekega dne pa je prišla katastrofa: Lindbergh je prekalil odločitev, da bi delal v Hollywoodu. Kaj se je zgodilo? Ali ni bilo vse skupaj samo kruta reklama? Ali pa novinarska raca?

Lindbergh je bil sprva odločen, predati se ves filmskemu poklicu. Pa so ga neki prijatelji pregovorili, naj omisli nastup. Lindbergh je aviatik in aviatik mora ostati — to je njegova usoda! Njegovo mesto ni na filmskem platnu, temveč v zraku! Tako so govorili prijatelji.

Pomenki z mladino

Vsem. Prejšnja številka »Večernika« za mladino je bila, kakor ste videli, posvečena Jadranu. Zategadel so izostali Samorodovi »Betnarski Indijanci« in še marsikaj. — Vlado Kos, Tvoj »Pomladni večer« je bil dober. Ostani pa v pesmi iskren. Povej vedno to in samo to, kar ti leži na dnu srca. Počasji prihaja na vrsto, kakor vidiš. Pozdravljen! — Tinko Marec. »Uro« boš bral natiskano. Ogibljaj se takih stavkov: V prsih je razbijalo, v glavi je razbijalo, ura je razbijala, vse, prav vse je razbijalo... Drugače je pa zadeva napisana z občutjem in doživljanjem. Tvoje pismo pa mi ljudje jaz podpišem. — Igor Samorod. Dragi Igor, ni vsak samorod, na svetu so tudi drugo in tretjerod, pa morajo prav tako živeti, na žalost tudi v literaturi in v »Vzmu«. A ti se zategadel na jezi, ampak ostani tak in pojdi po svoji samorodni poti naprej. Daj se kaj videti. Pozdravljen! — B. Snuderl. Zgodba je dobra in dobro si jo prevedel. Pošli še kaj. Pozdravljen!

Za mlade znanstvenike

Odgovor na 19. vprašanje.

Naše reke se izlivajo v tri morja: v Črno morje, Jadransko morje in Egejsko morje. Ker se največ našega vodstva izliva v Črno morje, smo močno navezani tudi nanj, čeprav smo najmočnejše navezani na Jadransko morje, to pa zato, ker meji na velik del naše države.

Rešitev mreže.

ČUVAJMO NAŠE MORJE
1, 2, 3, 4, 5 = čuvaj; 6, 7, 8, 4 = me-
ra; 9, 10, 11 = noj; 12, 12 = us

Plima in oseka. V dobi 24 ur se pojavi na Jadranu dvakrat plima in oseka. Razlika med plimo in oseko je povprečno 1 m.

Križanka

Vodoravno: 1. učilnica; 5. lepotslovno delo; 6. bilka; 7. rimski vladar; 9. ime črke; 10. denar.

Navpično: 1. ljubek (francoski in fonetično); 2. bodikasta bilka; 3. roka; 4. ljubitelj; 5. okrajsava za javno ustanovo; 8. Ludolfovo število.

Napis

Igor Samorod

CISLAJ OSLA, NE TOLČI GA!

A — — g

Rebus

Igor Samorod

— ilo — ilo — ilo
— ilo — ilo — ilo

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. riba; 4. ti; 5. es; 6. žabe; 8. Nil; 10. očala; 12. ribič.
Navpično: 1. ribič; 2. bež; 3. as; 4. tenor; 7. bala; 9. kač; 11. li.

Rešitev posetnice.

Mornar.

Rešitev enačbe.

A = jadro; a = o; B = anatom; b = atom; x = JADRAN.

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 14. maja 1939

Štev. 20

Mati

Vlado Kos

Kadar sonce v mrak ugašne,
ko objame zemljo noč,
so na nebu zvezde jasne,
mesec sveti sredi koč.

Vse že sniva, vse počiva,
drobna luč še le brli,
mati moja trudna šiva,
mati moja še bedi.

Mati šiva, ura teče,
žuljave ima roke,
tliha v mrazu vsa trepeče,
lj v očeh bleste solze.

Če bi mogel jaz užgati
ogonj v njih, kot bil je prej,
mati, tebi srečo dati,
za en sam nasmehek, povej!

Ji trpljenje s lica sije,
smeh na njej ugasnil je,
v prsih pa še vedno blye
vedno, dobro ji srce.

Ko pa zvezde zatemnilo,
kadar mesec obledel,
ure čez polnoč hitijo,
mati na dlaneh zaspi.

Ura

Črtica — Tinko Marec.

Drago je doma v tistem delu mesta, ki je odeto v prah fabriki, v prah belih, naskropljenih ulic... Našel je

uro, pravo zlato uro. Kar takole ni mogrede se je ozrl v travo, in jo je zagledal. Sklonil se je, jo pobral in jo dal v žep. Zlata ura je imela cingljačo verigo. Plaho se je ozrl, če ga ne bi kdo videl. Samo na enem izmed malih oken vrtkega poslopja, ki se je dvigalo okraj železniške proge, je slonele debela, rdeča gospodinja, ki je s hripavim in vresčecim glasom naročala kuharici, kaj naj kupuje in kako naj kupuje. Dragov pogled je obkotel ozelenelo živo mejo, se ustavil na strelhi sosednje visoko zidane hiše v staronemškem slogu, zbežal preko proge, se kradoma ustavil na visokem in s katranom barvanem plotu, končno pa zabredel med goste vejevje žive meje, kjer je stikal in iskal: nič. Preletel je majhna okenca na sosednje poslopje, kjer je debela gospodinja Bog vedl kdaj izginila z okna, a na strelhi jo šepeč dimnikar.

»Pa kaj, če so me videli,« je menil Drago; »saj ne vedo, da sem pobral uro.« Drago je mislil. Sklonil sem se, kakor se pač sklanjajo ljudje, kadar si zaletajo trak na čevlju, ali si popravljajo nogavico, ki jim je zlezla do gležnja.

Srce mu je nabijalo v prsih, zdiral je okoli oga, po kamenitih stopnicah navzdol in na polico. Pod mostom je potegnil uro, uro s cingljačim navoskom iz žepa in jo prislonil k ušesu.

»Tik, tak, tik, tak!« Čuj, kako prav biva sree, Drago! Kakor ura, prav

Po nekaj dneh je letalec uvidel, da imajo prijatelji prav. Prosil je Hearsta, da mu vrne besedo. Hearst ga je razumel in sam razdrle pogodbo.

In Lindberghu ni bilo treba biti žal. Nekaj mesecev pozneje se je oženil s hčerko milijonarja Morrowa. Posvetil se je medicini in letalstvu, dvema področjema, ki ga v življenju najbolj zanimata...

„Morski pes“ naših rek

Zanimiv posnetek filmske kamere iz tajnosti prirode

Filmski posnetki prirode so spet bogatejši za lep kulturni film. Z objektivom se je posrečilo režiserju Ufe, Volframu Jung-hausu, vlihotapiti na trak življenje „morskoga psa“ sladkih voda, naše ščuke. Življenjski film to ribe, od njenega razvoja iz ikre pa do neslavljenega konca, je prava slika roparskega gusarjenja pod vodo.

Zanimiv je prizor parjenja ščuke, ko se samec in samica, drugače velika samotarka, približata v februarju na ljubezensko svatovanje. Samica odlaga obilje drobnih jajčec na vodne rastline, drobne ribe oplaja samec z mlečnim semenom. Slede nato vse faze ribjega razvoja do polnoletnosti.

Mlada ščuka se že v prvih dneh pokaže kot prava roparica. Ves jedilnik „sladkovodnega psa“ se razvije pred očmi gledalca. Zgovoren je primer, ko ščuka pogoltno celo raka, ki se krčevito drži svojega plena, ribe. Seveda je vpravi zaradi tega naša ščuka svojo smrt. Rak se ji je zarinil s škarkarji v žrelo, žival ni mogla več goltati in je poginila.

Ščuka, strah in trepet naših voda, pa ima tudi samo sovražno — človeka. Priznani je najrazličnejši način lova na to roparico sladkovodnih rib. Film popelje tako človeka v tajnosti prirode, ki so drugače znane le redkim prijateljem ribjega sporta.

SVET SE GIBLJE

V današnjih časih se ljudje ne zadovoljujejo samo s časnikimi poročili. Pred leti so poleg znanih filmskih žurnalov, ki so čisto veliko zanimivši kot sam film, v Ameriki začeli izdelati tudi kratke filme z aktualnimi poročili. Podoben poizkus so naredili sedaj Francozi, ki so pod naslovom »Svet se giblje« izdelali prvi reportažni film: vsak mesec pa bo izdelan nvo. V prvem filmu imajo tri zanimive poročila: prva prikazuje, kako drogoceno časa izgubijo ljudje, druga nas poučuje o borbah inženirjev in letalcev vseh narodov za Severni Atlantik; tretja pa nastanek jaza, izbranega po ameriškem načinu. Za film, ki ga vrtilo v Parizu, vlada ogromno zanimanje.

Sah

V Amsterdamu igrajo majhen turnir, ki dobro izpolnjuje praznino med različnimi turnirji. Udeležuje se ga 6 igralcev: dr. Euwe, Flohr, Landau, Szabo, Cortlever

in Fontein. V drugem kolu je bivši svetovni prvak dr. Euwe z zmago nad Fonteinom prišel v vodstvo. Holandska šahovska „nada“ Landau in Madžar Szabo sta zmiralca, Flohr pa je premagal Cortlevera.

Partije iz Zagreba

SLOVANSKA OBRAMBA.

Beli: Pirc Crni: Vidmar ml.
1) d2-d4, d7-d5 2) c2-c4, c7-c6 3) Sg1-f3, Sg8-f6 4) e2-e3, Lc8-f5 5) c4: d5, c6:d5 6) Dd1-b3, Dd8-c7 7) Sbl-a3, e7-e6 8) Lc1-d2, Sd6-d7 9) Tal-cl, Sd8-c6 10) Lf1-b5, Lf8-e7 11) 0-0, 0-0 12) Sa3-c2, Dc8-b8 13) Sc2-b4, Le7-b4 14) Ld2-b4, Tf8-c8 15) Lb4-a3, a7-a6 16) Lb5-c6, Tc8-c6 17) Dd3-b4, Lf5-c2 18) b2-b3, Dd8-c7 19) Sf3-e1, Le6-e4 20) Tc1-c6, Dc7-c8 21) Sel-f3, Dc8-b4 22) Tf1-cl, Dd6-b4 23) La3-b4, a6-a5 24) Lb4-cl, b7-b5 25) Tc1-c7, Sd7-b6 26) Le1-a5, Sd6-c8 27) Tc7-f7, h7-h6 28) La5-b4, Se8-b6 29) a2-a3, Ta8-c8 30) Lb4-c5, Le4-c2 31) Sf3-e5, Ld2-b3 32) D2-l3, Tc8-e8 33) Te7-f7, Tc8-c8 34) g2-g4, Kg8-h7 35) h2-h4, Tc8-e9 36) Lc5-f8 in črni preda.

Š. „Poezijo saha“ imenujete reševanje šahovskih problemov. Pravkar sta izdala dva Angleži, Harold Lommer in Sutherland v Londonu W. C. (Printing-Craft, 18, Featherstone Buildings), knjigo problemov z naslovom „1234 Modern Endgame Studies“. Ta knjiga „Studija modernih končnic“, kakor jo lahko slovenski kraljstvo, ima 383 strani, v angleščini, vendar z algebrastno notacijo. Je najboljša

Holandski turnir

holavska „nada“ Landau in Madžar Szabo sta zmiralca, Flohr pa je premagal Cortlevera.

Tretje kolo je bilo odigrano v Hilversumu. Dr. Euwe je remiziral z Landaum, Szabo pa je premagal Cortleverja. Fontein pa je proti Flohru zašel v časovno stisko, napravljal manjšo napako in bo partijo verjetno izgubil.

3. V drugi polovici avgusta bo priredila angleška šahovska zveza turnir v znanem kupališču Bournemouth. V enem izmed rezervnih turnirjev bo igral tudi šahovski urednik „Politico“ Vasilije Medan, ki bo torej poleg dr. Vidmarja, Pircja, Kostića in Koeniga naš peti predstavnik, ki bo igral na angleških turnirjih.

3. Londonska šahovska liga je nedavno imela svoj 50. občni zbor. Letos je odstopil njen dolgoletni predsednik sir George Thomas, umrl pa je njen 30 letni tajnik T. H. Moore. Damsko prvenstvo lige si je osvojila Miss Amex-Droz pred Miss Henniker Heaton.

delo, ki obravnava šahovske končnice. Preko 200 sestavljalcev problemov iz vsega sveta je zastopanih s 1234 končnicami, ki so jih sami izbrali. Dobro bi bilo, da bi si vsaj naši šahovski klubi omislili omejeno knjigo.

3. Sedemnajstletni A. R. Duff je že tretji zaporedoma zmagal v angleškem juniorskem prvenstvu. Duff je tudi londonski juniorski prvak in prvi igralec leytonskega šahovskega kluba. Petnajstletni J. E. Richardson, ki se je na božičnem turnirju v Hastingsu dobro odrezal, to pot sploh ni prišel v finalne borbe.

Filatelija

Z v prošlavo 150 letnice francoske revolucije bodo izdali Francozi 15 znamk, kolonialne znamke pa dobijo preisk. Čisti dobiček je namenjen fondu za narodno obrambo.

Z Angleški otok Sveta Helena v Atlantskem oceanu dobijo nove znamke s sliko Napoleona I., ki je tam umrl.

Z Francozi se silno pritožujejo nad svojo pošto upravo zaradi slabe kakovosti njihovih znamk, ki so veliko grše kot nekaterje tuje.

z Za Češko in Moravsko bodo izdali znamke z napisom »Protektorat Böhmen und Mähren«.

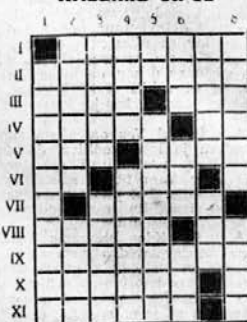
Z Nove albanske znamke izdelujejo. Sedanje so dobile pretisk 12. 4. 39. (Datum, ko je Italija okupirala Albanijo).

Z Španci bodo izdali nove znamke z državnim grbom in sliko generala Francisa.

Z Romuni imajo na new-yorški razstavi dva paviljona. Oba sta naslikana na dveh novih romunskih znamkah.

× Da ostanete dolgo mladi, bodi zmeren v vsem, v telesnem kakor duševnem naprežanju. Hoja varuje telo pred popuščanjem in odebilelostjo, duha pa krepi, vzbuja, da kroži kri k možganom. Vsi veliki misliči umirajo povprečno pozno, krepka volja k zdravju in veselju do življenja pripomore do pozne starosti. Lenoba je zavrnila zdravja!

Križanka št. 32

Besede pomenijo:

Vodravno: I. slovenska pokrajina; II. del rastline; III. bolg. kralj; riba; IV. uradnik; prislov; V. glas; državna lastnina; VI. predlog; belgijsko mesto; VII. Odisejev dom; VIII. rek; zaimek; IX. prebivalce evropske države; X. žensko ime; XI. turška beseda, ki pomeni dar ali uslugo.

Navičajno: I. pokrajina v Aziji; 2. obed; latinsko: tude; 3. oseba iz grške mitologije; prevod biblije; 4. stara slov. beseda za nemško reko; ruski politik; 5. zaimek; zvezde; 6. ob; vodna žival; črka; 7. žensko ime; mesto v Birmi; 8. priroda; star prebivalec srednje Amerike.

kakor ura s cingljajočo verižico. A srce ni ura!

„Tik, tak, tik, tak!“, Drago, zlata ura s cingljajočo verižico, kam bi z njo? V glavi je razbijalo, v prsih je razbijalo, ura je razbijala, vse, prav vse je razbijalo in šepetalo: »Drago, k zlatarju pojdi, Drago, le pojdi, da, k stari narjalu! — Ne, Drago, na policijo pojdi, greh je, ako ne greš, velik greh, Drago,« mu je nekaj prišepetavalo; celo topoli so priklimali, Drago jih je videl priklimali. Zavil je okoli ogla. Vanj je zarezal velik, rdeč plakat in kričal: »Drago, na policijo, greh je, ako ne pojdeš!«

Nekaj trenutkov za tom je Drago plaho pritnil na medenino kljuko policijskega komisarata. Pred njim se je odprl drugi svet.

„Tik, tak, tik, tak“ je razbijala ura na steni.

„Kaj bi, mali? Ne zadovoljilo in osorno so zazvenele besede, da se je Drago stresel. Otroško nedolžno je zastrmel v debel, rdeč in zabuhel obraz s podplutimi in vodenimi očmi. Glava mu je zlezla med ramena. S sklenjenimi rokami na hrbtu je ponižno strmel v mizo, polno papirja, v debele, mesnate prste in v svetla,

zlat prstan — tako zlat kakor ura.

„Tak kaj bi rad?“

Drago se je zdrnil. Pohlevno je odgovoril: »Nasel sem uro, pravo zlato uro s cingljajočo verižico. Tukaj je!« Izvlekel je uro iz žepa, da je verižica zacingljala in jo položil na mizo. »Tik, tak, tik, tak« se je oglašalo sprva iz daljave, postajalo glasneje, večje, divjalo, hrumelo: »Drago, mar bi šel k zlatarju.« — »Da, mar bi šel k zlatarju,« je govorila ura na steni, je govoril debel in rdeč uradnikov obraz, je govorilo srce. Prav tiho, komaj slišno se je oglašalo na dnu srca: »Drago, prav si storil, da, prav si storil!«

Pred očmi se je vrtilo, debel komisarjev nos, zlat prstan, papirji na mizi.

Kakor iz daljave je slišal: »No, mali, priden si, le pojdi domov, da te ne bodo iskali!«

Drago je šel... Velik, rdeč plakat je zarezal vanj. »Tik, tak, tik, tak,« stenska ura je razbijala, srce in glava je razbijala, čuj, tam v hiši je razbijalo: »Drago, zakaj si šel na policijo, zakaj si šel?«

»Da, zakaj sem šel?«

Drago je zajokal.

Betnavski Indijanci

Igor Samoród

»Pipa miru« je krožila med bojevniki. Vsak je potegnil nekaj dimov ter se trudil, da mu ne bi postalo slabo in dal pipo sosedu. Pipa miru s suhim listjem je krožila in fantje so močali, ker so v Mayevih knjigah brali, da je mlek največja čednost vsakega rdečekožca.

Naj opišem vse te resne in stroge množnosti Manitua, boga Indijancev. Poglavar Mali Lisjak je sedel kakor se za njegovo dostojanstvo spo-

dobi na kamnu, pol metra višje kot ostali, ki so bili samo starešine... Okrog sebe je imel plateno odejo, na kateri so bile rdeče in rjave li-se... Pavle pa je imel zraven kurjih peres na glavi tudi nekaj gosjih.

Na poglavarjevi desnici je sedel njegov brat, Veliki Lisjak. Bil je navdušen oboževalec Cooperja, ki ga je prebral doma in v šoli.

Poleg je sedel Sivi Medved, ki je bil orjak po telesu, zato pa bolj počasne pameti. Hitro se je navdušil, pa tudi hitro ohladil.

Tih Čuk je bil pravi čudak. Hodil

Kačji strup

S toplejšimi letnimi dnevi bodo začele lesti na dan iz svojih zimskih zatočišč vse mogoče plazilke in kače. To leto so se zaradi preuranjeno toplih dni v prejšnjih mesecih pojavile popreje tudi različne muhe in ostale škodljive žuželke.

Ce se hočemo obraniti vseh takih in podobnih golazni, moramo tudi vedeti, od kod prihajajo. Najnevarnejša med vso to golaznijo je vsekakor strupena kača. Človek največkrat naleti nanjo. Strupene kače imajo posebne votle zobe, s katerimi vsekajo v kožo in istočasno skozi zob spustijo v rano strup. Votli zobje so zvezani s posebnimi žlezami v kačji glavi, ki izločujejo strup. Ta strup proizvaja kača v svojem telesu.

Nekateri živali kakor že in polarna lisica so docela neobčutljivi za kačji strup.

Sam kačji strup je različen pri različnih kačah. Je rumenkaste in zelenkaste barve, in se vleče tudi kakor lepilo. Kačji strup se lahko ohraniti več mesecev ter je škodljiv še v razpadanju.

Je svoja pota in ni odnehal, čeprav so mu dokazali, da se moti. Na sebi je imel obrnjeno sukno in obrnjene hlače, Okrog umazanega vratu, na katerem bi lahko sejal repo, je visela živoročca kravata. — Obregoval se je ob svojega sosedu rdečelasci, ki so ga klicali za Kolerabla. Bil je izredno dober govornik in imel zato tem manj poguma. Kadar pa je bilo treba bežati, je bil naravnost izvrsten tekač.

Kolonisti so močali že pol ure in pipica miru je krožila od ust do ust. Težko so se že premagovali. Končno pa se je poglavar le počasi in do-

Tudi med vodnimi bitji je mnogo rib, ki same prenašajo in ki same proizvajajo strup. Nekateri teh strupov so smrtno nevarni za človeka in živali.

Exop in osel

Ko je živel stari grški basnoslovec Ezop, se je enkrat obrnil k njemu osel in mu dejal:

»Modrec, toliko si že napisal o meni, napiši še enkrat, da sem znil kdaj tudi kakšno pametno!«

»Dragi osel,« mu je odvrnil Ezop, »to je pa nemogoče! Če bi kaj takega napravil, bi svet dejal, da si ti modrec, a jaz osel.«

Smešnica

Matjažek in umivanje.

— Matjažek, umij si roke, da boš lahko južnal.

Matjažek stegne desno roko, levo pa potisne v žep.

— Mama, ti mi je dal južno! Desno roko imam snažo, levo bom držal tačas v žepu.

stojanstveno dvignil ter dejal:

»Ponovi se mi je prikazal Veliki Manitu. Meni, poglavarju Malemu Lisjaku je šepnil na uho. Proč z bledolčniki! Vsi boste prišli v večna lovšča, če boste pobili čim več bledolčnikov, ki vam krajejo zemljo! — Tako je rekel, jaz pa še povem: Izpolniti moramo voljo velikega Manitua! Njegova želja je za nas ukaz! Maščevali se bomo nad belokožci in izpolnili to božjo zapoved!«

Rekel je in sedel. Tovarši so bili zelo radostni in z njimi ob bojeviti besedah.

(Se bo nadaljevalo.)

Ženski kotilek

Kdaj pričem vzgajati svojega otroka?

Glede tega so matere različnih mnenj, zato pa tudi imamo različno vzgojene in nevezgane otroke. Nekatere so mnenja, da je treba pričeti z vzgojo takrat, ko otrok shodi, druge zopet trdijo, da je najprimernejši čas takrat, ko prične hoditi v šolo, a nekatere so celo mnenja, da otrok sploh ni treba vzgajati, češ to je delo šole. V predšolski dobi naj ima otrok svobodo.

Razumna mati pa ne uvidela, da je treba pričeti z vzgojo otroka takoj po rojstvu. Prvi znaki vzgoje se kažejo v tem, da otroka privadimo, da dobiva hrano le ob določenem času, recimo vsake tri ure, kakor je tudi pravilno. Če prične viti poprej, moramo dobro pregledati, če nima otrok kakšnega drugega vzroka, da kriči (bolečina, če je moker ali slično). Če konstatiramo, da kriči v želji po hrani, moramo ostati stanoviti. Mirno ga pustimo, da joče, dokler ne poteče tretja

ura. Dojenček bo kmalu spoznal, da z jokom nič ne opravi in se bo privadil na red. Kmalu nato ga odvadimo ponočnih obrokov. Čeprav bo prve noči vpil, obveljati mora naša volja. Spanje mu bo pomoči več koristilo nego mleko.

Ko se prične otrok zanimati za predmete okoli sebe, prične vse nositi v usta. Tu moras nastopiti z odločno prepovedjo, ki jo bo otrok po parkratni ponovitvi prav dobro razumel, in bo uvidel, da se mora pokoriti materini volji. Če skuša z jokom kaj doseči, ne smeš popustiti. Čim popustiš enkrat, moraš pozneje vedno izgovoriti.

Če je otrok od prvih dni navajen, da se mora vedno ukloniti materini volji, mu pokorščina tudi pozneje ne bo v breme, ampak nekaj samo po sebi umijevanja. Tak otrok bo mater ljubil in spoštoval, kajti zavedal se bo, da je mati močnejša od njega.

Kako pripravimo vrtnični puding

Vsak otrok pri nas pozna vrtnico. Gostimo jo radi njene lepote in prijetnega vonja. Krasi nam vrtove in sobe. Povezane v šopke poklanjamo umetnikom, godovnjakom in novoporočencem, polagoma pa jih tudi na krste pokojnikov. V kakšen drugi važen namen nam vrtnice ne služijo.

Nekdaj pa je bila vloga vrtnice povsem druga, in sicer praktična. Spadala je namreč med kuhinjske zelenjave in dišave. To se nam zdi dandanes precej čudno. Nikomur bi ne prišlo na misel, da bi dal vrtnico v kakšno jed, kaj šele, da bi jed iz samih vrtnic priredil. Nekoč pa je bilo drugače. Celo Seneka omenja neke: »Uspehi rimskih kuharjev so bili odvisni od dovosa vrtnice.« Takrat so delali vrtnični puding, vrtnične slaščice in vrtnični med. Vrtnične liste so dajali v vino. Vrtnično vino je bilo v starem Rimu tako priljubljeno, kakor pri nas najboljše vrste vina. Izredno bogati patriciji so izdali za vrtnično vino samo za eno pojedino do štiri milijone sestertijev. Celo kopali so se v njem in ga potem razdelili med reveže.

O pripravljivanju vrtničnega pudinga se nam je ohranil tale recept: Vzami očiščene liste vrtnic in jih stloči v moznarju. Nato jim primaj pikantno omako. To zmes pretlači skozi sito, vzemi četvero telečjih možganov, dodaj malo popra in soli ter premešaj s sokom vrtnic. Nato dodaj še 8 jajc, poldruge čašo dobrega vina, čašo vina iz suhega grozdja in nekoliko žliček dobrega olja. To maso stresi v ožjem pomazan pudingov model in speci. — Torej, recept je tu in se lahko prepričamo.

V srednjem veku so tudi Nemci uporabljali v kuhinji vrtnice — zlasti vrtni-

čno vodo, ki so jo uporabljali za juhe in omake. Na Bavarskem še dandanes dajajo vrtnične liste v nekatere vrste peciva, Grki pa prirejajo iz vrtnic in sirupa vrtnični sladkor. Azijati uporabljajo za solato vrtnični kis.

Za naš okus bi najbrže takšna kuhinja ne bila.

V sezoni rakov

Raki so užiti v vseh tistih mesecih, ki imajo imena brez črke R. To so: maj, junij, julij in avgust. Vsi drugi meseci imajo namreč v svojih imenih črko R in takrat so raki res neuzetni.

Gospodinja, ki hoče pripraviti rake, mora imeti malo poguma. (Nekatere se jih namreč bojijo). Poskusite jih enkrat pripraviti po tem receptu, ki je preprost, a jed jako okusna:

Zive rake primite z levico za hrbet in jih osnažite z desnico. Na štedilniku naj bo že pripravljen slan krompir, kateremu smo dodali vrečko kumine, precej surovega masla in eno čebulo. Rake dajemo drugega za drugim v krompir in za vsakim počakamo, do malo prevre, da se žival po nepotrebnem ne mudi. Čez par minut postanejo raki rdeči. Tedaj potegnemo posodo na stran in pustimo, da sebeina 10–15 minut počasi vre. Kuhane rake osušimo s čisto platneno krpo in jih zložimo v jušnik. Kropu dodamo svetlo trpčanje, limonin sok in sesceljan česen ter pravimo primerno juho, ki jo serviramo v sko delicah.

Začetno pravočasno z uničevanjem mušjih žaleg!

Po deželi, kjer imajo odrta knjišča in stranišča, se po gnoju pasejo roji muh, ki potem prihajajo v stanovanje, sedijo na jedi in na ljudi ter prenašajo razne nalezljive bolezni. Da to zabranijo, potresi vsaj vsakih 14 dni celotno zbirko zdrbljenega gnoja. S tem uničiš milijone mušje žalege, ki toliko trpiš živino v hlevu in dela tako velike pregrevave vsaj hiši. Kakor hitro zapaziš vrve muhe, začni takoj z potresanjem apna, da uničiš prvo žalego, iz katere bi izhajali milijoni muh.

Kuhinja

Riba v pikantni omaki. Ribo osnažimo in pripravimo kakor po navadi, io denemo na vroče opresno maslo in polijemo z nekoliko močne juhe, s kozarcem belega vina in limonovim sokom ter jo dušimo, da postane mehka. Zdal jo vzamemo iz omake, omaki pa primešamo nekoliko moke, jo zalijemo s paradižnikovo mezo in z juho, dodamo sesceljanih sardelj in kaper, malo naseklanih limoninih olupkov in polijemo omako nazadnje na ribo.

Mavrahi v obari. — Opraži na lahno na presnem maslu dobro sesceljano čebulo in malo zelenega, sesceljanega peteršilja. Dodaj ocejene in popanjene mavrahe, zrezane na kolobarčke, in jih praži v lastnem soku. Ko so na pol mehki, primešaj pol skodelice mastne kisle smetane, v kateri si razmotala žlico moke, prevri parkrat, osoli in opopraj, zalij toliko z juho, da dobiš gostljavo obaro; končno začini po okusu še z limonovim sokom ter daj gobe s praženimi jajci na mizo.

Dvopek. Iz 75 dkg moke, 15 dkg sladkorja v prahu, 7 dkg masla, 1 jajca, soli pol l mлека in pecivnega praska, napraviš 3 tanke strudce in jih svetlo speci. Drugi dan jih zruži na rezine, povajaj z obeh strani v vaniljev sladkor in daj rezine v pečico, da vsrkajo sladkor. Potem jih v sladkorju še enkrat povajaj.

Nadevani krapci. 1 del osoljene vode in 5 dkg masla zavremo, dodamo 5 dkg moke in mešamo tako dolgo, da se zgosti in loči od posode. Nato odstavimo in v vročo zmes vmešamo 2 jajci. Ko prvo dobro zmešamo dodamo še drugo. Nato namažemo pekačo, potrosimo z moko in nakapamo testo z žličko v obliki majhnih hlebkov. Hlebkce namažemo z jajcem in spečemo v vroči pečici. Ohlajene krapeke preležimo in nadevamo z nadevom. Nadevamo jih za otroke in sladkostede s kakšno kremo, ali stepemo smetano, za moške pa z raznimi vrstami mehkega sira ali mesom. Serviramo jih k čaju, vinu, pivu, žganju ali konjaku.

Cokoladna torla. 14 dkg masla in 17 dkg sladkorja dobro premešaj in počasi dodaj 4 rumenjake, malo vanilje, 12 dkg razmehčane čokolade, 17 dkg naribanih lešnikov, 7 dkg drobljencev in pol zavitka pecivnega praska. Na koncu dodaj sneg štirih beljakov in peci v dobro namaženo tortnem kalupu približno 40 minut. Polj torto s čokoladno prevleko ali tepeno smetano.

Mavrahi v omaki. — Očedi, popari in sesceljaj mavrahe na debelo, praži jih na olju ali presnem maslu in čebuli, postopaj z moko, zarumeni, zalij z vinom in juho ter primešaj še soli, popra, sesceljanega zelenega peteršilja in naposled dobre kisle smetane. Tako gobovo omako lahko daš k vsakemu mesu, pa tudi k cmokom, rezancem, jajcinam in dr.

Možganove rezine. S telečjih možganov odstrani kožico, sesceljaj jih dobro, nato priden sesceljanega zelenega peteršilja, drobajca, mal strok sladkega česna, soli in popra. Razgredi presnega masla in zarumeni na njem drobno zrezane čebule. Ko se zapeni, prideni možgane, praži jih 5–6 minut, potem jih odstrani. Na gorkem imej pripravljene zemeljne rezine, katere si zarumenila na presnem maslu ali opekla v pečici. Namaži precej na debelo možgane na te rezine in jih serviraj k močni čisti juhi ali h kakemu mesu v omaki.

Praktični nasveti.

Kuhinjske deske, ki so večkrat mokre se rado spognejo, da jih poravnas, jih položi v vročino, navzgor preko noči, na mizo med debeli moki krpi in jih na sredini obteži s likalnikom ali kako drugo tekočo stvarjo. Da likalnik ne bo pušal vroč, ga položi na porcelanast plitek krožnik.

WICKEY ROONEY, zvezdnik MGM

Namoči jabolka ali slive za eno minuto v vrelo vodo, in lahko jih boš olupila kakor kumaran krompir.

Da ohraniš likalnik čist, ga ne postavljaš nikdar niti za trenutek na štedilnik ali na tla; marveč vedno na mrežico, ki naj bo zmeraj pri rokah. Ako se je likalnik prijel rja, ga odrgni s pesnatim papirjem in ga namaži z voskom. Vsakokrat ko si nehala likati in se je železo že ohladilo, zavij likalnik v krpo, še bolje je da imaš posebno vrečko, v katero zaveži vsakokrat likalnik. Ako tako postopaš, boš imela likalnik zmeraj čist in ga ne bo treba šele snaziti, preden začneš likati.

Madeže rdečega vina odpraviš, če jih potreseš takoj s soljo in jih pokapaš z limonovim sokom. Pozneje izperi prt v zorki milnici in izplakni.

Vročina pečice. Ali je dovolj vroča, da v njej pečemo, se lahko prepičamo: Položi v pečico kos belega papirja; ako takoj zgori, je pečica prevroča. Ako ostane bel, je prehladna. Kadar pa papir polagoma rumeni in prehaja v rjavkasto barvo, tedaj je pečica pravilno segreti.

Umazane predpasnike iz gumija razprostri po mizi predse in na lahno brsti po njih z gobo, ki jo pomakaj v mlačno vodo. Potem predpasnik obesi v senco na suh prostor. Trpečnost se precej podaljša, ako predpasnik od časa do časa odrgneš z glicerinom.

Povoseno platno čedi samo z nlekom, nikoli ne z vodo. Na ta način se dalje časa ohrani.

Dober okus

je posebna prednost odvajalnega sredstva DARMOL. Vrtu tega deluje milo in brez bolečin. Zato užijtejo odrasli in otroci rade DARMOL.

Ščurke zanesljivo odpraviš. Kupi v drogeriji borovo kislino v prahu. Ta praš potresi povsod okrog štedilnika, koder se sprehajajo ščurki. Če ima štedilnik kakke razpoke nasuj prahu tudi v te razpoke. Ščurki se namreč drug od drugega zastropijo in kmalu ne boš videla nobenega več. Prav tako lahko uporabljaš ta praš za vsak drug mrčes, ki je začel v stanovanju. Sredstvo je zanesljivo.

Ogli preprogo se ne vija, ako pritisljemo narobe na oglih v isti obliki iz drugega blaga trikotne žepke in v taknem vanje enake oblike trde lepke.

Nalivno pero. Njegovo držalo čisti samo s hladno vodo. Vroča voda ga napravi sivega in krhklega.

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

Ne da bi bil počakal, da bo Eustace odgovoril, je Beekie odprl vrata in šel. Uradni zdravnik, doktor Archer, je prav tedaj prišel pred hišo. Bil je mahnen, rejen, dobrodušen možak. Presenečeno je pogledal Beekie.

»Veseli me, da sem vas dobil, gospod Beekie, je dejal. »Mirniša sem sicer in ugotovil, da je moral biti mrtveč že pred požarom... in ne samo mrtveč, ampak umorjen...«

SESTO POGAVJE.

Dva mlajša.

Beekie zdravnikove besede niso prav nič presenečile. Ozrl se je na vse strani in se potem obrnil k nadzorniku Gibbonsu.

»Kje je Clinton?« je vprašal.

»Clinton? Pred tremi ali štirimi minutami je šel.«

»Lepo,« je odvrnil Beekie in stopil v pisarno.

Drugi so šli za njim. Gibbons je bil videti zelo presenečen in je takoj rekel zdravniku:

»Pravite, da je bil neznanec umorjen? Prav nič ne dvomim v vaše zdravniško

znanje, toda truplo je bilo skoraj zogneto.«

»Da, a vzlic temu se mi je posrečilo odkriti, da je bil mrtveč umorjen,« je odvrnil doktor. »Kaj pravice na tole?«

Zmagoslavno je položil na mizo brezoblično kos svinca. Beekie ga je vzel v roke in si ga od vseh strani dobro ogledal. Oči so se mu zaiskrile.

»Kje ste to našli?«

»V telesu. Saj veste, kaj je to.«

»Krogla iz revolverja,« je brez pomisljanja odvrnil Beekie. »In v katerem delu telesa je tičala?«

»Na levi, v strani,« je počasi povedal doktor Archer. »V telo je prišla od zadaj. Z drugimi besedami: nekdo je ustrelil neznanca v hrbet. Krogla je prestrelila srce in ostala pod rebri. To je dokaz, da boste imeli opravka z umorom.«

»Zanimivo, vraže zanimivo,« je zagodel Beekie in pomolil kroglo Gibbonsu. »Dobro si jo ogledte, nadzornik!«

»Kako je mogoče, da se ni stopila?« je vprašal Gibbons.

»Slučajno,« je odvrnil zdravnik. »Uboji možak je bil sicer skoraj ves zognel,

18

le srce in del pljuč sta ostala nepoškodovana. Morda je veter odnašal plamen proti desni in je zato ostala leva stran tako dobro ohranjena. Če bi bila krogla na desni, bi se bila stopila. O rokah in nogah skoraj ni ostalo sledu. Tudi glava je na pol zgorela.«

»Katera polovica?« je hitro vprašal Beekie.

»Zlasti teme. Pa tudi obraz je ozgan, da ni mogoče spoznati nobene črte.«

»Kaj pa usta?« je dejal Beekie. »Ali ste jih preiskali? No, če jih niste, jih bom že jaz. Kaj mislite o tej krogli, Gibbons?«

»Ne preveč. Sploščila se je in izgubila obliko. Najbrž se ne bo dalo več ugotoviti, iz kakšnega revolverja je bila izstreljena...«

»Tako tragično pa spet ni,« se je posmejal Beekie. »Vidim, da se na orožje ne razumete preveč, Gibbons! Ta krogla je prišla iz starinske pištole, najbrže iz kakšnega italijanskega izdelka sedemnajstega stoletja.«

»Tako določno se upate reči, če vidite kosček svinca?« je nezaupno vprašal Gibbons.

»Pred leti sem se zelo zanimal za strelsko orožje iz vseh zgodnjih dob,« je povedal Beekie. »Poznam vse vrste krogel... Toda s tem samo tratimo čas! Zelo pomembno stvar ste odkrili, doktor,

No, sicer pa je to prirodno v vašem poklicu.«

»Misliš, da mi boste čestitali,« je užaljeno odvrnil zdravnik.

»Da bi on komu čestital?« se je posmejal Eustace. »Že leto dni delam z njim, pa se mi še nikoli ni zahvalil. Bodoče veseli, da vas ni ošte!«

»No, prav! Opraviš sem svojo dolžnost in vest mi ne more ničesar očitati,« je rekel zdravnik. »Sam s seboj sem zadovoljen. Telo je bilo asmo še kup oglja, pa sem ugotovil, da je bila žrtve umorjena.«

»Namesto vas bi šel to kričati na streho,« ga je strupeno zavrnil Beekie. »Kaj nenavadnega in polhvale vrednega pa ste storili? Saj ste sami reči, da je bila leva stran trupla skoraj nedotaknjena. Srečo ste pač imeli. Morilec je mislil, da se bo krogla raztopila.«

»Clintonova zadeva se obrača prav nevročno,« je dejal doktor, kakor da bi bil preslišal Beekieovo opazko. »Imeti je moral tovariša v letahu, čeprav tak. Najbrž sta se sprla in potegnili je pištolo iz žepa.«

»Seveda!« je posmehljivo vzkliknil Beekie. »Ali ste že kdaj poskusili streljati s skoraj pol neta dolgim pištoličkom? In kar lepo iz žepa ga je vzeli!«

(Dajte slediti)

Zanimivosti

„Vaša mati sem in vi ste moj sin!“

Požrtovalnost Napoleonove matere, ki tudi v cesarskem sijaju ni pozabila na siromašne

Ob materinskem dnevu se vsako, kolikšak hvaležno srce oddolži njim, ki so nam v trpljenju podarile življenje. Žrtvovalce za nas vsi neizčrpano skrb in pozornost, samo da bi srečni spoznali s svojim čolnicem v veletok življenja.

Tudi Napoleon je imel mater, kakršnih je na milijone v svetu. Rodila se je v Ajacciu kot hči Girolana Ramolina, katerih predniki so se bili priselili na Korziko iz Genove. Letizia je bila krasno dekle, zvali so jo »rožo Ajaccia«. Njena ljubezenska pot se je srečala s prav tako stasitim mladeničem, ko mleko belega obraza, z inteligentnim pravnikom, Karlom Mariom Buonapartom.

Dne 2. junija 1764 sta se poročila. Mladi par se je nastanil v prostorni hiši Buonapartov v Ajacciu. Srečna Letizia je poživela možu deset otrok. Komaj se je zibelka ohladila za prvim, že je legel vanjo drugi dojenček. Ko je nosila mlada mati pod srcem Napoleona, so bili hudi boji Korzičanov proti Francozom.

Na Veliki Šmaren 1. 1769. je klečala Letizia v cerkvi pred oltarjem. Naenkrat je začutila hude bolečine, pobežnila je in se komaj privekla do doma. Zajokalo je dete, luč sveta je zagledal kasnejši zmagovalac in močnejši cesar — Napoleon...

Zivljenje je teklo dalje, oče je napravil doktorat, postal je sodni prisodnik v Ajacciu s 4000 zlatih frankov letne plače. Dne 24. februarja 1785. je pa mož umrl. Letizia je postala vdova. Vdano je prenašala usodo, Napoleon ji je tedaj pisal: »Potožite se, draga mati. Usoda terjaja svoje. Podvojili bomo svojo hvaležnost v skrbi do vas in srečni bomo, če nam bo dano, s poslušnostjo vsaj deloma nam domestiti neprecenljivo izgubo ljubljene- ga očeta...«

Kako je bilo nadalje, ve vsak dijaček. Napoleon je postal strah in trepet evropskih dvorov, zmagovalac v nešteti bitkah. Vse svoje sorodstvo je postavil na odlična mesta, Letizia je prišla v Pariz in s svojo še vedno lepo pojavlo kraljevala po cesarskih saloni.

Odnosaji med Napoleonom-cesarjem in njegovo materjo so bili otroško pristrani. Kot cesarica — mati se Letizia v sijajnih dvorih ni posebno dobro počutila. Sin ji je dajal mnogo denarja na razpolago, kljub temu je živel skromno in je delila denar v dobrotelne namene.

Ko je nekdo v domači družbi srečal Napoleona svojo mater, ji je nehote ponudil roko tako, kakor da bi jo morala

poljubiti. Toda mati jo je nevoljno odklonila.

— Kaj nisem vaša cesar? je vprašal Napoleon.

— Vaša mati sem in vi — ali niste predvsem moj sin? je pristavila...

Napoleon se je priklonil in ji poljubil roko.

S hčerjo Pavlino je Letizia sledila sinu v prognanstvo na Elbo. Na Sv. Heleni, kamor mati ni smela za njim, je dejal

Napoleon:

— Vse bi mi bila dala, kar bi imela. Jedla bi skorje črnega kruha... vedno me je ljubila in vse svoje življenje je bila izvrstna žena, nad vse ljubezniva mati. Njeni temeljiti vzgoji in dobremu zgledu se imam zahvaliti za vse, kar sem vrednega storil v življenju...

Pretresljivo je pismo, ki ga je Letizia poslala zbranim vladarjem v Aachen, da bi rešila sina s Sv. Helene:

Ognjeniki Zahodne Indije so jeli znova bruhati

Orjaška bakla iz žrela Mont Peléeja — Prestrašeno prebivalstvo beži na obalo

Z observatorija pod vrhom Mont Peléeja, najvišjega ognjenika Zahodne Indije, prihajajo vznemirljive vesti. Izbruhli lave so vsak dan jačeli, oblavlja so opozorila ljudi, naj bodo na eventualno katastrofo pripravljeni.

Prvi znaki ognjeniškega delovanja so se pokazali že sredi aprila. Iz žrela zloglasnega ognjenika, se je že dalje časa kadilo, nekega dne se je pa dvignilo več sto metrov visok plamen pod nebo. Nebo je zatemnelo, prah je jel deževati na okolico, žgoča lava se je usula po bregu

nizdol in požgala pred seboj vse rastlinstvo.

Prebivalstvo više ležečih vasi je v divjem begu zapustilo domove. Radio oddajne postaje imajo velike motnje, kar je pripisati vplivu razbelenega ozračja. V obalni mesta se zatekajo nenehoma begunci, vlada se boji, da se ne ponovi strašna katastrofa z dne 8. maja 1902., ko so se morali ljudje zateči daleč na odprto morje.

Ognjena lava Mont Peléeja je tedaj uničila mesto Saint Pierre, 26.000 ljudi je

— Mat sem in življenje sina mi je dražje od lastnega. Ne dopustite, da bi bila goreča prošnja matere zaman. Rešite mi sina grozne matere...

Ko je papež Pij VIII. obiskal Napoleono-matere, da bi jo po cesarjevi smrti potolažil, je dejala:

— Stvarnik je bil prostodušen proti meni, zdaj mi je spet vzel, kar mi je bil dal. Njegova volja naj se zgodi! Moj sin je bil strmoljubljen, prišel je v ubostvo daleč od mene. Moji ubogi otroci so prekleli in tako doživljali, da drug za drugim umirajo. Stara sem in zapuščenca, toda svojo usodo bi ne zamenjala niti za najdragocenejšo kraljevsko krono sveta...

našo grozno smrt. Prečudno je bilo naključje, da se je iz tamošnje kazalnice rešil le eden na smrt obsojeni razbojnik. Pariška svetovna razstava je prikazala to tragedijo in neštete predmete, ki so jih kasneje izkopali izpod razvalin strjeno lave.

Zadnja poročila javljajo o naglem narasčanju vročine. Glavnemu ognjeniške-mu žrelu so se pridružila še druga manjša vulkanska ognjišča odoča. Mont Pelée se je izpremenil v ogromno baklo, ki jo je videti ponoči daleč po morju.

Jezični papagaj je ločil zakonca...

V Bukarešti je pričanje papagaja pred sodiščem omogočilo prevaranemu soprogu, da je dosegel ločitev zakona. Mož je bil tri tedne po opravih v Carigradu. Ko se je vrnil in ves soprogo objel svojo ženo, se je naenkrat oglašil papagaj in zavrečal: — Mir po viharju. Karol je v Carigradu!

Karol se je tej novi frazi papagaja nemalo začudil. Žena se je zaman trudila, da bi pomirila jezičnega ptica, ki se je v prepri, ki je nato nastal, venomer oglašal. Prepričevala je moža, da mu je zvesta, toda varani mož se ni dal pregovoriti.

Neki njegov prijatelj, ki je že dolgo šilski za njegovo ženo, je namreč stalno uporabljal frazo: Mir po viharju!

V procesu za ločitev zakona so prinesli pred sodišče papagaja za pričbo. V nazočnosti sprotih zakoncev in sodnika je papagaj brbljal stare fraze, usodnega stavka si pa ni upal izreči. Šele ko je lajni ljubček grešne žene stopil v dvorano, se je plit neandrona vznemiril in glasno zavrečal: Mir po viharju, Karol je v Carigradu...

Prevaranemu možu so privolili v ločitev.

Tragična ljubezen slavne violinistke

Mlada D. B. Graziella je bila zelo nadarjena violinistka. Poleg glasbe se je morala baviti tudi s poučevanjem jezikov. Nekdo se je zaljubil v nekega namestnika, ki ni bil ne lep ne duhovit. Stariši so ji branili, ljudje so kimali z glavami, toda zaman. Dekle je poslušalo samo vesti svojega srca, stariši so morali odnehati. Graziella je postala srečna žena.

Srečna? Mož je postal pijanec. Ozdraviti ga hočem! se je odločila nesrečna žena in jela sama piti. Nadejala se je, da ko jo bo videl pijano, se bo spametoval.

Pila sta doma, toda mož je pil do ome-glivosti. Žena je v strahu opazila, da po-

staja sama pijanka. Se je imela moči, da je nehala piti. Naslednje dneve ni hotela sedeti k mizi, vzela je violino in igrala. Včasih jo je mož je pregovoril, da mu je delala družino...

Tako je šlo nizdol, mož je izgubil službo. V žalosti sta pila oba, roditelji so posegli vmes in poklicali nekega dne policijo. Ta je udrila v stanovanje. Nudil se ji je pretresljiv prizor. Graziella je ležala na tleh kakor mrtva, mož do nezvesti opojen na zofi. Dragocena umetniška violina je ticala strta v kotu. Prepeljali so ju naglo v varšavsko bolnišnico, kjer jima še upajo rešiti življenje.

Pustila je kuhalnico in postala lady Hamiltonova

Kovačeva hči, oboževani model umetnikov — Ljubica admiral Nelsona

V majhnem naselju grofije Flintshire na Angleškem se je rodila Emma Lion, hči kovača. Oče je kmalu po rojstvu umrl, mati je dala 12-letno Emmo za služkinjo pri bogati družini. Kasneje je lepo delala službo v Londonu, kjer so jo kmalu spoznali, ker je spre-ved postajala pred zrcalom in zbijala šale s gospodinjo...

Kot brezposelna služkinja se je seznanila Emma s pomorskim častnikom, ki se je v lepo dekle tako zaljubil, da jo je hotel takoj poročiti. Toda stariši so se uprli tenfu, češ kako more poročiti častnik preprosto kuharico, ki se ne zna niti ponášati v družbi. Zaljubljenec ni odnehal, dajal je dekletu denar, da bi se izobrazila, toda končno je zmagała odločnost roditeljev, mladi parček se je moral ločiti...

Obupana sedemnajstletna Emma je sedla v kočijo in se odpeljala k zdravniku Grahamu, ki jo je potreboval zato, da bi kot lepotica bila za reklamno njegovi praksi, češ da ume uspešno pomlajevali ljudi.

Kmalu je ves London govoril o »držeštni, lepi Hygieji«. K zdravniku je prišel sir Gre-ville. Očaran od njene lepote jo je pregovoril, da je odšla k lordovemu prijatelju, slikarju Romneyju za model. Ta je vabil odlične goste in jim kazal slike, obremen z modelom, lepo Emmo. Med gosti je bil nekdo tudi angleški poslanik v Napoliju, lord Hamilton, ki je po-zval lepotico, naj ga obenem z materjo po-seti v Italiji...

Emmi se je odprla nova pot v življenje. Lord Hamilton je obu ženski sprejel v Napo-lij kot odlični dami in ju namestal v drugem nadstropju svoje palače. Kmalu nato je bila povsod občudovana lepotica predstavnica napolitanske kraljice Ferdinandu kot Mistres Heart.

V Napolij je dospel Goethe. Hamilton mu je predstavil svojo varovanko. Veliki pesnik je tedaj zapisal v svoj dnevnik: »Lord Hamilton

je sprejel pod svojo streho lepo, mlado de-klc. To je Angležinja 20 let, odeta v grško obleko, ki ji divno pristaja. Njeni lasje so pre-krasni, zagrinja se v šale in zna tako spretno menjavati poze, da se človeku dozdeva, da

da se sme poročiti s svojo varovanko. Emma je triumfalna...

Ko je lord Hamilton dospel v Emmo in njeno materjo na poroko v London, je na-stal vihar v aristokraciji. Užaljena lepotica se je na tihem umaknila in se zatekla k slikarju Romneyju. Londonska aristokracija je bila razorožena, popustila je in na posebni soareji je Emma brljala med gosti.

Dne 6. septembra 1781. je bila poroka. Nekdanja kuharica je postala soproga lorda in angleškega poslanika. Novoporočena sta se vrnila v Napoli. Kraljica jo je sprejela v avdienci in mlada žena jo je tako očarala, da sta postali veliki prijatelji. Hamiltonova sta bila posređevalca vseh dvornih priredit-jev. Nekega jutra je dospela pred Napo-li eskadra angleške mornarice. Emma je bila stalno v družbi odličnih častnikov, predvsem se ji je prikupil mali kapitan Nelson, ki je z 10.000 regruti kmalu zapustil mesto.

V Napolij so dospeli stranske vesti. V Parizu je tragično končala Marija Antoinetta, sestra napolitanske kraljice, Angleži so pa izgubili Toulon, ki ga je junsko naskočil takrat še malo znani — Buonaparte...

Mesec dni kasneje je bilo francosko ladje-je pri Abukiru poraženo, Nelson je triumfal. V Napoliju so ga slavnostno sprejeli, toda kmalu nato je izbruhnila revolucija. Nelson je prepeljal kraljevsko družino v Avstrijo. Hamiltonova sta potovala preko Hamburga na Anglesko.

Med velikim pomorščakom in Emmo se je pletla skrivna ljubezen. Šad tega je bilo drobno dekletce, ki ni dolgo živel. Ko sta Hamil-ton in kmalu za njim Nelson umrli, je ostala Ema sama na svetu. Angleži so jo pregnali in zapuščenca od sveta je umrla v 53. letu sta-rosti v podstrešni sobici v Calaisu.

ADMIRAL NELSON

sanja. To, kar bi tisoče umetnikov želelo do-seči, se posreči njej v nekaj sekundah...

Občudovanja Emmine lepote je bila tudi go-spodnca Vigee Lebrun, dvorna dama Marije Antoinette, ki je po revoluciji pribežala v Na-poli. Kmalu nato je stopil Hamilton pred na-politansko kraljico in zaprosil za dovoljenje,

× Dnevna potreba vode znaša pri odraslem človeku 2 do 3 litre, računajoč pri tem tudi juho, kavo ali sadje.

× Sonce izžari v poletnem času na vsak ha toliko svoje energije, da bi lahko dobili iz nje 17.000 konjskih sil.

× Koliko premoga je še na svetu? Ang-leški geologi so na osnovi temeljitega študija prišli do zaključka, da človeštvu še ne bo treba tako kmalu seči po na-domestkih za prenos. Premogove zaloge zemlje zadoščajo po njihovih računih še do 1. 54391.

× Številka 9 v zgodovini. Neki finski zgodovinar je preganjal dolgočas s tem, da je iskal vlogo, ki jo je imela številka 9 v zgodovini. Dognal je, da so v letih, ki so se končavala s devetico, rodili mnogi veliki ljudje. Tako n. pr. 1. 469 Sokrat, 1. 1599. Cromwell, 1. 1749 Goethe, 1. 1769 Schiller, 1. 1769 Napoleon — in, da zaklju-čimo s sodobnostjo, 1. 1889. se je rodil Hitler.

Recepti, pa takšni!

Kameni prah je bil starim kemikom vsestransko uporabno zdravilo. Spolno iz-črpanim so mazali priporočila zauživanje prahu. Tulej, zmes slonovih oči z žens-kim mlekom je čistila oči... Zavreta slo-vovala kost je bila najboljšo sredstvo proti grži. Zlato žilo, hemoroidi, se zdravili z dlakovi kameline brade. Galova kri je bila dobra proti norosti, jelenova pa za jetiko...

Grški zdravniki so uporabljali česen za potenje, osat pa proti raku. Zmečkane stono-ge, zavrete na olju, so »pomagale« pri očesnih boleznih. Mati, ki je izgubila mle-ko, ga je spet dobila, če je pila zdroblje-vo, sežgano oslovsko kopito, zajčji gnoj, pomešan s kadilom in raztopljen v medu, je bil zdravilno »sredstvo« proti žolčni-mu kamnu, blato martinčica proti belo-čnici. Na oči, hčerkanke žabe se pre-gnale posledice strupenega pila...

Rimljani so prvega zdravilnika, ki se je lotil operacije z ognjem in mečem, kame-njali. Blato volka so uporabljali proti ko-liki, obkladke iz golobjega gnoja proti jetiki, pepel sežganih gadov proti debe-losti.

Srednji vek, poln čarovništva in babje-veststva, je bil še na slabšem. Proti mrlici so privezovali na vrat vrčice z živimi za-bami. Zohobol je odpravil zob mrlica, za-ozdravljenje kaslja je bilo dovolj, če si pijunil žabi v golnec. Kdor si je izvil nogo, je pojedel travo, ki jo je omočila psica, pečni polži so pa bili »izvrstni« lek proti očesnim boleznim...

Prah človeških kosti, zaužit s tekočino, je ozdra-vljal sklepni revmatizem. Kdor je pil pasje mleko, je dobil goste lase in dolgo brado! Sežgane muhe, pomešane z medom, so od-pravile prhljaj, gorak levji žolč je pregnal starost... Ledvice hijene so ozdravile ob-isti, mozeg leoparda je pregnal malokrv-nost, mleko žirafe oslovski kašel. Kdor je bil pa tako srečen, da je lahko vzklikal pod pazduho levejko, ota, ta je na mah ozdravel...

Toda, ali ni svet še danes tako neumen? Koliko je mazačev, ki služijo lepa denarce na račun lakovernih ljudi! Da bi se še enkrat tudi ti spametovali!

Ne pozabi naročnine!

Golding je dvignil Savinjsko dolino

Hmelj kot kulturno rastlino so poznali že stari Grki in Rimljani. Nekateri pa sodijo, da je prišel za časa preseljevanja narodov iz Azije v Evropo. V srednjeveških listinah se

prvič omenja hmelj l. 168.

v darivni listini kralja Pipina samostanu St. Denys. Iz omenjenih pokrajin Francije se je hmeljarstvo razširilo na vse strani. Prvotno so ga gojili le samostani, pozneje pivovarska mesta, ki so pritegnila k pridelovanju podložne kmetje.

Bavarski način gospodarstva so uvedli v okolici Skofje Loke freisinski Skofje. Urbar navaja tu hmeljarstvo l. 1156. V poznem srednjem veku postane gojenje hmelja že smrtono, pri nas se je uveljavilo šele na začetku 19. stoletja. Stare listine omenjajo

hmeljarske nasade v okolici Maribora, Ptuja in Rač.

Med l. 1821. in 1825. se je hmelj že gojil okoli St. Andraja pri Velenju. Pred 10 leti je bilo na bivšem Stajerskem zasajenih nad 50 oravov hmelja s povprečnim letnim donosom 340 centov, večino-

ma v nemškem delu dežele. L. 1852. je narasla produkcija hmelja na 875 centov, nasajena ploskev na 140 oravov.

Savinjska dolina je dotlej še živila v glavnem od pšenice in lesa. Dohodki so komaj zadoščali za davke, industrije ni bilo.

Pel je boben, delazmožna mladina se je izseljevala.

Veleposestniki so se prvi lotili hmeljarstva. L. 1865. že navajajo v Zalcu 1 1/2 centa, v slovenjegraškem 35. Šentlariškem 19. v gornjeradgorskem in šmarškem okraju 5 centov hmeljskega pridelka na slovenskih tleh. Piše po zbranih podatkih v »Geografskem vestniku« Franjo Baš. Malo kasneje omenjajo hmelj v Celju, na Vranskem, v Konjicah. Smarju pri Jelšah, Gornjem gradu, Laškem, Sevnici, Brezicah, Ormožu, Rogatcu, Mariboru, Slov. Bistrici in Sošanju. Bleiweis je pisal l. 1865 v »Novicah« o pridelovanju hmelja. Na bivšem Kranjskem so gojili hmelj po vojni pri Sv. Križu in St. Vidu nad Ljubljano. Od vseh teh poizkusov se je danes obdržal hmelj le še v okolici Marenberga, Ptuja in pri Žičah.

Savinjska dolina se je v tej panogi povzpela v važen gospodarski čimbel. V l. 1855. do 1860. so poizkušali tod z nasadi fine žateške vrste hmelja, toda zemeljske prilike ji niso ugajale. L. 1870. je prišel na graščino Novo Celje oskrbnik Josip Bilger, doma iz hmeljarske okolice Tettnanga na Württemberskem. Ta je obnovil poizkuse z manj občutljivim poznim tettnanškim hmeljem, sledila so mu veleposestva.

Kmetje so se lotili hmeljarstva po l. 1882., ko so porasle cene blagin in je bila prilagodljivost rasti v dolini že rešena. Haupt in I. Hausenbichler sta l. 1886. ugotovila, da prija Savinjski dolini najbolj tako zvan golding, ki so ga prenesli iz Anglije in tvori danes 3/4 savinjskih hmeljskih nasadov. Ta je jako občutljiv proti suši, rodi srednje, je pa kvalitativno izjemen, presega povprečno svetovno kakovost, čeprav ne dosega žateškega hmelja. Goldingu se ima zahvaliti Savinjska dolina, da sta se v njej

dvignila ljudska samozavedi in blaginja.

Kmetje so našli nove opore, boben se

je oglašal redkeje, slavnata streha se je umaknila, ravne koče so nadomestili prijazni, mični domovi. Razvila se je obrt in trgovina, v Zalcu se je osnovala industrija sušilnic za hmelj, tipičen izraz nove kulture.

Jedro hmeljarstva se omejuje na dolino Savinjo. Prvo ozemlje leži med Savinjo in Loznicco, okoli Polzele, Šempetra, Zalca, Petrovč in Levca, drugo pa zajema na desni strani Savinje kraje Letuš, Braslovce, Orla vas, St. Pavel pri Preboldu, Kaplja in Vransko. Tudi izven tega glavnega jedra so nasadi. Zračnost, sončnost in toplota ugodno pospešujejo gojenje hmelja v Savinjski dolini vetrovi, nestalnost padavin in njih množina mu čestokrat škodijo.

Izven Savinjske doline se goji hmelj v večjem obsegu pri nas tudi ponekod v Dravski dolini, kjer v lepih nasadih med Limbušem in Marenbergom, pridelujejo izvrstni hmelj, ki ne zaostaja za savinjskim. Veliki hmeljniki so v Bačkem Petrovcu. V Evropi imajo hmeljske nasade Anglija, Francija, Belgija, Nemčija s Česko, v manjšem obsegu tudi Poljska.

Trbovlje imajo čudovito preteklost

Sajaste Trbovlje in sosedne rudarske doline imajo iz davno minilnih dni zanimiv razvoj zemeljske zgodovine za seboj. Na tleh, kjer nosi globoko pod zemljo rudar vsak dan »mrtaško srcačo« s seboj, so rasli nekoč mogočni pragozdovi. Živele so v njih čudovite, pošastne zveri predpotopnih zmajev.

Nastanek rjavega premoga ne smemo zamenjati z razvojem črnega diamanta. Črni premog je sestavljen iz relativno mehkejšega rastlinskega materiala po večini šotnih mahov. Dreves iz pravega lesa takrat še ni bilo. Rujav premog pri-

pada drugemu obdobju postaja razvoja naše zemlje. Ogromne pušave in vdori morja so šli preko ležišč črnega premoga, velikanski zmagali in sesalci so živeli iz znova zamrli, izginito so orjaške praproti, nov čas je prinesel iglasto dreveje in listavce, pa prvo cvetje. Šele za tem se je tudi v trbovljski dolini dvakrat vlegel rujav premog v zemljo.

Več sto vrst dreveja je tvorilo podlago za nastanek rjuvega premoga. V najstarejših plasteh so našli ostanke močvirnih cipres in sekvoje, orjaškega mamutovega drevesa. V miocenskih skladih pre-

moga so odkrili sledove magnolije, močvirnih hrastov in belih cedev, datelnovih palme, bambusi in magnolije. Namesto mlajših premogovnih plasteh manjajo palme, bambusi in magnolije. Namestu njih nastopajo črni bor, javor, topol, brest, breza in bukev. Tudi nordijske jelke, leske, južne vrste platana in orehove ni manjkalo.

Takšna izmenjava rastlin pove, da se je podnebje v naših krajih izpremenilo. V najmlajših premogovnih plasteh so našli sledove listja in slane, poznali so tedaj že zime. V miocenski zemeljski dobi

so živeli po gozdovih trbovljske doline velike, lepe žuželke, kače, žabe in majhni sesalci, v bližnjih vodah pa krokodili, ribe.

Tvorba premogovnih skladov je bila dovršena pred ledeno dobo. Davno prej, preden so se Savinjske Alpe odele v ledeni oklep, so legli v trbovljski dolini in sosednih premogovnih ležiščih debeli skladi črnega diamanta v zemljo. Morje je vdrlo večkrat v notranost Slovenije, veliki zemeljski krči so preobračali debele sklade kamena. V zaprtih kotlinah in dolinah se je ustavljala voda, izginjavala je staro rastlinstvo in živeli ter se globoko pod zemljo, v pomanjkanju zraka, pretvarjali v premog. Lepota današnjih afriških krajev, večno zelena pomlad s čudovitimi živalskim svetom, se je menjavala z ostrejšim podnebnem, ko je površje naše zemlje dobivalo počasi današnje fice. Ko se drobne pod rudarjevimi udarci pod zemljo naloženi skladi rjavoga premoga, človek ne more slutiti, koliko tragedij, tisoč in tisoč let čudovite zgodovine rastlinskega in živalskega življa, tiče v zgoznelnem kamenu, ki ga spravlja žuljave roke na dan.

Skoke nekdanja srbska naselbina

Ko so prodirali Turki na Balkan, so se mnogi srbski in hrvaški begunci zaleteli na slovenska tla. Tako so na meji Bele krajine še danes potomci uskokov, spominj nanje so pa ohranjeni tudi v bližini Maribora, v silniški občini na Dravskem polju.

Tam, kjer so danes Skoke, so davni naši predniki poimenovali kraj Vodogaj. Zemlja je bila precej gozdovita in vodnata, ljudje so krčili dreveja za polja. V 12. stoletju je ta svet pripadel začasnemu samostanu. V dobi turških navalov je bil lastnik te zemlje junaški branilec Maribora, mestni sodnik Kristof Wildenrainer. Po njem se je dolgo spominjal Wildenrainer Hoi.

Po Wildenrainerjevi smrti je vdova prodala posestvo štajerski vladni, ta ga je pa dal srbskim uskokom. Že prej so se srbski begunci iz Voine granice naselili v okolici Ptuja, Varazdina, pa med Ponikvo in Lembergom. V Vodogaj sta prišla vojvoda Aleksij in Vukmir l. 1556. Postavila sta si novi hiši, nemške listine so zvale ajun dom »Odobesko«, t. j. »od obeh uskokov«. Prišli so še drugi, tako

da je naselje Stelo l. 1578. že 100 ljudi. Družine so se naglo množile, okoliški Slovenci so kraj poimenovali Uskoke, kasneje Skoke.

Okrog l. 1600. se je jela srbska naselbina krhati. Mnogi so prodali imetje in se izselili. Ostali so pa premožnejši Srbi, se pokatoličili in polagoma utonili v slovenskem morju. Srbska imena so počasi izumrla, imena njihovih domačin so pa ohranila srbski pryzkov do naših dni.

Še pred sto leti je živel v potomcih uskokov spomin na »irajarje«, svobodnjake v Skokih, ki so bili prosti davkov. Nobenega ubežnika, ki se je zatekel na svobodnikov svet, oblastna niso smela prijeti. Tako so se mnogi begunci udomačili v vasi, se oženili in ostali. Svobodniki so dolgo plačevali le po »enavjar« v vrednosti predvojnega krajarja kot davčino v Gradec. Zaradi tega so bile kasneje z oblastni velike pravde in marsikateri naslednik je moral plačati davek za več let nazaj.

Dandanes se nekdanja srbska vas Skoke in bližnji Dobroval ne ločijo od okolice. V Skokah so našli l. 1931. v 39 do-

movih 273 ljudi, v sosednjih Dobrovcih pa v 93 hišah 522 prebivalcev. Zanimivo je, da je v obeli, nekdanj srbskih, danes poslovenih vseh kolonik osebk, ki odpadejo na en dom, precej močnejši kakor v sosednjih krajih. Ali se je plodnost mešane srbske in slovenske krvi ohranila skozi pokolenja do danes?

Sport

Ali se bo povrnil naslov prvaka v Maribor?

ODGOVOR NA TO VPRAŠANJE BO PRINESLA JUTRIŠNJA TEKMA ISSK MARIBOR - SK BRATSTVO NA IGRISCU RAPIDA OB 13.

Jutri se bo odigrala na Rapidovem igrišču druga finalna s tem odlično, nogometna tekma za naslov nogometnega prvaka Slovenije. V obeh taborih mizljivo sejuje zavajajo priprave za to tekmo, pri čemer imajo malo lažje stališče domačini, ki imajo po tekmi na jesenih še dva gola naskoka, ki pa jih ne smeta zabliti v brezskrbnost, saj je Bratstvo na domačem terenu neprijetno presenetilo podvezinega prvaka GSK, ki je malo prej sigurno nastopil s 3 goli na dobrem.

Ne glede na to, da se je Bratstvo plasiralo v finale, je za naše občinstvo zanimiv nasprotnik tudi radi tega, ker bo nastopilo jutri prvič v Mariboru. Moštvo je povsem drug sistem igre kakor Maribor, ter oprira predvsem s fitno, pri čemer imajo v izrazni dočini je Mariborovo staro orožje privzema igra ter prečizno preigravanje hvez ostrine. Staro pravilo je, da pri srečanju dveh različnih siste-

mov bolje izhaja oni, ki lahko vsili svoj način igre nasprotniku. V tej točki bo ključ za zmago v jutrišnji tekmi.

ISSK Maribor bo nastopil v sledeči postavi: Marquč, Korucl, Kramberger, Tkalec, Vimeč, Kovar, Milos, Bačnik, Vane, Simčič, Privrsek, in pa izključeno, da bo mesto katerega izmed teh igralcev nastopil Milec. Moštvo je gotovo najboljšje, kar danes lahko mobilizira ISSK Maribor. Postava gostov nam še ni znana, gotovo pa je, da bodo tudi oni storiili vse v doseg častnega naslova. Jeseničnim bodo pripotovali že danes v Maribor ter bodo tu prenočili, tako da bodo spočiti nastopili. Za tekmo vlada v mestu in v vsej Sloveniji veliko zanimanje ter je pričakovati tudi temo primerne občiske.

SK Misljane je Slovenjskega Gradca je odpravljalo gostovanje v Mariboru, tako da bodo v predtekmi najbrže nastopili junjori Slavije proti ISSK Mariboru.

DEJ JE PREPREČIL IGRANJE V BUDIMPEŠT

Včeraj bi se bila morala odigrati v Budimpešti prva dva singla za Davisov cup. Milč - dr. Dallas in Hučec - Asholt, ki pa sta bila radi dežja in toče preložena na danes.

50 ODB. POPLST ZA TEKMO JUGOSLAVIJA - ANGLIJA

Direkcija drž. železnice je na prošnjo JNS-a odobrila polovično vožnjo v Beograd k tekmi Jugoslavija - Anglija dne 18. maja. Popust velja za prihod od 17. a za povratek do 19. maja. Kupiti je treba pri odhodu celotno vozovnico, ki velja s potrdi-

lom o posetu tekme za brezplačen povratek brez železniške izkaznice K-13.

PLAVALNO PRAVENSTVO MARIBORSKIH SREDNJIH SOL

Agtini Mariborski plavalni klub je razpisal za nedeljo, 4. junija, na Mariborskem otoku tekmovalje za plavalno prvenstvo mariborskih srednjih sol. Med dijastvom vlada za to zelo veliko zanimanje, saj so ravno v vrstah srednjecolce najboljši plavalci Maribora. Za zmagovalno moštvo je daroval predsednik MKR g. E. Bergant lepo prehodno darilo. Na posameznih srednjih solah so ustanovljeni posebni odbori, ki bodo vodili organizacijo nastopa reprezentiranih moštve zavodov.

Aškerc in lepa grajska gospodična

Anton Aškerc je že v bogoslovju kazal svojo kancijo upornost volje in duha. Od vseh pesmi mu je bila najljubša - francoska marseljska, in kadar so v odmorih v semenišču igrali na klavir, so mu morali francosko himno najprej zaigrati.

Kot mlad bogoslovec je prišel Aškerc pred 60. leti na priporočilo lavantinske škofa Stepišnika za inštruktorja na grad Falo ob Dravi. Dopolnilne je poučeval in krotil grofova sinova, Alfonza in Kamila Zabeo, popoldne so pa prijatelji izlete.

Nekoj je bil Aškerc s svojima gojencema in grajskim logarjem na Pohorju. Grof Zabeo je namreč imel na Klopem vrhu nad St. Lovrencem planino z lovsko kočjo in velikim številom govedov na paši. Mlad Aškerc se je l. 1908. pohačal v pismu dr. Turnerja, da je bilo na planini »jako lepo«.

Medtem ko je logar prežal na divjačino, je ostala trojica igrala »durake«. Naenkrat je pribežal mimo srnjak, kvartec so prestrašeni odskočili, logar je bil razsrjen, ker ni mogel streljati.

Bogoslovec Aškerc je bil na falskem gradu

zelo zadovoljen. Ravnatelj Studijske knjižnice, g. Janko Glaser, je obelodanil v tem pogledu v Casopisu za zgodovino in narodopisne zanimivosti podatke. Pravi, da je bogoslovec rad videl sestro svojih varovancev, 18-letno konteso Pijo, živahno in ljubeznivo blondino. Skrivaj je baje obževalni plenkini celo zlagal pesmi. Rahel refleksi te idealne mladostne ljubezni je menda celo ohranjen v pesmi »Porokas«, kjer pripoveduje Aškerc o »šlemu gradcu, in lepi grajski hčerki, ki se močje. To vse je pač bila mladostna slika, ki je ostala pesniku v spominu iz starih najlepših dni njegovega življenja«, kakor je sam kasneje priznal.

Poročila se je Pija Zabeo tri leta po nastanku pesmi, v novembru 1887.

Starost živali. Slon lahko živa 100. pa tudi 200 let, Jastreb je doživel že 118. orek 104, gos 80, želva nad 200 let. Ščuke, krapi in lososi dookajajo po 100, slanki le 20 let. Skofjke žive 80 do 100, deževniki 10, majniški hrošči 3 do 5 let, muha enodnevica le 24 ur.

DRŽAVNI TRENERJI ZA PIVALCE

Jugoslovanska pivalna zveza je zaprosila ministra za telesno vzgojo narodga G. Čojčevića, da pomaga dvigniti tehnične sposobnosti naših pivalcev s tem, da se nastavi državni trenerji za pivanje. Predlagala je, da naj se ravno tako, kakor v lahko-atletičnem sportu, podeli JPS podpora za nameščenje kvalificiranih trenerjev, ki bodo vodili trening in šolo za pivalce v posamičnih pivalnih klubih. V vseh sedežih podzvez naj bi se nastavili sezonski trenerji, ki bi naj delovali v soglasju s tehničnim odborom podzvez. Trenerji naj bi se dostojno plačali, zato bi po morali vršiti svoje delo intenzivno in programatično, zlasti ker je sezona jako kratka. Naš pivalni sport bi na ta način po zmugah naš Čehi, Avstrijci, Francozi in Italijani gotovo žel v bodoče še lepše uspehe.

TERMINI MOTOCIKLISTOV NA MAJU

Zveza moto-klubov kraljevine Jugoslavije je odobrila posameznim moto-klubom za mesec maj sledeče termine:

14. maj: Moto-klub Ilirija, Ljubljana
15. maj: I. Gorenski moto-klub, Kranj
16. maj: Moto-sekcija Touring-kluba, Beograd
21. maj: Moto-klub Hermes, Ljubljana.

s. Juniorsko prvenstveno tekmo Rapid
-Zeleznikar v nedeljo ob 10. bo sodil ss. g. Jančič.

s. Angleški team za tekmo proti Italiji
je sledeč: Woodley, Male, Haggood, Willingham, Cullia, Mathews, Hall, Lawton, Goulden, Broome.

s. Na mednarodnem damskem teniskem turnirju v Modeni je odnesla prvo mesto Italija s 7 točkami pred Nemčijo s 6 in Madžarsko z 2 točkama.

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 60 pari; najmanjša pristojbina za te oglas je din 6.—. Oglas, orelit odlozovanje in šeststotostviti oglas din 1.— po besedi. Najmanjši oglas za te oglas je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglasne se plačuje takoj pri naročilu oziroma se vnaposti v plinu skupaj z naročilom ali pa po sodni odločbi na Generalni račun št. 11.409. Za vsa pisarne odgovore glede malih oglasov se mora obrniti znanika s 3 din

Razno

VSARI OSEBI
— družini — nudi stalni zaslužek
»Mara« Maribor.
Orožnava 6: Celje, Slomškov trg 1. Pletilnica — Razpoložljiva. 1803

POSTELJNE ODEJE
res močne, prešite, izgotovljene posteljno perilo, pernice, glavnice, madrace, ouh, perne, inlet, Naboliše pri A. Sturce, specialna trgovina za izdelovanje posteljnih odelj. Stolina ulica 5. 2274

PONIKLANJE
pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Rudus«, Maribor. Trstenjakova ulica 5. 3544-1

MALI CONTINENTAL
pisalni stroj za potovanje, dom in pisarno na mesečno odplačilo po din 200.—, drž. uradniki dobijo istega na mesečne obroke po din 100.—. Samoprodaja: Ivan Legat. Prva specialna delavnica in trgovina pisarniških strojev. Maribor, Vetrinjska ul. 30, tel. 24-34; podružnica Ljubljana, Prešernova ul. 44, tel. 26-36. 3808-1

Prevzemanje vsa
TAPETNISKA DELA
Predelava žimnic na domu, izdelovanje žičnih vložkov, zaloga tapetniškega blaga in afrika, vse najugodnejše pri Ferdo Kuhar. Vetrinjska 26. 4013-1

SADIKI!
Paradižniki, patrika, karfiljo, zelle, jagode, mesecarke, salvia, petunije, pelargonije, begonije, vrtnice ter razne zelenjadine in cvetlične sadike nudi vrtnarstvo Ivan Jemec. Prešernova 16. 4135-1

UPOKOJENCI, ŽELEZNICARJI, LETOVISČARJI!
Za daljšo dobo se da v našem novu lena stanovanjska hiša v bližini Maribora z ali brez ekonomije v zdravem in idealnem kraju. Polzve se pisneno ali ustmeno pri k. Josip Lebe, trgovina in gostilna. Reka, pošta Hoče pri Mariboru. 4142-1

BUČNO OLJE!
dobro in vedno sveže, nudi Tovarna ul. 7. Maribor. Tabor ska ul. 7. 4152-1

IZBORNA VINA ZA DOM
— rdeči burgundci ali moslavci — še od enega litra naprej po 8.— din pri Senici, Ulica kneza Kocija. 4179-1

ZA BIRMO
nogavice, floro in svilene, od najcenejše do najfinišje izdelave, kombinacije, rokavice, venčki v veliki izbiri pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 4200-1

VINOTOČ

Košaki 30. Rupena, se odpre 14. V. 1939. 4187-1

»LUNA« STEZNIKI
Vas, napravijo vike in elegantne izdelane ali no meri tekoni 6 ur brez ribje kosti in gumija. Najnoviški modeli modrkov v veliki izbiri pri »Luna«, Maribor, samo Glavni trg 24. 4201-1

NOVA KRČMA

Dobrava 95, pod Teznom, Pri ma vino 9. 10 Din. Se prino-roča poslovođkinja Bučar. 4307-1

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE
vseh vrst v najmodernejših lastnorodnih izdelavih dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311-1

VINOTOČ KUHN

Razvnanje, otvoren. 4296-1

LEP SPREHOD

na naravna vina, dobro pivu, razna jedila, odojčke, narezke, je skoli park k restavraciji »Trile ribniki« (Kliček) v veliki vrt z lepimi terasami. 4265-1

SLIKAM PO NARAVI

ornamentiko, vase i'd. po želi in poceni. Ponudbe na upravo pod »Slika«. 4270-1

ZAKAJ NA RAZNE VINO-TOČE

saj vendar dobo kapljico po isti ceni dobite v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 4276-1

POMLADANSKO VRTO VESELICO

pridei v nedeljo, 14. maja, ob 15. uri gobbeno društvo tovarne Ehrlich v gostilni Gašek. »Mesto Maribor« na Teznom, Tržaška c. 7. Vljud, vabilno lubitelti mesa, neprijetne zabave, prijetne glasbe ter dobre kapilice in doma-tili kuhinjskih dobrin. Prireditelji. 4244-23

GOSTILNO

vzajemni takoj v našem, zmog na kavcije. Ponudbe na Vre-čer Alojzija Lasko. 4250-1

ISČEM POSOJLO

na premo, 5-7 tisoč, v 3 mesecih vrnem 1000 več ali 1 leto stanov. zastoni. Ponudbe pod »Notarska pogoda«. 4224-1

HALO!

Vinotoč Koprivšek-Klemenčič Sv. Peter, otvoren. 4211-1

Posest

NOVOZIDANO HIŠO
domosna 10.000 din letno, pritlikine, vrst, obbludeni kraj iz-pod vrednosti prodam din 55.000 gotovine, 30.000 vknjižba. Informacije: »Krcma«, Po-brežje, Gosposvetska 56, pri Mariboru. 4072-2

NOVA HIŠA
z dobro idočo trgovino in go-stilno v Studenci se prod. Naslov v upravi. 4139-2

VOGALNA PARCELA
(600 m²) napradal. Nprvati Studenci, gostilna »Navi svet« 4140-2

Prodaja se
ENONADSTROPNA HIŠA
v centru Maribora zelo poceni. Vprašati Ruška cesta 8. 4191-2

NOVOZGRADBA
2 stanovanj po 1 soba, kuhinja, vrst, Pobrežje, 22.000.
ENONADSTROPNA HIŠA
lokal, 6 stanovanj, centum, 220.000.
TRGOVSKA HIŠA
pri Mariboru z gostilno in trgovino, 150.000.— Dobička-nosno

POSESTVO
30 oraloj, pri mestu, hiša, 3 sobe, 115.000, Posedba, »RAPID« Maribor, Gosposka ulica 28. 4290-2

STAVBENE PARCELE
blizu kolodvorja Tezno na prodaj. Vpraša se Ptuiška c. 87. 4284-2

POSREDOVALNICA
IVAN GODINA
Maribor, Aleksandrova c. 30. prodaja:

hiše: novozidano hišico, 2 sobi, kuhinja, 700 m² vrta, za 19.500 din; dvostanovanjsko 2500 m² vrta, 45.000; novozaradeno, petstanov. mest, 115.000; masivno zgrajeno, enonadstropno z lokalom, 1300 m² vrta, 70.000; dvonadstropno šeststanovanjsko hišo, 200.000; tristanovanjsko vilo, — obe blizu tuk. kolodvorja — 165.000; krasno vilo v Rogaski Slatini, 7 opremljenih sob, kuhinja, kopalnica, vrt, 200.000. Posedba: vzhodno, kmetsko, 55 oraloj z bogatim inventarjem, 280.000; krasno vinogradno posestvo, gosposka hiša, 180.000; vrtiše posestveče ob banovinski cesti, 29.000; 4 orali, deloma sadonosni, vinograd, 40.000; hišo in 6 oraloj zemljišča, 110.000; pri Rušah, 15 oraloj 125.000; 33 oraloj mladega gozda, oddaljeno 10 min. od ban. ceste, 26.000; 5 oraloj gozda v Rožbuhu, 30.000; 4 orali gozda v Kamnici, 22.000 30.000 m² stavbišča, tik mest-ne meje, a din 18.— za m²; lepo stavbeno parcelo v mestu v obsegu 2000 m², 65.000. Daje razpolaganj, s številni-mi različnimi objekti! 4288-2

ZIDANA HIŠA
soba, kuhinja, klet in lep vrt se prod. D. M. Brezle 44. 4259-2

PRODA SE HIŠA
cena din 20.000. Vpraša se pekarna Savnik, Tezno. 4264-2

STAVBENA PARCELA
lepa, mirna lega, okoli 700 m², se prod. Ob bregu 30. 4279-2

HIŠICA
gospodarsko poslopje na Po-brežju z velikim vrtom, ki da 4 stavbišča, tudi ločeno, se prod. Vprašati pri Rojko, Ulica Kneza Kocija 18/1, Maribor. 4282-2

Poceni na prodaj več lepih
STAVBIŠČ
v centru Studencev. Vprašati Korazinec, Praprotniška 8, Krčevina. 4237-2

STAVBIŠČE
na prodaj pri Novi vasi. Sp. Radvanje 35. 4241-2

DVOSTANOVANJSKA HIŠA
z lepim vrtom se prod. na Teznom. Ptuiška c. 132, cena 39.000. 4243-2

Kdor hoče imati odgovor na vprašanje glede malih oglasov in drugih obvestil, naj priloži 3- din v znak. Na vprašanja brez priloženih 3- din v znakih uprava ne odgovarja

LEPE
STAVBENE PARCELE
na prodaj na Teznom. Vprašati Levstikova ulica 1. 4255-2

ZIDANA HIŠA
3 sobe, 2 kuhinji, z velikim vrtom in vodnjakom na prodaj. Donik Rupert, Tezno, Maistrova 165. 4287-2

UGODNA NAKUPNA PRILIKA
Nova stavba na periferiji mesta, najboljša obrestovanje, poceni na prodaj. Polajnska samo direktnim interesentom pri k. Kiser Karlu, advokatu, Aleksandrova c. 14. 4226-2

IZREDNA PRILIKA
Prodaj začeto hišo s celim materialom vred. Blizu mesta Ponudbe pod »18. tisoč«. 4225-2

PARCELA
na prodaj v Studenci. Vod-nikova ulica. Vprašati Sokol-ska 92. 4231-2

STAVBENE PARCELE
v bližini mesta, lepa lega, poceni na prodaj. Tudi na obroke. Vprašati Pobrežje, Nasip-na 55. 4218-2

NOVA HIŠA
3 minute od postaje Hajdina, velik vrt, 1800 m² zemlje, se takoj prodaj. Polzve se v trgovini Meri, Brag. Ptui. 4215-2

KUPIM HIŠICO
vredno 30-50.000 din. Po-nudbe pod »Ožja periferija mesta« na upravo. 4212-2

Novo zidano
HIŠO
z vrtom takoj prodam. Do-brava št. 175, pri Mariboru. 4210-2

HIŠA
z dobro vpeljano trgovino na ugodnem mestu Dravskega polja se radi smrtnega slučaj-a takoj poceni prodaj. Vprašati Marija Omeruš, Maribor, Aleksandrova 24. 4207-2

Kupim
3-5 STANOV. HIŠO
ponudbe na upravo »Večernika« pod »znacko« Mestov. 4205-2

Kupim
STEDIŠNIK
prenosljiv, s kotličkom, oblika mize, kupim. Dušej Miha, Taborška 7. 4151-3

KNJIGE, CASNIKE
slovenske in nemške, ali celo knjižnico kupim. Ponudbe pod »Knjige« na upravo. 4362-3

Prodaj
Dobro vpeljana

TRGOVINA S KURIVOM
na prometnem mestu se ugod no odda z inventarjem. Vprašati na Meliski cesti 14, pekarna. 4117-4

GRAMOFON
koveč, znamke His Masters Voice, skoro nov, zelo ugodno prodam. Vprašati Aleksan-drova 99, Pobrežje. 4018-4

KUHINJSKO OPRAVO
prodam. Kralja Petra trg 4, III. nadst. 4189-4

KODAK-FOTOAPARAT
Leicaformat, se ugodno prod. Miklošičeva 6, mizarstvo. 4194-4

SAMO SE 4 KANARINKE
za parjenje na prodaj. Obenem 4 kanarčki-pevci s kletkami vred. Strossmajerjeva ul. 28, II. nadst., vrata 9. 4203-4

MODERNA JEDILNICA
in črna omara z vložki na prodaj. Vprašati od 14-16 polno dne v Vrtni ulici 26. 4204-4

Več rabljenih
MOTORNIH KOLES
prodaja poceni in na obroke mehanik Drakster, Vetrinjska ul. 11. 4308-4

PRVOVRSTNO KRMO
prodaja poceni Drakster, Studenci, Kralja Petra c. 90. 4309-4

JABOLČNIK
prodajam v večini in manjših količinah in posredujem pri tovrstnih kupcih. Kurnik Franc, trgovec, Backova—Sv. Benedikt v Slov. gorici. 4258-4

Dobro ohranjen, zlobok
OTROŠKI VOZICEK
na prodaj. Sagadin, Koroska c. 21. 4266-4

Prodaja se dobro ohranjen
OTROŠKI SPORT. VOZICEK
Studenci, Gregorčičeva 22. 4269-4

Nov sportni
OTROŠKI VOZICEK
poceni na prodaj. Maribor, Puškinova ulica 6/III. 4272-4

PRILOŽNOSTNI NAKUP
Moderno spalnico prod. Kos, Marksova 4, za delavsko pekarno. 4273-4

SACHS MOTOR
100 cm, v dobrem stanju, poceni na prodaj. Vprašati Vodnikov trg 5/1. 4275-4

NOVI ČEBELNI PANJI
sistem Zelderšič, poceni na prodaj. Vprašati Korosčeva ulica 50. 4278-4

Prodajam lepo ohranjen
SPORTNI VOZICEK
Einspelerjeva 26. 4240-4

2 POSTELJI
z omaričami, otoman, še drugo pohištvo se prod. Maribor, Jenkova 5. 4242-4

Za vsako ceno prodam dobro ohranjen
BOMBARDON
ter posameznik za mleko ali zametljav za karkoli. Pačnik Avgust, Mislinje. 4248-4

Visoko brelo
MLADO KRAVO
prodaja Lesnik, Dolosče, Dupleški most. 4254-4

Prodajam
KROMATICO HARMONIKO
in žensko kolo. Pobrežje, Zr-kovska 11. 4231-4

Prodaja se
POSTELJA Z VLOŽKOM
Kneza Kocija ulica 20, pritličje levo. 4236-4

POZORI!
Prodaja se 5 polovniakov do-brega namiznega vina. Na-slov pri upravi pod šifro »Slov. gorice«. 4220-4

KOLE ZA VINOGRAD
sohe, late in krainike za vrt-ne ograje prodaja Gnilšek, Razlagova 25. 4217-4

Stanovanje
Oddam
DVOSOBNO ALI ENOSOBNO STANOVANJE
s kabineto, vrtom in pritlikljam, Pobrežje, Cankarjeva 34. 4154-5

ENOSOBNO STANOVANJE
s kabineto in vrtom oddam 1. junija v Beograjski ulici. Polzve se Kralja Petra trg 4/III. 4188-5

Ali ste že zavarovani?

Ako ne, zavarujte se pri naši domači zavarovalni ustanovi
„LJUDSKA SAMOPOMOČ“ V MARIBORU

za slučaj smrti, svoje otroke pa za doto.

Za točno izplačilo jamči rezervni fond od 8 milijonov dinarjev. Na pogrebniinah in podporah izplačali že nad 40 milijon. din.

Zahtevajte brezplačno pristopne izjave. Čim prej pristopite, tem manje plačate.

POSLOVNA NARODNI DOM V MARIBORU

■ NARODNI DOM ■ L. Z. O. ■ TELEFON 21-08 ■

Deležna glavna nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3-5%.

Daje posojila na vknjižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru — Vse hranilne vloge so proste in se izplačujejo neomejeno!

Najlepše darilo za materinski dan

je lep pisemski papir

Dobite ga najceneje v
Knjižarni in papirnici Tiskovne zadruge
Maribor, Aleksandrova cesta 13, Telefon 25-45

ENOSOBNO STANOVANJE V RACAH
poleg postaje v novi hiši, s sobo in kuhinjo, električna luč ter vrta se takoj odda. Vprašati v pisarni v Mariboru, Aleksandrova 10. 4065-5

LEPA SOBA IN KUHINJA
se odda pri postaji Iezno, Gregorčičeva ul. 3. 4190-5

TRISOBNO STANOVANJE
s kabineto in kopalnico v sredini mesta se s 1. julijem odda. Vprašati pri hišnici Kralja Petra trz 4/III. 4192-5

Lepo sončno STANOVANJE
soba, kuhinja in shramba se odda s 1. junijem. Pušnikova 1. Za Rapidom. 4310-5

Oddam sončno. 3-SOBNO STANOVANJE
soba za služkinjo, predsoho, kopalnico, balkon, plin, ogledati Pušnikova 6/I. 4286-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, se odda na koncu Studencev pri vili Jerin dom št. 104. 4285-5

SOBA IN KUHINJA
za dve do tri osebe se odda. Sp. Radvanjska 6. Nova vas. 4260-5

Oddam 2 SOBI IN KUHINJO
z vsemi pritlikinami s 1. VI. Studenci, Kr. Matijaža 31. 4268-5

SOBA S KUHINJO
v Studencih se odda v Aleksandrovi 33/III. nasproti cerkve. 4286-5

SOBA IN KUHINJA
se odda. Studenci pri Mariboru, Cankarjeva št. 5. 4233-5

DVOSOBNO STANOVANJE
se odda. Aleksandrova 36. 4229-5

SOBO IN KUHINJO
oddam s 1. junijem mirni stranki brez otrok. Wilsonova 13/I. 4219-5

Julka Šalamun
Maribor, Aleksandrova cesta 19
Sprejema popravila!
Oglejte si izlobo!

Sprejmeta se DVA GOSPODA
na stanovanje, Sodna ul. 14, dvorišče. 4199-7

LEPA SOBA
opremljena, velika ali mala, se odda s 15. tm. Naslov v upravi. 4202-7

Lepo OPREMLJENO SOBO
in sobico oddam. Koseskega 35. 4294-7

SOSTANOVALEC
se sprejme. Ruška cesta 3/I. levo. 4293-7

OPREMLJENA SOBA
s posebnim vzhodom se odda. Jerovškova (Masdalenska) 71. 4292-7

Oddam SOBO S ŠTEDILNIKOM
v Mejni ulici 22. 4289-7

PRAZNA SOBA
se odda takoj ali 1. junija. Koseskega ul. 22. 4287-7

SOBA S ŠTEDILNIKOM
se odda s 1. junijem. Studenci, Kralja Petra 14. 4271-7

Oddam OPREMLJENO SOBO
Sodna ulica 32/III. 4274-7

SOBA
s posebnim vzhodom in dobro hrano se odda gospodu. Vprašati v trafiki Kralja Petra trz 4280-7

Odda se OPREMLJENA SOBA
za dva solidna gospoda. Fran kopanova ul. 8/I. vrata 10. 4238-7

OPREMLJENA SOBA
se odda. Splavarski prehod 3/I. 4239-7

Sprejme se na stanovanje BOLISI GOSPOD
ali gospodična, poseben vzhod, kopalnica na uporabo. Židovska 12/I. 4247-7

PRAZNO SOBO
oddam samostojni gospodični. Marja Brezje 106. 4251-7

OPREMLJENA SOBA
se odda takoj ali od 1. VI. Novak. Trdinova ul. 18/I. Melje. 4234-7

SOBA
čista, prijazna, s posebnim vzhodom, se odda boljši osebi. Kettojeva 3/I. 4223-7

KABINET
s posebnim vzhodom se odda. Koseskega ulica 41. 4235-7

SOBA
s posebnim vzhodom se odda. Ob železnici 8, vrata 9. 4216-7

OPREMLJENO SOBO
oddam. Jerovškova cesta 50. 4208-7

Lep, sončen, OPREMLJEN KABINET
s kopalnico oddam pri parku. Sila, Prešernova 30a. 4206-7

Letoviščarji! Izletniki!

poznani penzion »Büttner«, Sv. Lovrenč n. Poh., novo urejen. Topla in hladna hrana se stalno dobi. Vse vrste plače. Avtobus. Sveži gorski zrak in park. Solidne cene! 4314

Pobrezani, Tezentani!
Din 500-

nagrade dobi one, kateri nam pomagajo izslediti ali prinese do kaze o brezsrčnem ubijalcu breje srce v Stražnem gozdu. Okrutež je pustil na mestu doli z dvema mladičema. Podatke naj javi lastniku obč. lovišča Pobrezje. 4313

Službo dobi

ABSOLVENT
Trgovske šole, (začetnik), ki popolnoma obvlada slovenski, srbohrvaški in nemški jezik, dobi službo za 1. VI. 1939 pri mednarodnem špeditorskem podjetju v Mariboru. Z roko pisano offerto pod »Knjižovništvo« na upravo lista. 4193-9

ŠIVILSKA POMOČNICA
se sprejme. Meljska c. 44. 4195-9

ŠOFERJA
izučena avtomobilistka, išče za takoj zagrebško velepodjetje. Plača 1200 din mesečno. Nastop takoj. Ponudbe pod »Šofer« na upravo. 4196-9

KNJIGARSKA POMOČNICA
popolnoma verzirana v tui literaturi, samostojnega delavca, s popolnim znanjem vsaj nem. jezika, išče knjižarno St. Kuzli, Zagreb, Illica 30. 4303-9

MLINAR
z malo družino in dolgoletnim spričevali se sprejme. Plača po dogovoru. Mlin dam tu d. v najem proti kavčici. Gamser, Zg. Sv. Kungota. 4306-9

DRUŽABNIKI(IČE)
za že obstoječe in novo spocialno trgovsko podjetje se sprejmejo. Polnopravne ponudbe (z znakom) poslati na upravo pod »Obnova«. 4298-9

FOTOGRAFSKI VAJENEC
se takoj sprejme. Fotoateljje Bernardi. Maribor. Gregorčičeva 20. 4261-9

ŠIVILJO ZA ODEJE
(tudi začetnico) sprejem. Stuhec. Stolina 5. 4291-9

Službo dobi pošteno, zanesljivo

KMETSKO DEKLE
pri vrtnarji blizu Maribora. Nastop takoj. Naslov v upravi. 4267-9

DRUŽABNICO
plemenitega značaja, z nekaj gotovine iščem za trgovino. Cenj. ponudbe: Jos. Zlof, Laško 59. 4230-9

Dva krojaška POMOČNICA
sprejem v stalno službo takoj. Filij Ivan. krojašvo. Slov. Konjice. 4227-9

Iščem mesto KUCHARICE
ali samostojne gospodinj. Javna hišnih del. kuhe, šivanja in pranja. Ponudbe na upravo pod »Pridne roke«. 4223-9

ZASTOPNIKE
za vse vrste zavarovanj išče zavarovalnica proti visoki proviziji in event. fiksumu. Ponudbe na upravo lista pod »Sposoben«. 4213-9

Sprejem FRIZERKO
v stalno službo, event. za stalno pomaganje. Denk. Tezno. 4209-9

Sobo išče

Skrómno OPREMLJENO SOBO
ev. s štedilnikom no možnosti s kuhanjem na periferiji (Krčevina, Košaki, Pobrezje) iščem. Pismene ponudbe na upravo pod »800«. 4277-8

SAMEC-URADNIK
išče opremljeno sobo s hrano v centru mesta ali v bližini centra. Ponudbe na upravo pod »Banka«. 4228-8

Globoki in sportni

že za din 25-

Kademas 7.
Maribor - Melje
Kraljeva Marka 13. 4281

Službo išče

Iščem mesto KUCHARICE
v gostilni ali zavodu. Naslov pustiti v upravi. 4130-10

Mlajša TRG. POMOČNICA
z večletno prakso, išče mesta v trgovini z mešanim blagom no potrebi pomaga tudi pri gospodinjstvu. Cenjene ponudbe na upravo »Večernika« pod značko »Zmožna«. 4197-10

Dopisi

30-letni GOSPOD
nesrečen v zakonu, želi znanja z dobrosočno neoporečno gospodinjico ali vdovo brez otrok, čedne močnejše postave, zdravo. Denar postranska stvar. Cenj. dopise s sliko na upravo pod »Harmonija«. 4304-12

RESNEGA ZNANJA
želi državni upokojenec z gospodinjico ali vdovo, samostojno. 40-46 let, katera bi imela veselje do gospodinjstva. Ponudbe na upravo pod »Državni upokojenec«. 4252-12

DVOKOLESA
NACENJE
RADIO STARKEL
MARIBOR TRG SVOBODE 6

POHŠTVO

izdelke naših najboljših mojstrov, v veliki izbiri kupite najugodnejše v založi pohištva združenih mizarjev 2282
Maribor, Vetrinjska ul. 22

Zlato in srebro,
briljante, zastavljane listke išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15.

Kolesa

različnih znamk proda poceni in na mesečne obroke
à din 100-
mehanič

DRAXSLER
Vetrinjska ulica 11

Čitajte „Večernik“

Tekstilna tovarna »Gorenjskem sprejme v službo

Tkaškega podmojstra:

večšega samostojnega vodstva ter upravljanja gotovega števila statev za bombažno pestro tkanino.

Predelavca apreturja:

z večletno prakso, večšega posluje poslovanja apreture za bombažno blago.

Predelavca za kosmatine stroje:

z večletno prakso ter z znanjem posluje kosmatinskih strojev za bombažne tkanine.

Prednost imajo uslužbeni z daljšo prakso v tej stroki, mlajši ter izključno jugoslovanski državljani.

Točnejše informacije daje iz prijaznosti pisarna dr. Miloša Vauhnika v Mariboru, Aleksandrova cesta.

Vinatač

v graščinski kleti na Vurbergu 17. majem odprt

Točijo se samo prvovrstna lastna vina. Lep razgled.

Avtobusna zveza sv. Martin

Uprava graščine Zgornji Ptuj

RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna nalozba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in s svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vsa v denarno stroko spadajoča posla točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižica na tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica

Vse za birmo

čedno svilen blago
dražestne organe
moderno žipkasto
blago, nogavice, ro-
kavice, venčke za birmo

prinaša najceneje

Tekstilna Büdelfeldt
Maribor, Gosposka ul. 14

Sobo odda

Lepo, SONČNO SOBO
meblirano, v centru oddam. Naslov v upravi. 4198-7

Nagusni! VIBRAPHON

nov pripomoček za sluh, praktično
NEVIDEN, neelktričen, nobene žice,
brez baterije, nikake prikl. ne. Zdrav-
niško preizkušen in priporočen.

Predvajanje v Mariboru
dne 16. maja
HOTEL OREL

g. Land od tvrdke European Vibraphone Co., celodnevno
od 9. do 17. ure. Ako ne morete priti osebno, pišite za
brezplačne prospekte in pogoje za
30 dnevno preizkusnjo
PARATI VIBRAPHON
(Dep. 36. A.) Zagreb, Boškovičeva 3

Najboljše kosovno apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10

Mi ne silimo k nakupu!

Veselite nas bo, ako Vam smemo poka-
zati naše najmodernejše vzorce blaga
za pomladanske običaje

MANUFAKTURA J. ROŽAJ
Maribor, Aleksandrova 16

Ozdravite spomladi,

pomladansko zdravljenje v Varaždinskih toplicah Vas
bo rešilo vseh revmatičnih nadlog. Vse udobnosti
glavne sezone pri predsezonskih cenah. Prospekte in
informacije pošilja uprava kopališča

VARAŽDINSKE TOPLICE

Nogavice, kombinirane

letne majice, san-
dale najugodnejše
konfekcije

JAKOB LAH, GLAVNI TRG 2

HOTEL

Učka

na obali morja v omišalskem zalivu.
HOTEL ima 30 lepo urejenih sob. Popol-
na oskrba s sobo dnevno din 60,- za
osebo. 10% popusta za pred in po sezoni.
Za obilen obisk se priporočata lastnika
hotela **Albani - Antončič**

Krajčevičeva (dr. Spitzbarja) **NOVO-VUKOVARSKO MAZIL**

1864 - 1939
Nenadkriljivo za olepšanje, proti sončnim
in jetnim pegam, zajedalcem in lišajem. Pri
stalni uporabi obdrži tudi starejše dame
mladostni videz in gladke ten. Edino
pravilno s sliko proizvajalca. 1795
LEKARNA KRAJČEVIČ, VUKOVAR

Naročniki pri naših inseren- kupujte jih ter oglašujte!

Naročniki „Večernika“ so zavarovani

po upravi „Večernika“ za primer smrti vsled nezgode pri zavarovalni
delniški družbi „DUNAV“ v Zagrebu za znesek **din 10.000,-**. Ako
Vas doleti nesreča, je s tem zajamčena Vaša rodbini prva gmotna podpora.

Stariši!

Vaša dolžnost je, da mislite pravočasno tudi na

bedočnost in preskeba Vaših sinčkov in hčerk!

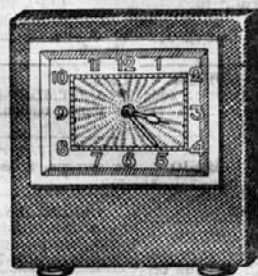
Ako varčujete redno za svojega otroka, ste storili mnogo, toda nikoli
vsega, kajti z Vašo morebitno predčasno smrtjo preneha Vaše štedenje
in otrok ostane le malo ali pa sploh nepreskrbljen.

Zato spojite varčevanje z življenjskim zavarovanjem, kjer imate jamstvo, da
ste zagotovili svojemu otroku z 22. leti njegove starosti lep kapital, ki se izpla-
ča v celoti tudi v slučaju, da izgubi Vaš otrok predčasno svojega hranitelja.

**Ako
vlagate
dnevno**

**tri ali več dinarjev v ta
hranilnik z uro,
ki ga prejmete k Vaši živ-
ljenjski polici.**

ste s tem

1. vzbudili v Vašem otroku že v rani mladosti smisel za varčevanje, pri
sebi pa
2. uvedli smotno in dosledno varčevanje v prid Vaše rodbine.
3. Prepričali ste se, da se dajo na ta način tudi v slabih časih in pri majh-
nih dohodkih prištediti lepe vsote.
4. Imate mirno zavest, da ste preskrbeli svoje otroke tudi v tem primeru,
da Vas bolezen ali nesreča nenadoma iztrga iz kroga Vaše rodbine. V
tem primeru preneha nadaljnje plačevanje premij, otrok pa prejme kljub
temu izplačano celo zavarovano glavnico.
5. Dokazali ste tudi dejansko s tem svojo skrb in ljubezen do otroka.
Ne odlašajte in sklenite čimprej tudi Vi

življenjsko zavarovanje za preskeba dote otrokom

pri
ZAVAROVALNI DELNIŠKI DRUŽBI „DUNAV“ V ZAGREBU

podružnica v Ljubljani, Aleksandrova cesta

Vsa natančnejša pojasnila dajejo radi volje in brezobvezno vse podružnice,
glavna zastopstva in krajevni zastopniki.

Održite, izpolnite in pošljite v pismo!

Zavarovalna delniška družba „Dunav“, podružnica

LJUBLJANA
Aleksandrova cesta

Želim brezobvezno natančnejše podatke glede Vašega zavarovanja za pre-
skrbno dote otrokom.

Ime in priimek:

Kje stanujem:

Rojen sem dne: Poklic:

Število in starost otrok:

V dne 193.....